

การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนด้านสารสนเทศเพื่อส่งเสริมสุขภาพและป้องกัน
โรคของสมาชิกชมรมจักรยานในจังหวัดเชียงใหม่

Developing of Information Factor Supporting for Health Promotion and
Disease Prevention of Cycling Club'S Members in Chiang Mai

สุรชาติ พุทธิมา

Surachart Putthima

ภาควิชาสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

Department of Information Science Faculty of Humanities and Social Sciences

E-mail: Surachart_put@cmru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการสารสนเทศและพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศเพื่อส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคของสมาชิกชมรมจักรยานในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ตลอดจนศึกษาสภาพปัญหาที่สมาชิกชมรมจักรยานในจังหวัดเชียงใหม่ประสบเพื่อนำมาพัฒนาและเสนอแนะปัจจัยสนับสนุนด้านสารสนเทศเพื่อส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคของสมาชิกชมรมจักรยานในเขตจังหวัดเชียงใหม่ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกสมาชิกชมรมจักรยานในจังหวัดเชียงใหม่ที่ได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 25 ราย และข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวน 378 ชุด ผลการวิจัย พบว่า สมาชิกชมรมจักรยานในจังหวัดเชียงใหม่มีความต้องการสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสุขภาพให้ดีขึ้นเพราะร่างกายแข็งแรงอยู่แล้ว และสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการรักษาสุขภาพและการป้องกันโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ โดยมักแสวงหาสารสนเทศด้านสุขภาพดังกล่าวจากแหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ตและแหล่งสารสนเทศบุคคลมากที่สุด ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกแสวงหาสารสนเทศจากแหล่งต่างๆ นั้น ขึ้นอยู่กับช่วงวัยของบุคคลด้วย โดยผู้ที่มีอายุน้อยมีแนวโน้มในการแสวงหาสารสนเทศจากสื่ออินเทอร์เน็ตมากกว่าผู้สูงอายุ และสมาชิกชมรมจักรยานเห็นว่าความน่าเชื่อถือ

ความถูกต้อง และความทันสมัยของสารสนเทศด้านสุขภาพนั้นมีความสำคัญต่อการตัดสินใจอย่างมาก ดังนั้นสมาชิกชมรมจักรยานจึงมีวิธีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของสารสนเทศด้านสุขภาพที่ได้รับก่อนนำไปปฏิบัติ โดยส่วนใหญ่ไปพบแพทย์ที่โรงพยาบาล คลินิก สถานีอนามัย เพื่อขอคำปรึกษาและยืนยันข้อมูลให้แน่ใจว่าสารสนเทศด้านสุขภาพที่ได้รับนั้นมีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ และทันสมัย ในส่วนของปัญหาและอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศด้านสุขภาพนั้น สมาชิกชมรมจักรยานในจังหวัดเชียงใหม่ประสบปัญหาในการแสวงหาสารสนเทศด้านสุขภาพจากสื่อต่างๆ ทั้งสิ่งพิมพ์ แหล่งสารสนเทศที่เป็นบุคคล แหล่งสารสนเทศสื่อมวลชน แหล่งสารสนเทศหน่วยงาน แหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ต ตลอดจนปัญหาในการแสวงหาสารสนเทศด้านสุขภาพที่เกิดจากตัวผู้สืบค้นเอง จากผลการวิจัยดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยได้นำมาพัฒนาและเสนอแนะปัจจัยสนับสนุนด้านสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา สื่อและวิธีการสื่อสารด้านสุขภาพเพื่อส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคของสมาชิกชมรมจักรยานในเขตจังหวัดเชียงใหม่ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

คำสำคัญ: การส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค ความต้องการสารสนเทศ

พฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศ

Abstract

The purposes of this research was to 1) study information needs and information seeking behaviors for health promotion and disease prevention of cycling club's members in Chiang Mai Province 2) investigate problems in information seeking among cycling club's members in order to develop recommendations on information factors for health promotion and disease prevention of cycling club's members in Chiang Mai Province for related agencies. Data was collected by indepth-interviews from 25 cycling club's members who were selected by purposive sampling, and 378 questionnaires.

The findings revealed that cycling club's members in Chiang Mai needed information on health promotion, including information on health maintenance and disease prevention because they thought they were already healthy. In general, most

of cycling club's members sought health-related information from the Internet and persons. Moreover, cycling club's members mainly considered about reliability, accuracy, up-to-date information to support their decision. Subsequently, they checked the information they received with persons who were entrusted as knowledgeable. Furthermore, the findings revealed that all of cycling club's member faced problems and obstacles on information seeking and using processes, including on information sources which were printed media, persons, mass media, institutions, electronic media and among their members. The results of this research were developed further in form of recommendations on factors to support health promotion and disease prevention for the cycling club's members. The recommendations emphasize on content, media and ways to communicate health-related information.

Keyword: Health Promotion and Disease Prevention, Information Needs, Information Seeking Behaviors

บทนำ

สุขภาพ คือ สภาวะของร่างกายและจิตใจของมนุษย์ การที่มนุษย์จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขนั้น ต้องเป็นผู้ที่มีสภาวะของร่างกายและจิตใจที่สมบูรณ์ ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีโครงสร้างของร่างกายที่เหมาะสม ผู้ที่มีสุขภาพดีจะสามารถปฏิบัติงานหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างคล่องแคล่ว มีบุคลิกภาพที่ดี สุขภาพแข็งแรงและเป็นที่ชื่นชมของคนทั่วไป ซึ่งมโนทัศน์เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพในปัจจุบันของหลายประเทศมีการปรับเปลี่ยนจาก “การซ่อมแซมรักษา” มาสู่ “การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค” โดยส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนเพื่อให้มีสุขภาพดี (World Health Organization, n.d.) สำหรับประเทศไทย ประชาชนในปัจจุบันส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในเรื่องของการดูแลสุขภาพของตนเป็นอย่างมากโดยจะเห็นได้จากกระแสความตื่นตัวในการป้องกันและสร้างเสริมสุขภาพอย่างกว้างขวางจนกลายเป็นวาระสาธารณะ หากทำได้สำเร็จประชาชนในประเทศไทยมีสุขภาพแข็งแรง ภาครัฐก็ไม่ต้องทุ่มเทงบประมาณ

มาดูแลและแก้ไขปัญหาดังกล่าว อีกทั้งยังส่งผลต่อประสิทธิภาพและศักยภาพในการแข่งขันโดยรวมของประเทศอีกด้วย ซึ่งการที่ประชาชนได้รับสารสนเทศเกี่ยวกับสุขภาพที่มีคุณภาพ คือ ทันสมัย ถูกต้อง เที่ยงตรง น่าเชื่อถือและตรงกับความต้องการ ก็เป็นปัจจัยหนึ่งในการเสริมสร้างสุขภาพที่ดีของประชาชนในประเทศ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความจำเป็นในการศึกษาความต้องการและพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคของสมาชิกชมรมจักรยานในเขตจังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากกลุ่มบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ที่มีความตระหนักรวมทั้งให้ความสนใจและใส่ใจในการมีสุขภาพที่สมบูรณ์แข็งแรง ซึ่งผลการศึกษาที่ได้จากการวิจัยดังกล่าว จะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการวางแผน พัฒนาระบบและบริการสารสนเทศของหน่วยงานด้านสุขภาพที่ทำหน้าที่ในการสร้างเสริมสุขภาพให้ตอบสนองความต้องการของผู้ที่สนใจและใส่ใจในการดูแลสุขภาพของตนเองให้มากที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

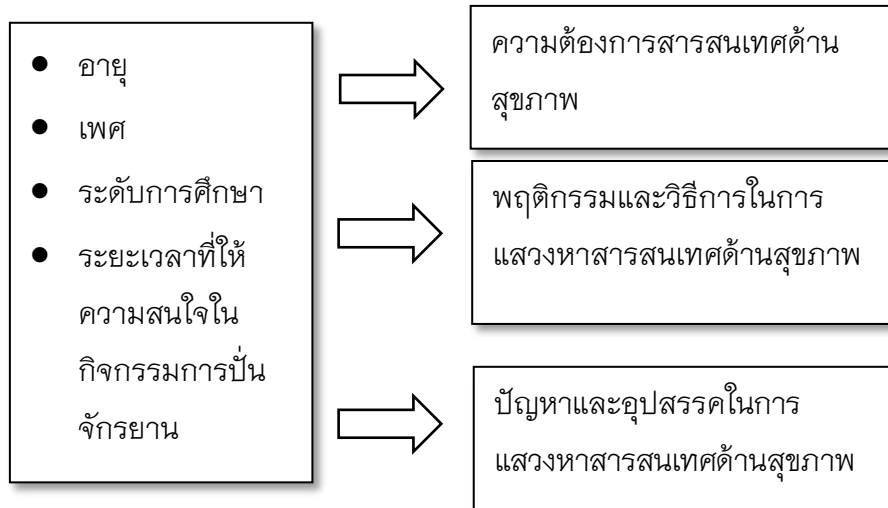
1. เพื่อศึกษาความต้องการสารสนเทศและพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคของสมาชิกชมรมจักรยานในเขตจังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาที่สมาชิกชมรมจักรยานในเขตจังหวัดเชียงใหม่ประสบจากการแสวงหาสารสนเทศเพื่อส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค
3. เพื่อพัฒนาและเสนอแนะปัจจัยสนับสนุนด้านสารสนเทศเพื่อส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคของสมาชิกชมรมจักรยานในเขตจังหวัดเชียงใหม่ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กรอบความคิดในการวิจัย

จากการศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการสารสนเทศและพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศสรุปได้ว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการสารสนเทศและพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศมี 4 ประการดังนี้ ตัวบุคคล สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับระบบต่างๆ ซึ่งบุคคลนั้นเป็นส่วนหนึ่งของระบบ สารสนเทศและขั้นตอนการนำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ ซึ่งกรอบความคิดในการวิจัยนี้จะพิจารณาปัจจัยที่ตัวบุคคลเป็นสำคัญ อาทิ อายุ เพศ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่

ให้ความสนใจเกี่ยวกับกิจกรรมการปั่นจักรยาน ที่จะส่งผลต่อความต้องการสารสนเทศด้านสุขภาพ พฤติกรรมและวิธีการในการแสวงหาสารสนเทศด้านสุขภาพ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศต่างๆ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) เนื่องจากผู้วิจัยใช้เครื่องมือการวิจัยทั้งในเชิงคุณภาพและในเชิงปริมาณ โดยใช้แหล่งข้อมูลจากหนังสือเอกสาร บทความงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความต้องการสารสนเทศ พฤติกรรม การแสวงหาสารสนเทศ การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค เพื่อทำความเข้าใจในแนวคิด ทฤษฎีและใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งแหล่งข้อมูลจากสมาชิกชมรมจักรยานในจังหวัดเชียงใหม่ โดยการสัมภาษณ์เจาะลึกเป็นรายบุคคลเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการและพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศด้านสุขภาพเกี่ยวกับส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค เพื่อใช้ในการดำเนินชีวิต ตลอดจนการแจกแบบสอบถามเพื่อสำรวจในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จากนั้นผู้วิจัยจึงนำข้อมูลที่ได้มาประมวลเข้าด้วยกันเพื่อใช้ประกอบการตีความหมายของปรากฏการณ์ดังกล่าว ทั้งนี้ ผลการวิจัยที่ได้สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบสารสนเทศหรือ

ปรับปรุงวิธีการให้บริการสารสนเทศของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนและส่งเสริมสุขภาพให้แก่ประชาชนต่อไป

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ สมาชิกชมรมจักรยานในจังหวัดเชียงใหม่ พื้นที่ในเขตอำเภอเมืองและอำเภอใกล้เคียงจำนวน 7 อำเภอ ทั้งนี้เนื่องจากพื้นที่อำเภอเมืองและอำเภอใกล้เคียงมีผู้นิยมปั่นจักรยานจำนวนมากเพราะเป็นพื้นที่ที่มีการจัดกิจกรรมหรือการรวมตัวกันเพื่อนปั่นจักรยานอย่างสม่ำเสมอกลุ่มตัวอย่างคือ สมาชิกชมรมจักรยานจากอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวนทั้งสิ้น 25 ราย ที่ได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง โดยจำแนกตามอำเภอได้ ดังนี้ อำเภอเมืองจำนวน 2 ราย อำเภอหางดง จำนวน 3 ราย อำเภอสารภี จำนวน 4 ราย อำเภอแม่ริมจำนวน 4 ราย อำเภอสันทราย จำนวน 4 ราย อำเภอสันกำแพง จำนวน 4 ราย อำเภอดอยสะเก็ด จำนวน 4 ราย สำหรับการเลือกกลุ่มตัวอย่างนั้นผู้วิจัยมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา คือสมาชิกชมรมจักรยานเป็นผู้ที่ปั่นจักรยานเป็นประจำอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ทั้งการปั่นจักรยานเพื่อออกกำลังกาย หรือปั่นจักรยานเป็นงานอดิเรก และมีความยินดีและ เต็มใจในการให้สัมภาษณ์ เนื่องจากการเก็บข้อมูลผู้ประกอบการแต่ละรายนั้นจะนั้นใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 30-45 นาที

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

2.1 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นหัวข้อคำถามต่างๆ สำหรับการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้าเพื่อที่จะได้มีการซักถามพูดคุยกับสมาชิกชมรมจักรยานในจังหวัดเชียงใหม่ ให้ครบตามประเด็นที่กำหนดไว้ แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 5 ตอน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์ ความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพ พฤติกรรมการแสวงหาข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพ ปัญหาและอุปสรรคในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพ และข้อมูลอื่น ๆ

2.2 แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้พัฒนามาจากแบบสัมภาษณ์โดยจำแนกคำถามจากประเด็นต่าง ๆ ในกรอบความคิดในการวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การสัมภาษณ์ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นรายบุคคล (In-depth Interview) โดยหาข้อมูลเกี่ยวกับที่อยู่และเบอร์โทรศัพท์ของผู้ประสานงานชมรมจักรยานต่างๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ จากเว็บไซต์เครือข่ายชมรมจักรยานเชียงใหม่

<http://www.cmcycling.org/> จากนั้นจึงรวบรวมข้อมูลการติดต่อชมรมจักรยานดังกล่าว ในอำเภอต่าง ๆ ติดต่อประธานชมรมหรือผู้ประสานงานชมรมจักรยานในอำเภอต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นเพื่อคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำการสัมภาษณ์

3.2 การแจกแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามแก่ สมาชิกชมรมจักรยานในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 450 ชุด และได้รับกลับคืนมา และเป็นแบบสอบถามที่สามารถนำมาวิเคราะห์ได้ จำนวน 378 ชุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วยการวิเคราะห์ 2 ส่วน คือ

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการ บันทึกเสียงมาถอดเทปและจัดพิมพ์เป็นสรุปผลการสัมภาษณ์ของสมาชิกชมรม จักรยานที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแต่ละรายเพื่อให้เกิดความสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูล จากนั้นได้ทำการตรวจสอบความถูกต้อง สรุปและวิเคราะห์ตามตัวแปรที่ตั้งไว้

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติด้านสังคมศาสตร์สำหรับวินโดวส์ (SPSS–Statistical Package for the Social Science for Windows) ในการประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์

สรุปผลและอภิปรายผล

1. ข้อมูลทั่วไปของสมาชิกชมรมจักรยานในจังหวัดเชียงใหม่

กลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 50 ปีขึ้นไป (อายุ เฉลี่ย 52 ปี) จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาและประถมศึกษา ตามลำดับ สำหรับ กลุ่มตัวอย่างที่อายุต่ำกว่า 40 ปีลงมานั้นส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี นิยมปั่นจักรยานเพื่อออกกำลังกายเป็นส่วนมาก นอกจากนี้ยังมีผู้ปั่นจักรยานเป็นงาน อดิเรก และเพื่อวัตถุประสงค์อื่นๆ เช่น ใช้จักรยานเพื่อเดินทางไปทำงาน ใช้ใน ชีวิตประจำวัน และปั่นเป็นเพื่อนภรรยา เป็นต้น โดยผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่นิยมน ปั่นจักรยานกับเพื่อน โดยมีความถี่ในการปั่นประมาณ 4 วันต่อสัปดาห์ และเป็นปั่น จักรยานมาเป็นระยะเวลา 9 ปีขึ้นไป

สำหรับกลุ่มตัวอย่างสมาชิกชมรมจักรยานในจังหวัดเชียงใหม่ซึ่งเป็นผู้ให้ ข้อมูลโดยการตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 30–69 ปี (อายุ

เฉลี่ย 47 ปี) จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี ระดับมัธยมศึกษาและประถมศึกษาตามลำดับ นิยมปั่นจักรยานเพื่อการออกกำลังกายโดยนิยมปั่นกับเพื่อน ส่วนความถี่ในการปั่นจักรยานนั้นประมาณ 3-5 วันต่อสัปดาห์และมีระยะเวลาในการปั่นไม่เกิน 5 ปี

จากข้อมูลข้างต้นที่พบว่าผู้ปั่นจักรยานส่วนใหญ่เป็นเพศชายก็เพราะว่ากิจกรรมการปั่นจักรยานนั้นเป็นกิจกรรมที่ค่อนข้างใช้พลัง ต้องออกนอกสถานที่รวมทั้งเป็นกิจกรรมที่อยู่กลางแจ้ง ดังนั้นจึงเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับเพศชาย ซึ่งช่วงวัยที่นิยมปั่นจักรยานคือ ตั้งแต่วัยทำงานไปจนถึงวัยผู้สูงอายุ เพราะช่วงวัยนี้เป็นวัยที่ต้องเผชิญกับโรคภัยไข้เจ็บ ดังนั้น การดูแลสุขภาพสภาพของตนเองให้แข็งแรงอยู่เสมอจึงเป็นหนทางหนึ่งในการป้องกันโรค รวมทั้งลดความเสี่ยงในการเป็นโรคอื่นๆ ที่มีความรุนแรงมากขึ้น ในเรื่องของระดับการศึกษาที่พบว่าสมาชิกชมรมจักรยานในจังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีนั้นก็เพราะว่าเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความรู้และตระหนักถึงเรื่องสุขภาพ ต้องใส่ใจดูแลสุขภาพด้วยวิธีการต่างๆ ทั้งการกินอาหาร การออกกำลังกาย การพักผ่อน มีความสามารถในการแสวงหาข้อมูลหรือสารสนเทศด้านสุขภาพจากแหล่งต่าง ๆ มาตอบสนองความสนใจใคร่รู้ของตน อย่างไรก็ตามจากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่อายุ 50 ปีขึ้นไปนั้นจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาและประถมศึกษาซึ่งเป็นช่วงวัยที่ต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับการออกกำลังกายอันจะนำไปสู่การมีสุขภาพที่สมบูรณ์แข็งแรงหรือช่วยลดอัตราความเสี่ยงในการเกิดโรคภัยไข้เจ็บนอกจากนี้ ผลการศึกษาทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณพบว่าสมาชิกชมรมจักรยานในจังหวัดเชียงใหม่นิยมปั่นจักรยานกับเพื่อนๆ หรือครอบครัวนั้นแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการปั่นจักรยานนั้นนอกจากจะใช้เป็นทางเลือกหนึ่งในการออกกำลังกายหรือเป็นความชอบส่วนบุคคลแล้ว ยังสามารถใช้เป็นกิจกรรมที่ใช้สานสัมพันธ์ในครอบครัว ดังจะเห็นได้จากผู้ให้สัมภาษณ์รายหนึ่งที่ให้ข้อมูลว่าการเริ่มต้นปั่นจักรยานของตนเองนั้นเกิดขึ้นเพราะภรรยาเจ็บป่วยซึ่งต้องใช้กิจกรรมการปั่นจักรยานเป็นการออกกำลังกาย ดังนั้นตนจึงต้องปั่นเป็นเพื่อนภรรยาอันนำไปสู่การปั่นจักรยานเป็นกิจวัตร รวมทั้งผู้ให้สัมภาษณ์หลายรายให้ข้อมูลว่ามีเพื่อนที่นิยมการปั่นจักรยานเป็นผู้ที่มาจากหลากหลายเพศ วัย และอาชีพ ดังนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่ากิจกรรมการปั่นจักรยานนั้นเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ช่วยสร้างเครือข่ายทางสังคมได้อีกด้วย

2. ความต้องการสารสนเทศ

ข้อมูลทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณพบว่ากลุ่มตัวอย่างสมาชิกชมรมจักรยานในจังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่มีความต้องการสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสุขภาพให้ดีขึ้นเพราะร่างกายแข็งแรงอยู่แล้ว ได้แก่ โภชนาการ สารอาหาร สูตรอาหารและการรับประทานอาหารที่ถูกต้อง เทคนิคการออกกำลังกายที่ถูกวิธี อันตรายของยาและอาหารเสริม รวมทั้งมีความต้องการสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการรักษาสุขภาพและการป้องกันโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ โดยสนใจสารสนเทศเกี่ยวกับการป้องกันโรคความดันสูง โรคหัวใจ โรคกระเพาะ เป็นต้น ทั้งนี้ในกลุ่มของสมาชิกชมรมจักรยานในจังหวัดเชียงใหม่ที่เป็นผู้สูงอายุมีความต้องการสารสนเทศด้านสุขภาพเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ การรับประทานอาหาร และการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ ตลอดจนการรักษาโรค ได้แก่ โรคเบาหวาน โรคหอบหืด โรคความดันสูง รวมทั้งอาการปวดหลังด้วย จะเห็นได้ว่าความต้องการสารสนเทศด้านสุขภาพของสมาชิกชมรมจักรยานในจังหวัดเชียงใหม่ขึ้นอยู่กับช่วงวัย ในวัยกลางคนที่ยังไม่ค่อยเผชิญกับโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ ก็มักต้องการสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันโรคและส่งเสริมสุขภาพให้ดีขึ้น ส่วนในวัยผู้สูงอายุ ความต้องการสารสนเทศด้านสุขภาพก็จะเป็นการดูแลสุขภาพและการรักษาโรค

3. พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศด้านสุขภาพ

จากการศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศด้านสุขภาพนั้นพบว่า สื่อและแหล่งสารสนเทศที่กลุ่มตัวอย่างสมาชิกชมรมจักรยานในจังหวัดเชียงใหม่ใช้ในการแสวงหาสารสนเทศด้านสุขภาพมีความหลากหลายทั้งสิ่งพิมพ์ บุคคล สื่อมวลชน อินเทอร์เน็ต และแหล่งสารสนเทศหน่วยงาน ซึ่งวิธีการที่ใช้ในการแสวงหาสารสนเทศก็จะขึ้นอยู่กับลักษณะของสื่อและแหล่งสารสนเทศที่เลือกใช้ ทั้งนี้ ข้อมูลทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณตรงกันคือเห็นว่าสารสนเทศด้านสุขภาพที่มีความน่าเชื่อถือ ความถูกต้อง และความทันสมัยมีความสำคัญต่อการตัดสินใจอย่างมาก ดังนั้นจึงมีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของสารสนเทศด้านสุขภาพด้วยวิธีการต่างๆ อาทิ การไปพบแพทย์ที่โรงพยาบาล คลินิก สถานีอนามัย เนื่องจากเป็นบุคคลผู้ที่อยู่ในวิชาชีพด้านสุขภาพที่สมาชิกชมรมจักรยานเห็นว่า

นำเชื่อถือ รวมทั้งการปรึกษากับคนใกล้ชิด การสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต หรือ การค้นหาจากหนังสือ เอกสาร และสื่อมวลชนต่างๆ เพื่อตรวจสอบทวนซ้ำและ ยืนยันข้อมูลให้แน่ใจว่าสารสนเทศด้านสุขภาพที่ได้รับนั้นมีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ และทันสมัยจริงๆ ก่อนที่จะนำสารสนเทศด้านสุขภาพที่ได้รับไปปฏิบัติตามในการ ดูแลรักษาสุขภาพของตนเอง ความหลากหลายของการใช้สื่อและแหล่งสารสนเทศ รวมทั้งวิธีการแสวงหาสารสนเทศและตรวจสอบข้อมูลที่ได้รับนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัย ต่างๆ อาทิ อายุ ระดับการศึกษา ความสนใจ ตลอดจนความสามารถในการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นต้น

4. ปัญหาและอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศด้านสุขภาพ

สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศด้านสุขภาพนั้น พบว่ากลุ่มตัวอย่างสมาชิกชมรมจักรยานในจังหวัดเชียงใหม่ที่มีการแสวงหา สารสนเทศอย่างจริงจังประสบปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อและแหล่ง สารสนเทศ ทั้งสิ่งพิมพ์ บุคคล สื่อมวลชน อินเทอร์เน็ต และแหล่งสารสนเทศ หน่วยงาน ซึ่งปัญหาดังกล่าวก็มีปัจจัยมากจากอายุ ระดับการศึกษา ความสนใจ ตลอดจนความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ดังที่ได้ กล่าวข้างต้น นอกจากนี้ปัญหาและอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศด้านสุขภาพ ส่วนหนึ่งก็มาจากตัวผู้สืบค้นเอง เช่น ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้งานเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารในการสืบค้นหาสารสนเทศที่ต้องการ และมีเวลาน้อย ในการแสวงหาสารสนเทศทางด้านสุขภาพ เป็นต้น

5. ข้อเสนอแนะ

สมาชิกชมรมจักรยานในจังหวัดเชียงใหม่ได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนา ปัจจัยสนับสนุนด้านสารสนเทศเพื่อส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคของสมาชิก ชมรมจักรยานในจังหวัดเชียงใหม่ คือ หน่วยงานที่ให้บริการด้านสุขภาพควร พิจารณาเพิ่มการบริการด้านสุขภาพให้เพิ่มมากขึ้นและเผยแพร่สารสนเทศ ด้านสุขภาพให้ทั่วถึง เช่น การจัดส่งทางไปรษณีย์ การเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ การส่ง ข้อมูลทางไลน์ เป็นต้น และควรมีการนำเสนอสารสนเทศด้านสุขภาพเฉพาะในแต่ ละด้านเพราะว่าสุขภาพของแต่ละคนไม่เหมือนกัน เช่น การดูแลและเฝ้าระวังโรค

ระบาด การดูแลรักษาโรคที่ผู้สูงอายุ อาทิ โรคกระดูกและไขข้อ โรคความดัน โรคเบาหวาน หรือการป้องกันและรักษาโรคต่างๆ เป็นต้น

เมื่อผู้วิจัยศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับบริบทของการแสวงหาสารสนเทศด้านสุขภาพของสมาชิกชมรมจักรยานจังหวัดเชียงใหม่ และได้รับทราบความต้องการและพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศของสมาชิกชมรมจักรยานแล้ว จากนั้นจึงได้วิเคราะห์สังเคราะห์ผลการศึกษาดังกล่าวและดำเนินการพัฒนาปัจจัยสนับสนุนด้านสารสนเทศเพื่อส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคของสมาชิกชมรมจักรยานจังหวัดเชียงใหม่ โดยนำเสนอเนื้อหา ได้แก่ พฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ แนวคิดในการสื่อสารสุขภาพที่มีประสิทธิภาพ สื่อกับการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคของสมาชิกชมรมจักรยานในจังหวัดเชียงใหม่ ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการสื่อสารสารสนเทศด้านสุขภาพของสมาชิกชมรมจักรยานในจังหวัดเชียงใหม่ ปัจจัยสนับสนุนด้านสารสนเทศนั้นเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการสื่อสารสุขภาพในการพัฒนาระบบสุขภาพ เนื่องจากเรื่องสุขภาพเป็นสิ่งที่สำคัญ ข้อมูลที่ผิดพลาดอาจนำมาซึ่งการความเสียหายจนไปสู่สูญเสียชีวิตได้ ดังนั้นระบบสุขภาพที่เข้มแข็งต้องมีรากฐานที่ดี ส่งเสริมค่านิยมในการแสวงหาและเลือกรับสารสนเทศทางด้านสุขภาพที่มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ โดยแนวทางการสื่อสารเพื่อสร้างเสริมสุขภาพของประชาชนในสังคมควรเป็นการสื่อสารที่มีลักษณะของการสื่อสารสองทาง และมีการผสมผสานกันอย่างลงตัวระหว่างการสื่อสารในแนวราบและแนวตั้ง โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพได้ง่ายและทั่วถึง รวมทั้งกลุ่มเป้าหมายได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการสื่อสารด้านสุขภาพอย่างอิสระ และเป็นการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ร่วมการระหว่างสมาชิกและเครือข่ายในชุมชนนั้น ซึ่งในการผลิตเนื้อหา การเลือกใช้สื่อและกลยุทธ์ต่างๆ ในกระบวนการสื่อสารนั้น ควรต้องมีการวิเคราะห์ผู้รับสาร รวมถึงบริบททางสังคม วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของผู้รับสาร นอกจากนี้ยังควรพิจารณาเลือกใช้สื่อต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชนอย่างผสมผสานเพื่อเสริมข้อเด่นและลดข้อด้อยของสื่อแต่ละประเภทที่มีแตกต่างกันไป อันจะทำให้กระบวนการสื่อสารที่เกิดขึ้นนั้นเป็นที่ยอมรับ สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

และนำไปสู่การปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมในการสร้างเสริมสุขภาพของ
ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้

เอกสารอ้างอิง

World Health Organization. (n.d.). *The Ottawa Charter for Health Promotion*.

Retrieved from <http://www.who.int/healthpromotion/>

[conferences/previous/ottawa/en/](http://www.who.int/healthpromotion/conferences/previous/ottawa/en/)

การพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะเพื่อหนุน

เสริมระบบการฝึกทักษะวิชาชีพครู: ประเด็นการมีส่วนร่วมพัฒนาแบบ

ประเมิน CCR

Development of Health Schools to Support the Teaching Professional
Practice: Participatory Approach to CCR Assessment Tool Establishment

ดวงใจ เนตรตระกูล ชไมมณ ศรีสุรักษ์ ศิริมาศ โกศลย์พัฒน์

จันทรา แซ่ลิว พิตยาภรณ์ มานะจติ และ อภิญญา มนูญศิลป์

Duangjai Netrasooth, Chamaimone Srisurak, Sirimas Kosanpipat

Juntra Saeliw, Phittyaporn Manajuti, and Aprinya Manoosilp

ภาควิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์

Department of Early Childhood Education Faculty of Education

E-mail: duangjai_net@cmru.ac.th, chamaimone_sri@cmru.ac.th,

sirimas_kos@cmru.ac.th, juntra_sae@cmru.ac.th,

phittyaporn_man@cmru.ac.th, aprinya_man@cmru.ac.th

บทคัดย่อ

การพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะเพื่อหนุนเสริมระบบการฝึกทักษะวิชาชีพครู: ประเด็นการมีส่วนร่วมพัฒนาแบบประเมิน CCR เป็นการวิจัยที่เกิดจากการลงนามความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่กับมูลนิธิสถาบันวิจัยระบบการศึกษา (IRES) ได้คัดเลือกให้ภาควิชาการศึกษาปฐมวัยรับทุนสนับสนุนจากมูลนิธิ IRES ร่วมกันวิจัยและพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะเพื่อหนุนเสริมระบบการฝึกทักษะวิชาชีพครู

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนาเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม: ระยะที่ 1 (R&D1, PAR: Participation Action Research) ด้วยการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้: PLC (Professional Learning Community) การทบทวนหลังการทำงาน: AAR (After Action Review) และการจัดทำแผนการเรียนการสอนบูรณาการโดยใช้ปัญหา

ความต้องการเป็นฐาน PBL (Problem based learning) จากกลุ่มโรงเรียนสุขภาวะเป้าหมาย จำนวน 5 โรงเรียน ผลการดำเนินงานวิจัยพบว่า สามารถปฏิบัติการมีส่วนร่วมพัฒนาแบบประเมิน CCR เพื่อเป็นแนวทางฝึกทักษะวิชาชีพครูด้วยกระบวนการจิตตปัญญาศึกษา การนิเทศแบบระบบพี่เลี้ยงและการให้คำปรึกษาตลอดจนใช้การวิจัยเป็นฐาน (CCR: Contemplative education & Coaching and Mentoring & Research Based) ที่ครอบคลุมแบบ 360 องศาในทุก ๆ มิติของการประเมิน ทั้งผู้บริหาร ครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และชุมชน และสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนสุขภาวะ ตลอดจนอัตลักษณ์นักศึกษาครูปฐมวัยของภาควิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ผู้ซึ่ง “สอนดี ใฝ่รู้ สู้งาน”

คำสำคัญ: การพัฒนา โรงเรียนสุขภาวะเป็นฐาน การหนุนเสริม ทักษะวิชาชีพครู
แบบประเมิน CCR

Abstract

The development of health schools to support the professional practice system: engaging CCR assessment evaluation was initiated by the signing of cooperation between Chiang Mai Rajabhat University and the Foundation for Educational Research Institute (IRES).

IRES has been selected for the Department of Early Childhood Education for joint research development of health schools to promote the system of training teachers.

This research is a research and development of participatory action: Phrase 1 R&D1, PAR: Participation Action Research by Professional Learning Community (PLC), After Action Review (AAR) and develop an integrated teaching and learning plan using Problem based learning (PBL) from the target group of 5 schools. The research found that working together to develop evaluation form CCR (Contemplative education & Coaching and Mentoring & Research Based),

Keywords: Development, Health-Based School, Reinforcement, Professional Skills Teacher, Evaluation Form CCR

บทนำ

โรงเรียนสุขภาวะเป็นโรงเรียนแนวใหม่ที่มีเป้าหมายให้ผู้เรียนเป็นสุข ทั้งทางกาย ทางใจ ทางสังคมและทางสติปัญญา ทำให้จะต้องมีองค์ประกอบ 1) ผู้เรียนเป็นสุข 2) โรงเรียนเป็นสุข 3) สภาพแวดล้อมเป็นสุข 4) ครอบครัวเป็นสุข 5) ชุมชนเป็นสุข โดยการปรับสภาพและลดปัจจัยเสี่ยง จัดโครงสร้างและระบบต่างๆให้โรงเรียน สภาพแวดล้อม ครอบครัว ชุมชน และพื้นที่ปลอดภัย เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนสุขภาวะ ผ่านการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก Problem Based Learning (PBL) เป็นวิธีการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาหรือสถานการณ์เป็นจุดเริ่มต้นของการแสวงหาความรู้ ซึ่งเป็นการเรียนการสอนที่พัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการทำงานร่วมกันเป็นทีม จึงเป็นเครื่องมือในการเรียนการสอนในโรงเรียนสุขภาวะ เพราะกระบวนการเรียนการสอนในลักษณะนี้จะช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะในการคิดแบบเชื่อมโยงความรู้แล้วนำไปแก้ปัญหาที่ประสบในชีวิตจริงได้ ทั้งนี้โรงเรียนสุขภาวะ มีเนื้อหาที่แสดงทั้งหลักการและแนวทางการเรียนการสอนแบบใหม่ โดยเปิดพื้นที่ในการเรียนรู้ ไม่ยึดติดกรอบและรวมถึงการเปิดความคิด ความรู้ วิสัยทัศน์ รวมทั้งทัศนคติใหม่ๆ ของทั้งครูและนักเรียน โดยมีห้องเรียนเป็นพื้นที่หลักในการแสดงแนวคิดเรื่องการเปิดรับสิ่งใหม่ๆ ด้วยการออกแบบให้คล้ายกับกล่องที่ถูกเปิดออก ซึ่งเป็นตัวแทนของการเปิดกว้างทางความคิดและเป็นกล่องที่มีผนังไม่ครบด้าน แสดงถึงการที่ครูเป็นนักปฏิบัติและนักเรียนช่วยกันล้มหรือสลายกรอบเดิมๆ ออกไปหรือไม่ยึดติดกับกรอบเดิม

นอกจากการเรียนการสอนที่เปิดกว้างให้ผู้เรียนและไม่ยึดติดกับกรอบเดิม ๆ แล้วการเรียนการสอนที่นำเอาการใช้จิตศึกษามาจัดการการเรียนการสอนร่วมด้วย จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจด้านในของตนเอง ทำให้เป็นเปลี่ยนมุมมองเกี่ยวกับโลกและผู้อื่น โรงเรียนที่เป็นโรงเรียนสุขภาวะได้นำเอากระบวนการจิตศึกษามาพัฒนาเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรเพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเติบโตด้านความฉลาดทางอารมณ์และความฉลาดทางจิตวิญญาณ

การพัฒนาโรงเรียนสุภาพะเพื่อหนุนเสริมระบบการฝึกทักษะวิชาชีพครู เป็นการวิจัยที่เกิดจากการลงนามความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่กับมูลนิธิสถาบันวิจัยระบบการศึกษา (IRES) ได้คัดเลือกให้ภาควิชา การศึกษาปฐมวัย ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ รับทุนสนับสนุน จากมูลนิธิ IRES ร่วมกันวิจัยและพัฒนาโรงเรียนสุภาพะเพื่อหนุนเสริมระบบการ ฝึกทักษะวิชาชีพครู การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนาเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม: ระยะที่ 1 การพัฒนาโรงเรียนสุภาพะเพื่อหนุนเสริมระบบการฝึกทักษะ วิชาชีพครู: ประเด็นการมีส่วนร่วมพัฒนาแบบประเมิน CCR

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาแบบประเมิน CCR ในการเป็นแนวทางการพัฒนาระบบโรงเรียน สุภาพะเป็นฐาน สำหรับการฝึกทักษะวิชาชีพครูและความร่วมมือระหว่างโรงเรียน สุภาพะ

กลุ่มเป้าหมาย

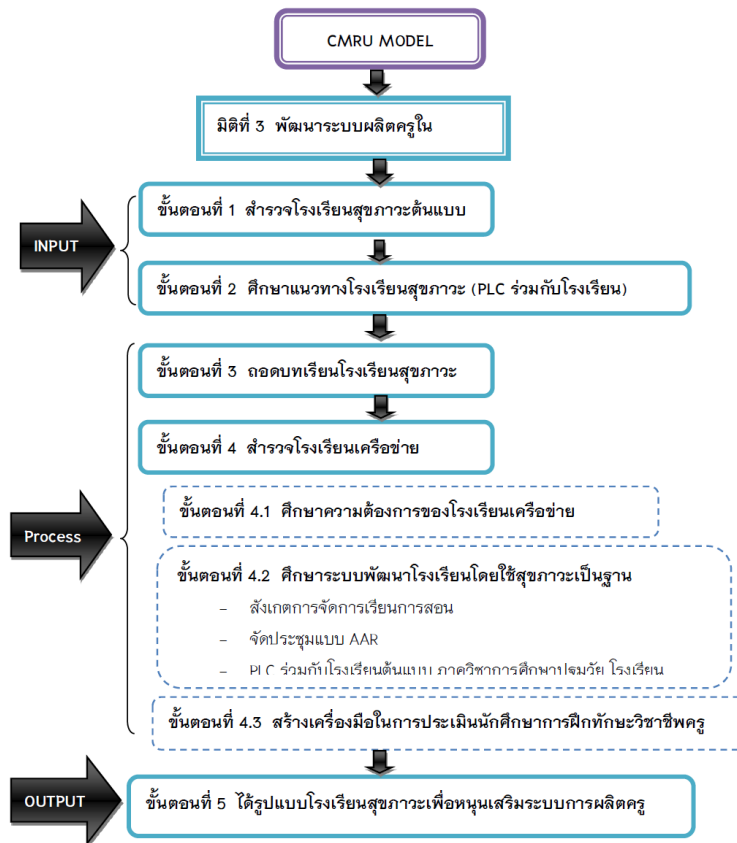
สถานศึกษาที่เป็นโรงเรียนสุภาพะในเขตจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนบ้านขุนแปะ อ.จอมทอง จ.เชียงใหม่ 2)โรงเรียนบ้านแม่ ลิต อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน 3)โรงเรียนองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านจองคำ อ.เมือง จ.แม่ฮ่องสอน 4) โรงเรียนบ้านจันทร์ อ.กัลยาณิวัฒนา จ.เชียงใหม่ และ 5) สถานศึกษาที่ได้พัฒนาระบบโรงเรียนสุภาพะเป็นฐาน จำนวน 1 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ อ.เมือง จ.เชียงใหม่

แผนแบบการวิจัย/ รูปแบบการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualification Action Research) รูปแบบการวิจัย และพัฒนาแบบปฏิบัติการมีส่วนร่วม (Research and Development: R&D: PAR; Participation Action Research

วิธีดำเนินการวิจัย

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ได้ผลการวิจัยและพัฒนาเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะเพื่อหนุนเสริมระบบการฝึกทักษะวิชาชีพครู: ประเด็นการมีส่วนร่วมพัฒนาแบบประเมิน CCR (ระยะที่ 1) ดังนี้

1. ผลการพัฒนานักวิจัย

หลังจากการลงนามความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่กับมูลนิธิสถาบันวิจัยระบบการศึกษา (IRES) ซึ่งได้คัดเลือกให้ภาควิชาการศึกษาปฐมวัย รับทุนสนับสนุนจากมูลนิธิ IRES ร่วมกันวิจัยและพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะเพื่อหนุนเสริมระบบการฝึกทักษะวิชาชีพครูแล้ว ทำให้นักวิจัยได้รับการฝึกอบรมพัฒนาเชิงปฏิบัติการและศึกษาดูงานจากมูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อ

การศึกษา (IRES) ผลที่เกิดขึ้นพบว่า นักวิจัยสามารถประชุมวางแผนเขียนโครงการวิจัยการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะเพื่อหนุนเสริมระบบการฝึกทักษะวิชาชีพครูได้

2. ผลการพัฒนาโครงการวิจัยและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

จากการที่นักวิจัยได้รับการพัฒนา ทำให้สามารถเข้าใจกระบวนการร่วมมือกันวางแผนพันธกิจวิจัยเพื่อพัฒนาต่อไป ซึ่งผลจากการที่นักวิจัยร่วมกันเสนอโครงการวิจัยการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะเพื่อหนุนเสริมระบบการฝึกทักษะวิชาชีพครูต่อมูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการศึกษา (IRES) พบว่า สามารถประชุมประสานงานและเตรียมการประชุมปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมร่วมกับโรงเรียนสุขภาวะกลุ่มเป้าหมายได้ รวมทั้งมอบหมายงานให้คณะผู้วิจัยการลงพื้นที่แบบมีส่วนร่วมกับตัวแทนนักศึกษาที่เรียนในสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนสุขภาวะกลุ่มเป้าหมายตามที่ประสานงานไว้แล้วได้ รวมทั้งสามารถดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ ดังนี้

2.1 จัดทำแบบประเมินเพื่อพัฒนาคุณภาพครูแบบ CCR เพื่อใช้เป็นเกณฑ์การประเมินนักศึกษาร่วมกัน

2.2 ใช้วิธีการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้: PLC (Professional Learning Community)

2.3 นำข้อมูลที่ได้มาทบทวนหลังการทำงาน: AAR (After Action Review)

2.4 จัดทำแผนการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้ปัญหาความต้องการเป็นฐาน PBL (Problem-Based Learning)

3. ผลการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะเพื่อหนุนเสริมระบบการฝึกทักษะวิชาชีพครู: ประเด็นการมีส่วนร่วมพัฒนาแบบประเมิน CCR (ระยะที่ 1)

3.1 ได้แนวทางการปฏิบัติที่ดีในการนิเทศนักศึกษา เป็นผลการพัฒนาสร้างแบบประเมินเพื่อพัฒนาคุณภาพครูแบบ CCR ร่วมกันระหว่างคณาจารย์และนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ศึกษาศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย ร่วมกับโรงเรียนสุขภาวะกลุ่มเป้าหมายทั้ง 5 แห่ง ทำให้ได้แบบประเมินเพื่อพัฒนาคุณภาพครูแบบ CCR เพื่อแนวทางฝึกทักษะวิชาชีพครูด้วยกระบวนการจัดตั้งปัญญาศึกษา การนิเทศแบบระบบพี่เลี้ยงและการให้คำปรึกษา ตลอดจนใช้การวิจัยเป็นฐาน (CCR: Contemplative education &

Coaching and Mentoring & Research Based) ที่มีความครอบคลุมแบบ 360 องศาในทุก ๆ มิติของการประเมิน ทั้งผู้บริหาร ครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศ และชุมชน และสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนสุขภาวะ ตลอดจนอัตลักษณ์นักศึกษาครูปฐมวัยของภาคิวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ คือ สอนดี ใฝ่รู้ สู้งาน (CMRU model)

3.2 ได้บูรณาการการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องจำนวน 3 รายวิชา ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ได้แก่ รายวิชา ED 3801 การศึกษาสังคม และการมีส่วนร่วมในสถานศึกษา 1 รายวิชา CI 4606 วิธีสอนการศึกษาปฐมวัย 1 และ รายวิชา ED 5801 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูปแบบ 1

3.3 ได้จัดส่งตัวแทนนักศึกษาที่กำลังศึกษาในรายวิชาดังกล่าวไปร่วมสังเกตการสอนและทดลองสอนอย่างละ 1 สัปดาห์ และฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูปแบบ จำนวน 1 ภาคเรียน

ทั้งนี้ผลการวิจัยและพัฒนาเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะเพื่อหนุนเสริมระบบการฝึกทักษะวิชาชีพครู: ประเด็นการมีส่วนร่วมพัฒนาแบบประเมิน CCR (ระยะที่ 1) จะนำไปสู่การหาแนวทางพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือการฝึกทักษะวิชาชีพครูโดยใช้โรงเรียนสุขภาวะเป็นฐาน ในระยะที่ 2 ต่อไป เพื่อพัฒนาการศึกษาและการผลิตครูที่ส่งเสริมสุขภาวะของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง สอดคล้องกับประวัติ เอรารวรรณ์ (2558, น.1) กล่าวว่า การปฏิรูปการศึกษาจะสำเร็จได้ต้องปฏิรูปตั้งแต่ต้นทางคือการผลิตครู ซึ่งการจัดการศึกษาตามแนวคิดการสร้างโรงเรียนสุขภาวะมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ข้อ คือ 1) ผู้เรียนเป็นสุข 2) โรงเรียนเป็นสุข 3) สภาพแวดล้อมเป็นสุข 4) ครอบครัวเป็นสุขและ 5) ชุมชนเป็นสุข โดยจะต้องมีการปรับสภาพลดปัจจัยเสี่ยง จัดโครงสร้างและระบบต่าง ๆ ให้โรงเรียน สภาพแวดล้อม ครอบครัวและชุมชนเป็นพื้นที่ปลอดภัย ส่งเสริมสุขภาวะของผู้เรียนอย่างแท้จริง และ ประวัติ เอรารวรรณ์ (2547) อธิบายว่าการลงนามความร่วมมือในโครงการพัฒนาระบบการผลิตครูโดยใช้โรงเรียนสุขภาวะเป็นฐานนั้น จะเป็นก้าวสำคัญของวงการการศึกษาไทย สอดคล้องกับนโยบายปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

เอกสารอ้างอิง

- ประวิต เอราวรรณ์. (2547). *การสังเคราะห์ผลโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการจัดการและกระบวนการเรียนรู้ด้านสุขภาวะในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- ประวิต เอราวรรณ์. (2558). *ระบบการผลิตครูโดยใช้โรงเรียนสุขภาวะเป็นฐาน*. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 1(1).

การพัฒนาอาจารย์อุดมศึกษาไทยให้ทัน

ประชาคมอาเซียน

The Development of Thai Higher Education Teachers toward to the ASEAN Community

พิมพ์ทอง สังกุทธิพงษ์

Pimthong Sungsutthipong

ภาควิชาเทคนิคการศึกษา คณะครุศาสตร์

Department of Education Technology, Faculty of Education

E-mail: pimthong_sun@cmru.ac.th

บทคัดย่อ

การพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยีของโลกในช่วง 40 ปีที่ผ่านมา ทำให้ประเทศในกลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ต้องรวมตัวพัฒนาประเทศให้ก้าวไปพร้อมกัน เพื่อความมั่นคงทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม โดยส่งเสริมสนับสนุนกัน และกัน ผ่านการพัฒนาทรัพยากรบุคคลในชาติด้วยความร่วมมืออย่างใกล้ชิด โดยให้การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างพลังประชาคมอาเซียนและเสริมสร้างความเข้มแข็งแห่งประชาคมอาเซียน ซึ่งถือเป็นการลงทุนเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ยั่งยืน โดยทุกประเทศมีความมุ่งหวังว่าการให้การศึกษาที่เท่าเทียมกันและมีคุณภาพ จะช่วยพัฒนาคนในชาติให้มีคุณภาพ คือ เป็นทั้งคนดี คนเก่ง มีจิตสำนึกในการเป็นพลเมืองของประเทศ พลอาเซียน และพลโลก จึงเป็นภาระหน้าที่ของทุกภาคส่วนที่ต้องช่วยกันพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชาติ ซึ่งอุดมศึกษาไทยมีเป้าหมายการพัฒนาคนไทยให้ก้าวเข้าสู่ตลาดแรงงานในประชาคมอาเซียนและสังคมโลกได้อย่างสง่างาม โดยกระบวนการผลิตบัณฑิตนั้นจำเป็นต้องมีอาจารย์ที่เป็นมืออาชีพ รูปแบบการพัฒนาอาจารย์มืออาชีพ ควรพิจารณาจาก 2 ส่วน คือ การพัฒนาโดยอาศัยปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก เพื่อให้อาจารย์มีความรู้ความสามารถ มีทักษะรอบด้านอย่างเพียงพอ มีสมรรถนะครูแห่งเอเชียตะวันออกเฉียง

ได้ในศตวรรษที่ 21 ที่สามารถจัดการเรียนการสอนได้ทั้งวิชาการ และการอบรมบ่ม
นิสัยเพื่อให้บัณฑิตมีคุณภาพตามความคาดหวังของสังคม และส่งเสริมการศึกษาไทย
ให้ก้าวทันประชาคมอาเซียนได้อย่างสง่างาม

คำสำคัญ: การพัฒนาอาจารย์อุดมศึกษาไทย การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
อาจารย์มืออาชีพ

Abstract

The social, economic, and technological development of the world over the last 40 years has led Southeast Asia countries integrate the development of the country together for stability in politics, economics, society, and culture. We have supported each other through the development of human resources closely by educating and promoting lifelong learning both in science and technology to empower ASEAN citizen and strengthen the ASEAN community, leading to sustainable human resources development. All countries aim to provide equal and quality education. This will help to improve the quality of people; good people, smart people, and conscious mind of being a citizen of the country, ASEAN, and the world. It is the responsibility of all sectors to help develop human resources in the nation. Thai higher education contributes to develop Thai people to enter the labor market in the ASEAN community and the world gracefully. The process of producing graduates requires professional teachers. Professional Development Model should be considered from two parts; development based on internal factors and external factors since professional teachers should have adequate knowledge, capability, skills, and the 21st Southeast Asian teacher competency. They should be able to teach academic learning and spiritual development to provide graduates with the quality of social expectations and promote Thai education to keep pace with the ASEAN Community gracefully.

Keywords: Thai Teacher Higher Education Development,
Human Resource Development, Teacher Professionalism

บทนำ

จากข้อมูลข่าวสารของประเทศไทยในปัจจุบันทำให้มองเห็นว่าประเทศของเรานั้น มิได้มีแต่ปัญหาเฉพาะด้านเศรษฐกิจเท่านั้น ปัญหาระบบเศรษฐกิจมหภาคมาจากการค้าการลงทุนจากต่างประเทศได้ย้ายฐานการผลิต และมีความต้องการแรงงานฝีมือที่มีคุณภาพตามความต้องการของตลาดแรงงานภาคอุตสาหกรรม ในปัจจุบันพบว่าผู้ลงทุนต่างประเทศได้ย้ายฐานการลงทุนไปยังประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มอาเซียนที่มีอัตราค่าแรงถูกกว่า ส่วนระบบเศรษฐกิจจุลภาคมีผู้ค้าปลีกข้ามชาติรายใหญ่หลายบริษัทได้รับสิทธิการลงทุนในประเทศไทย มีการขยายสาขาและจำหน่ายสินค้าในราคาถูกกว่าท้องตลาด ส่งผลให้ผู้ค้ารายย่อยในประเทศต้องปิดกิจการ นอกจากนี้ ยังมีปัญหาด้านการเมือง แม้จะมีรัฐธรรมนูญใหม่แล้ว แต่ก็ยังมีปัญหาจากการเรียกร้องให้ได้มาซึ่งรัฐบาลจากการเลือกตั้ง สถานการณ์ทางการเมืองไทยมีรัฐบาลที่มาจากการยึดอำนาจ ในขณะที่ฝ่ายตรงข้ามพยายามดิ้นรนให้พ้นผิด จึงพยายามใช้วิธีการสร้างความแตกแยกในประเทศ ทำให้ประเทศไม่สามารถขับเคลื่อนนโยบายเศรษฐกิจได้เต็มที่ การที่เป็นรัฐบาลจากการยึดอำนาจนั้นส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นของผู้ลงทุนจากนานาประเทศ

ส่วนปัญหาด้านสังคม จากสังคมเกษตรกรรม อุตสาหกรรมเทคโนโลยีเข้าสู่สังคมฐานความรู้และสังคมแห่งนวัตกรรม ส่งผลกับการศึกษาไทยในแง่ของการจัดการศึกษาที่ต้องเน้นการคิด การสร้างองค์ความรู้ การถ่ายทอด การแบ่งปันความรู้ และการสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อสร้างรายได้ให้ประเทศตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ที่ต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างที่พัฒนาคนในชาติให้เท่าทันประเทศที่พัฒนาแล้ว นอกจากนี้ ปัญหาด้านสังคมยังมีอีกมากมายทั้งยาเสพติด ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ด้านสุขภาพมวลรวม โรคติดต่อรุนแรง และการใช้สิทธิของคนบางกลุ่มอย่างเกินสิทธิของตน ส่วนด้านแรงงานของประเทศไทยในปีพ.ศ. 2560 เริ่มมีสัญญาณฟื้นตัวของเศรษฐกิจ มีแนวโน้มการลงทุนผู้ประกอบการภาคเอกชนเพิ่ม

กำลังการผลิตและขยายการลงทุน ขณะที่ภาครัฐมีนโยบายวางโครงสร้าง
สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน คาดว่าจะเกิดการขยายตัวของตลาดแรงงาน โดยเฉพาะ
สาขาที่มีศักยภาพและทักษะฝีมือในตลาดระดับบน

ด้านการศึกษา มีปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียนที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐาน
อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ คิดไม่เป็น จากรายงานของสำนักงานเลขาธิการ **สภา
การศึกษา (สกศ.)** และรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรอง
มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) รวมถึงคุณภาพของครูผู้สอนที่
เร่งพัฒนาผลงานเพื่อยกระดับมาตรฐานวิชาชีพจนลืมนึกถึงผู้เรียน มุ่งแต่ทำผลงานทาง
วิชาการ แต่คุณภาพผู้เรียนยังต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ปัญหาด้านนโยบายและระบบ
การจัดการศึกษาที่ไม่เท่าเทียมกันทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ความไม่ทั่วถึง จนต้อง
มีการปฏิรูปการศึกษาที่ประเทศต้องใช้งเงินอีกไม่น้อย “จึงเกิดคำถามว่า เงินที่ลงไปอีก
นั้น จะก่อผลต่อคุณภาพของการศึกษาหรือไม่ หรือจะเดินตามรอยเดิม ที่ยังปฏิรูปยื
งลงทุนมาก คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษายังตกต่ำ” และปัญหาด้านการศาสนา ที่
น่าจะสร้างความสุขสงบสันติให้เกิดขึ้นในศาสนิกชนได้ แต่ก็ยังมีปัญหาที่มาจากการ
ประเพณีปฏิบัติของตัวแทนศาสนา

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าประเทศไทยในปัจจุบัน มีปัญหาทุกด้านที่ต้องแก้ไขอย่าง
เร่งด่วน เพราะมีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง และความยั่งยืน
ของชาติ ปัญหาเหล่านี้จึงเป็นปัญหาระดับชาติซึ่งปัญหาหนึ่งอาจเป็นต้นเหตุของอีก
ปัญหาหนึ่ง หรือเสริมให้ปัญหาอื่นรุนแรงขึ้นก็ได้ หากจะวิเคราะห์ ต้นเหตุแห่งปัญหา
ทั้งปวงเหล่านี้แล้วพอจะสรุปได้ว่ามาจาก “**คุณภาพของคนในชาติ**” เป็นสำคัญ ที่
เป็นเช่นนี้มิใช่ว่าสติปัญญา ความเฉลียวฉลาด และความสามารถของคนไทยเราจะ
ด้อยกว่าคนชาติใดในโลกนี้ก็หาไม่ แต่เมื่อใดที่คนไทยเรามาทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม
เป็นคณะ เป็นพรรคที่จะต้องใช้การประสานสัมพันธ์ร่วมกันทั้งภายใน ภายนอกแล้ว
มักจะมีปัญหาเกิดขึ้นเสมอ มีความขัดแย้งไม่ยอมรับซึ่งกันและกัน ไม่รู้จักสามัคคี ไม่รู้
แพ้ รู้ชนะ หรืออภัยกันไม่เป็น ไม่แยกแยะว่าสิ่งใดคือประโยชน์สำคัญของชาติหรือ
ส่วนรวม (ประวิตร ชูศิลป์, 2542) เครื่องมือสำคัญที่จะใช้พัฒนาคนให้มีคุณภาพดี
เพื่อคนที่มีคุณภาพดีจะได้ไปพัฒนาชาติก็คือ **การศึกษา** การให้การศึกษาที่มี
คุณภาพและเท่าเทียมกันจะช่วยพัฒนาคนให้มีคุณภาพ คือ เป็นทั้งคนดี คนเก่งสมกับ

คำนิยามอย่างหนึ่งที่ว่า **การศึกษาคือความเจริญงอกงาม** (Education is growth) ซึ่ง **ครู** จะมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพด้วยเครื่องมือที่เรียกว่า **การศึกษา** โดยอาศัยแนวพระราชดำริด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ที่ได้ทรงชี้แนะไว้ว่า

" การพัฒนาบ้านเมืองให้เจริญยิ่งขึ้นไปนั้นย่อมต้องพัฒนาบุคคล ก่อน เพราะถ้าบุคคลอันเป็นองค์ประกอบของส่วนรวมไม่ได้รับการพัฒนาแล้ว ส่วนรวมจะเจริญและมั่นคงได้ยากยิ่ง การที่บุคคล จะพัฒนาได้ก็ด้วยปัจจัยประการเดียวคือ การศึกษา การศึกษานั้น แบ่งเป็นสองส่วน คือ การศึกษาด้านวิชาการ (Academic learning) ส่วนหนึ่ง กับ การอบรมบ่มนิสัย (Spiritual development) ให้เป็นผู้มี จิตใจใฝ่ดี ใฝ่เจริญ มีปกติละอายชั่วกลัวบาปส่วนหนึ่ง การพัฒนา บุคคลจะต้องพัฒนาให้ครบถ้วนทั้งสองส่วนเพื่อให้บุคคลได้มี ความรู้ไว้ใช้ประกอบการ และมีควมดีไว้เกื้อหนุนการประพฤติ ปฏิบัติทุกอย่างให้เป็นไปในทางที่ถูกที่ควร และอำนวยผลเป็น ประโยชน์ที่พึงประสงค์"

จากแนวพระราชดำรัสที่ได้ัญเชิญมานี้ มีความสอดคล้องอย่างยิ่งกับ **วิชา** **ครู** หรือ **วิชาการศึกษา** ที่ครูทุกคนควรตระหนักถึงการทำหน้าที่ของตนในการ พัฒนาผู้เรียนให้เจริญงอกงามครบทุกด้าน คือ **พุทธิพิสัย** (Cognitive Domain) **ทักษะ** **พิสัย** (Psychomotor Domain) และ **จิตพิสัย** (Affective Domain) ซึ่งพุทธิพิสัยและ ทักษะพิสัยนั้น เป็นการสร้างความรู้ความสามารถในเชิงวิชาการ (Academic Learning) และวิชาชีพให้แก่ผู้เรียน ที่มีรายวิชา จำนวนหน่วยกิตชัดเจน ส่วนจิตพิสัยเป็นส่วน สร้างให้ผู้เรียนมีความเจริญงอกงามด้านจิตใจ คุณธรรม ความดีงาม เป็นการอบรม บ่มนิสัย (Spiritual Development) ซึ่งไม่มีรายวิชาใดที่จะสร้างความเจริญงอกงามส่วน นี้ให้สมบูรณ์ได้อย่างเอกเทศ แต่จะสอดแทรกในกิจกรรม บรรยากาศ สิ่งแวดล้อม กระบวนการเรียนการสอน รวมทั้งการมีแบบอย่างที่ดีงาม **ครู** จึงมีส่วนสำคัญในการ สร้างทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ จะต้องเน้นที่การสอนคน มากกว่าสอนหนังสือ ที่ ทำให้ผู้เรียนเกิดความเจริญงอกงามครบสมบูรณ์ทุกด้าน เพื่อให้ผลผลิตเป็นทั้งคนดี

คนเก่ง และมีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์กับสังคมส่วนรวมจึงจะได้ชื่อว่าเป็น ครู ที่แท้จริงการศึกษาก็จะเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพและสถาบันการศึกษานั้นก็จะเป็นสถาบันที่มีคุณภาพอย่างแท้จริงด้วย

จากที่ได้กล่าวมา บทความนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ ทฤษฎี แนวคิด และรูปแบบที่เหมาะสมในการพัฒนาอาจารย์ระดับอุดมศึกษา ซึ่ง อาจารย์ เป็นองค์ประกอบสำคัญของระบบอุดมศึกษาไทย ที่มีส่วนในการขับเคลื่อนโดยเฉพาะการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพตามนโยบายแห่งรัฐและความคาดหวังของสังคม ดังนั้น การพัฒนาอาจารย์อุดมศึกษาไทยให้เป็นอาจารย์มืออาชีพ จึงต้องตอบคำถามทั้งมุมมองจากสังคมไทยและประชาคมโลกด้วยอย่างไม่มีทางหลีกเลี่ยง

ทฤษฎี แนวคิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่เกี่ยวข้อง

วิจารณ์ พานิช (2560) กล่าวถึงการพัฒนาคนผ่านการทำงาน คือพัฒนาคนพัฒนางานไปพร้อม ๆ กัน เป็นกระบวนการจัดการความรู้นั่นเอง คนที่เกิดการพัฒนาจะเป็น “บุคคลเรียนรู้” เป็นคนที่มีทักษะในการสร้างความรู้จากการทำงาน มีทักษะในการเรียนรู้ร่วมกันผ่านการปฏิบัติ (Interactive Learning Through Action) มีทักษะในการใช้ความรู้ในการปฏิบัติงาน มีทักษะในการเรียนรู้จากผู้อื่น ร่วมกับผู้อื่น มีทักษะในการแบ่งปันความรู้และมีทักษะอีกมากมาย เช่น ทักษะสุนทรียสนทนา (Dialogue) ทักษะการฟังอย่างลึกซึ้ง (deep listening) ทักษะการจัดการ (Mental Models) เป็นต้น

สอดคล้องกับ ทฤษฎีเชาวันปัญญาสามหลัก (Triarchic Theory of Human Intelligence) ของสเติร์นเบิร์ก (Stenberg, 1985 อ้างใน สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2545) นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ได้เสนอทฤษฎีเชาวันปัญญา 3 องค์ประกอบ ได้แก่ *Meta-Components* หรือ *Executive process* เป็นความสามารถในการวางแผนงานว่าจะทำอะไรต่อไป ชี้แนะขณะกำลังทำอะไรอยู่ และประเมินว่าผลงานเป็นอย่างไร *Performance process* เป็นกระบวนการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามคำแนะนำของกระบวนการแรก แล้วเริ่มลงมือทำได้คล่องแคล่วว่องไวอย่างมีทักษะ แบบนี้เป็นลักษณะ *Doing Components* นั่นเอง *Knowledge-Acquisition Components* หรือเรียกว่า *Learning Components* เป็นความสามารถในการเรียนรู้ในการแก้ปัญหา ความสามารถที่เน้นการแสวงหาความรู้ความเข้าใจใหม่ได้รวดเร็วเพื่อช่วยในการแก้ปัญหา ความรู้ที่ว่าเป็น

ความรู้ นอกเหนือจากการเรียนรู้มาแล้ว เป็นความรู้ที่เรียนรู้ได้จากสังคมหรือเรียกว่า *Practical Intelligence*

ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง

การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นแนวคิดของการเรียนรู้ที่สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life-Long Learning) เป็นพฤติกรรมการเรียนที่ผู้เรียนมีแรงจูงใจจากภายใน เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการและควบคุมเอง โดยการรับ / ไม่รับความช่วยเหลือจากผู้อื่น มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ การวิเคราะห์ กำหนดความต้องการ การเรียนของตน การหาแหล่งวิทยาการทั้งวัสดุและบุคคล การเลือกวิธีการเรียน กิจกรรมการเรียน และกำหนดวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งบุคคลที่มีการเรียนรู้ด้วยตนเองจะมีลักษณะเชิงพฤติกรรม คือ สมารถที่จะเรียนรู้ ตนเองเป็นแหล่งข้อมูลของตัวเอง รู้วิธีการที่จะเรียน และมีคุณลักษณะของบุคคลแห่งการเรียนรู้ คือ เป็นผู้ยอมรับตนเอง มีแรงจูงใจภายใน เปิดกว้างต่อประสบการณ์ และยืดหยุ่นในการเรียนรู้ การเรียนรู้ด้วยตนเองจึงมีความสำคัญต่อบุคคล การเรียนรู้ด้วยการริเริ่มของตนเองจะเรียนได้มากกว่า ดีกว่า คนที่เป็นเพียงผู้รอรับให้ผู้อื่นถ่ายทอดวิชาความรู้ให้ และสอดคล้องกับพัฒนาการทางจิตวิทยา และกระบวนการทางธรรมชาติเป็นความอยู่รอดของชีวิต การเรียนรู้ด้วยตนเองจึงเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต

แนวคิดทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของเขาวนปัญญา

ปัญญา ในทางพุทธศาสนา หมายถึง ความรอบรู้ รู้ทั่ว รู้ซึ่งหรือความรู้จักคิด พิจารณาหาเหตุผล ภาวะของสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง ปัญญา ประกอบด้วย 1) ปัญญาอันเกิดแต่การสดับการเล่าเรียน 2) ปัญญาอันเกิดแต่การคิดพิจารณา 3) ปัญญาอันเกิดจากการลงมือปฏิบัติแก่แท่งของการศึกษา คือการพัฒนาปัญญาของตนเองให้เกิดสัมมาทิฐิ คือมีแนวความคิดที่ถูกต้อง (ทีศนา แชนนี, 2537) ปัญญาเกิดจากปัจจัยเกื้อหนุน ๒ ด้าน คือ "ปรโตโฆสะ" หรือปัจจัยภายนอก คือเสียงจากผู้อื่นกระตุ้นหรือชักจูงภายนอก จากการรับฟังคำชี้แนะสั่งสอน สนทนาซักถาม ฟังคำบอกเล่าจากผู้อื่น การสดับวัชรธรรมจากกัลยาณมิตร รวมถึงสภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพ และด้านบุคคล ปัจจัยภายใน อีกประการหนึ่ง คือ "โยนิโสมนสิการ" คือการใช้ความคิดถูกวิธี ความรู้จักคิด คิดเป็น คือกระทำในใจโดยแยบคาย มองสิ่งทั้งหลายด้วยความคิดพิจารณา รู้จักหาเหตุผล แยกแยะสิ่งนั้น หรือปัญหานั้นให้เห็นตามสภาวะ

และความสัมพันธ์แห่งเหตุปัจจัย เป็นองค์ประกอบภายในที่มีความเกี่ยวข้องกับการฝึกใช้ความคิดอย่างถูกวิธี คิดอย่างมีระเบียบ คิดอย่างวิเคราะห์ ไม่มองอย่างผิวเผิน เป็นขั้นตอนสำคัญของการสร้างปัญญา เราสามารถใช้โยนิโสมนสิการได้โดยควบคุมกระแสความคิดให้อยู่ในแนวทางที่ต้งาม ตามที่เคยได้รับการอบรมสั่งสอนมาเป็นอย่างดีแล้ว ซึ่งมีองค์ประกอบ 4 ส่วน คือ 1) การคิดอย่างเข้าถึงความจริง 2) การคิดอย่างมีลำดับขั้นตอนไม่สับสน 3) การคิดอย่างมีเหตุผล และ 4) การคิดอย่างมีเป้าหมาย

แนวคิดในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

คุณธรรม เป็นหลักของความดี ความงาม ความถูกต้องในการแสดงออกทั้งกาย วาจา ใจ ของแต่ละบุคคล ซึ่งยึดมั่นไว้เป็นหลักประจำใจในการประพฤติปฏิบัติจนเกิดเป็นนิสัย ส่วน **จริยธรรม** หมายถึง การประพฤติปฏิบัติของบุคคลที่แสดงออกถึงความดีงามทั้งต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม เพื่อให้เกิดความสงบสุข ความเจริญรุ่งเรืองเป็นประโยชน์ต่อสังคมและการพัฒนาประเทศชาติ มีนักวิชาการไทยได้สรุปแนวทางสำหรับการพัฒนาคนคือ **ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม** เป็นทฤษฎีจิตวิทยา ทฤษฎีแรกของไทยผู้รวบรวมเขียนทฤษฎี คือ ดวงเดือน พันธุมนาวิน แนวคิดนี้มีจุดเด่นที่ลักษณะพื้นฐานและองค์ประกอบทางจิตใจที่จะนำไปสู่พฤติกรรมที่พึงปรารถนาเพื่อส่งเสริมให้บุคคลเป็นคนดีและคนเก่ง คือ **ส่วนของดอกผล** เปรียบเสมือนเป็นลักษณะพฤติกรรมคนดีและเก่ง การที่ต้นไม้จะให้ดอกผลใหญ่จะต้องมีลำต้นและรากที่สมบูรณ์ **ส่วนของลำต้นที่สมบูรณ์** เปรียบเสมือนลักษณะทางจิตใจ ซึ่งเป็นสาเหตุของพฤติกรรมที่ดีมี 5 ประการ คือ 1) มีทัศนคติ ค่านิยมที่ดี และคุณธรรม 2) มีเหตุผลเชิงจริยธรรม 3) ลักษณะมุ่งอนาคต คาดการณ์ไกล 4) เชื่ออำนาจในตน และ 5) มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทั้ง 5 ประการหากมีในบุคคลใด บุคคลนั้นจะเป็นผู้มีพฤติกรรมเก่งและดีอย่างสม่ำเสมอ **ส่วนของรากต้นไม้** เปรียบเสมือนลักษณะทางจิตที่เป็นพื้นฐานที่ซ่อนเร้นหาอาหารเลี้ยงลำต้นให้สมบูรณ์ 3 ประการ คือ สติปัญญา ประสบการณ์สังคม และสุขภาพจิต บุคคลที่มีลักษณะพื้นฐานสูงทั้งสามประการ เปรียบได้กับบัวเหนือน้ำในพุทธศาสนาซึ่งพร้อมจะรับการพัฒนา จึงพอสรุปได้ว่า “ถ้าต้องการพัฒนาคนให้เป็นคนเก่งและดี จะต้องพัฒนาลักษณะจิตใจทั้ง 8 ประการที่ระบุไว้ที่ลำต้นและรากต้นไม้”

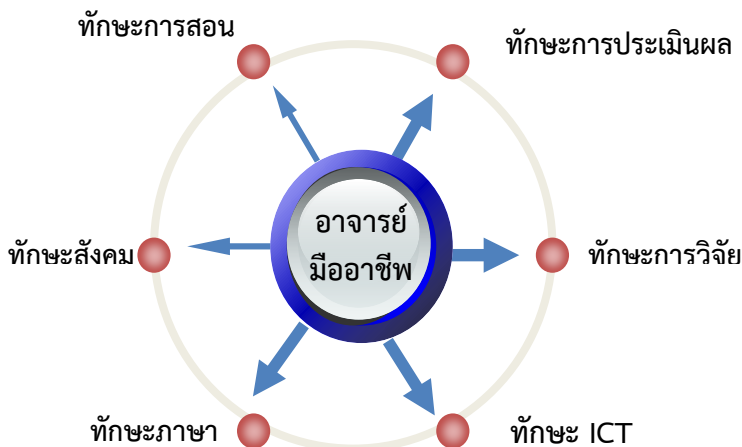

จากทฤษฎี แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีต่อการพัฒนาครู ผู้มีบทบาทความสำคัญในการพัฒนาบุคคลให้มีความเจริญงอกงามในทุกด้าน ชาตินี้ก็ตามที่มีครูเป็นคนมีความรู้ เป็นคนเก่ง เป็นคนเสียสละ ตั้งใจทำงานเพื่อประโยชน์ของผู้เรียน ชาตินั้นจะได้พลเมืองที่เก่งและฉลาด มีศักยภาพและมีความสามารถที่จะแข่งขันกับทุกประเทศในโลกได้ (รุ่ง แก้วแดง, 2540) และการอบรมบ่มนิสัยให้แต่ละคนสามารถพึ่งพาตนเองได้และมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น ต้องใช้คนสอนเท่านั้น “ครู” จึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญทำให้ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ดังนั้น การศึกษาระดับอุดมศึกษาจึงควรคำนึงด้วยเช่นกันเพื่อร่วมกันส่งเสริมให้ประชากรมีคุณภาพสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศที่กำลังมีความพยายามแก้ปัญหาประชากรให้พ้นกับดักรายได้ปานกลางเพื่อก้าวสู่ไทยแลนด์ 4.0 สถาบันอุดมศึกษาถือเป็นแหล่งรวมขององค์ความรู้ทางวิชาการ แหล่งผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพที่สำคัญเพื่อการพัฒนาประเทศ กลไกสำคัญที่เป็นเครื่องมือในการผลิตบัณฑิตและบุคลากรที่มีคุณภาพ คือ การจัดการกระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ โดยมีอาจารย์ผู้สอนเป็นองค์ประกอบสำคัญ ดังนั้น บุคคลที่ได้รับคัดเลือกเป็นอาจารย์ จึงต้องเป็นผู้ที่มีศักยภาพสูงในการเฝ้าหาความรู้ มีทักษะการสื่อสาร สามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้อื่นเข้าใจมีคุณธรรมจริยธรรมเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี อาจารย์ระดับอุดมศึกษาจึงเป็นผู้ที่สังคมคาดหวังสูงว่าจะเป็นแบบอย่าง และชี้นำสังคมให้เป็นไปตามทิศทางที่พึงประสงค์

จากการวิเคราะห์สภาวะการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองของไทย กระแสโลกาภิวัตน์ที่เปลี่ยนจากสังคมฐานความรู้สู่การสร้างสรรค์นวัตกรรมส่งผลให้อุดมศึกษาไทยต้องปรับเปลี่ยนบทบาท ภารกิจ และหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้ทันต่อสถานการณ์ อาจารย์ระดับอุดมศึกษาจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่และกระบวนการเรียนการสอน จากการเป็นผู้ให้ความรู้มาเป็นการสร้างองค์ความรู้และสร้างสรรค์นวัตกรรม เน้นการสอนเชิงสร้างสรรค์ การพัฒนาอาจารย์จำเป็นต้องพัฒนาทั้งการสอน การวิจัย การบริการวิชาการสู่ชุมชนสังคม การมีมนุษยสัมพันธ์ และการประเมินผลการสอนอย่างเป็นระบบ และมีความสามารถด้านภาษาเป็นอย่างดีทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาสากล มีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีทักษะการวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ รวมถึงเป็นผู้ที่รักและห่วงใยใน

ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีอันดีงามของไทย และเข้าใจศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อของนานาชาติ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาให้เกิดอาจารย์มืออาชีพ ทักษะความสามารถของ อาจารย์ที่ควรจะเป็นแสดงได้ดังแผนภาพ

ในปัจจุบันการพัฒนาอาจารย์นั้น สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่จัดตั้ง หน่วยงานภายในที่มีทำหน้าที่ดูแล ส่งเสริม สนับสนุน คือ หน่วยงานการเจ้าหน้าที่ หรือ ฝ่ายบริหารงานบุคคล ที่ยังเน้นแต่เฉพาะการสรรหา การบรรจุแต่งตั้ง การเลื่อน วิทยฐานะ และการลาศึกษาต่อ ส่วนการพัฒนาด้านวิชาการ/วิชาชีพ มีบางสถาบันที่ จัดตั้งหน่วยพัฒนาอาจารย์ เช่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นต้น ดังนั้น รูปแบบการพัฒนาอาจารย์มืออาชีพจึงควรพิจารณา 2 ส่วน คือ

การพัฒนาโดยอาศัยปัจจัยภายในตน โดยใช้ “โยนิโสมนสิการ” การ ควบคุมความคิดให้อยู่ในแนวทางที่ดีงาม ตามที่เคยได้รับการอบรมสั่งสอนมาเป็น อย่างดีแล้ว มี 4 องค์ประกอบ คือ 1) การคิดอย่างเข้าถึงความจริง 2) การคิดอย่างมี ลำดับขั้นตอนไม่สับสน 3) การคิดอย่างมีเหตุผล และ 4) การคิดอย่างมีเป้าหมาย รวม กับ ทฤษฎีดั้งไม้จรรย์ธรรม ที่มีความเชื่อว่า ถ้าต้องการพัฒนาคนให้เป็นคนเก่ง และดีจะต้องพัฒนาลักษณะจิตใจทั้ง 8 ประการที่ระบุไว้ที่ลำดับ เริ่มเปรียบเสมือน ลักษณะทางจิตใจ ซึ่งเป็นสาเหตุของพฤติกรรมที่ดี 5 ประการ คือ มีทัศนคติค่านิยม ที่ดีและคุณธรรม มีเหตุผลเชิงจริยธรรม มุ่งอนาคตคาดการณ์ไกล เชื่ออำนาจในตน

มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ **ส่วนของรากต้นไม้** เปรียบเสมือนลักษณะทางจิตที่เป็นพื้นฐานที่จะซ่อนไขหาอาหารเลี้ยงลำต้นให้สมบูรณ์ มี 3 ประการ คือ **สติปัญญา** **ประสบการณ์ทางสังคม** และ **สุขภาพจิตดี** บุคคลที่มีลักษณะพื้นฐานทางจิตสูงทั้งสามประการ เปรียบได้กับคนที่**เป็นบัวเหนือน้ำ**ในพุทธศาสนา ซึ่งพร้อมจะรับการพัฒนา

การพัฒนาโดยอาศัยปัจจัยภายนอก โดยสถาบันอุดมศึกษาหรือกลุ่มเครือข่ายร่วมพัฒนา ซึ่ง โฟซุรุย์ ลินลาร์ตัน (2552) กล่าวว่าตลอด 3 ทศวรรษที่ผ่านมา กิจกรรมด้านการพัฒนาอาจารย์ หรือพัฒนาการเรียนการสอนได้เติบโต ตกต่ำ ตื่นตัว สลับกันไปมาซึ่งขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำ สภาพแวดล้อม และความเอาใจจริงเอาใจของผู้เกี่ยวข้อง ได้เรียนรู้ความสำเร็จและความล้มเหลวบางประการ คือ

1. มีการเรียนรู้มาก แต่ปฏิบัติน้อย การดำเนินงานในด้านนี้จึงเป็นหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องต้องพัฒนากิจกรรมที่ปฏิบัติได้ มีการช่วยเหลือติดตามและมีการให้รางวัลในรูปแบบที่ต่างกันด้วย

2. คนสนใจกระจุกแต่ไม่กระจาย การพัฒนาการเรียนการสอนในอนาคตจึงควรมีนโยบายการพัฒนาการประเมินการสอนให้ครบถ้วนทุกคน และมีการบันทึกกิจกรรมในลักษณะ Portfolio

3. ผลตอบแทนของการสอนดียังมีไม่มากพอ ระบบบริหารงานบุคคลควรต้องมีรางวัลที่จะตอบแทนอาจารย์ที่สอนดีอีกส่วนหนึ่งด้วย

4. กิจกรรมที่จัดเฉพาะเจาะจงเกินไป ควรดำเนินการสำรวจความต้องการ ความสนใจของผู้สอน เมื่อได้ความต้องการที่ชัดเจนแล้วจึงจัดกิจกรรมให้สนองต่อความต้องการนั้น

5. เป้าหมายของการพัฒนาไม่ชัดเจน การดำเนินการพัฒนาควรมีฐานคิด มีปรัชญาพื้นฐานที่ชัดเจนพอ โดยเฉพาะในระบบอุดมศึกษาจะต้องมีปรัชญาหรือพื้นฐานการคิดอย่างมากพอเช่นกัน

6. กิจกรรมที่จัดนิยมจัดตามอย่างฝรั่งมากเกินไป ทางออกคือการทำควมเข้าใจแนวคิดกระบวนการของฝรั่งให้ชัดเจน แล้วประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม ในขณะเดียวกันควรพัฒนาแนวคิด เทคนิค และกระบวนการ หรือมีแนวคิดพื้นฐานของไทยเราด้วย

ข้อเสนอสำหรับการพัฒนาอาจารย์อุดมศึกษาไทย

นอกจากความมุ่งมั่น ตั้งใจ และทุ่มเทของอาจารย์และผู้บริหารแล้ว ควรพิจารณาประเด็นประกอบการพัฒนา ดังนี้

1. การพัฒนาอาจารย์ในอนาคตควรมีพื้นฐานแนวคิด หรือปรัชญาเป็นตัวกำหนด
2. แนวคิดและสาระของการเรียนการสอนที่นำมาใช้เป็นกิจกรรมการประชุมสัมมนา ควรต้องมีพื้นฐานทางหลักวิชาที่เข้มแข็ง
3. การพัฒนาการเรียนการสอน ต้องนำเสนอเชิงอภิปรายในลักษณะที่สัมพันธ์กันจริงจิงระหว่างการเรียนการสอนกับการวิจัย การสอนกับการบริการวิชาการสู่ชุมชนสังคม และการสอนกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
4. เทคนิคและกิจกรรมในการพัฒนาอาจารย์ควรสอดคล้องตามค่านิยมใหม่ ๆ ของสังคมไทยเข้าไว้ด้วย
5. กิจกรรมที่จัดควรมีความหลากหลายเพื่อสนองความถนัด ความสนใจของอาจารย์ผู้สอน
6. ควรจัดตั้งหน่วยพัฒนาเฉพาะอย่างถาวร เช่น หน่วยพัฒนาคณาจารย์ หน่วยพัฒนาการเรียนการสอน และหน่วยสนับสนุนบริการสื่อ ตำรา การวิจัย การทดสอบ มีผู้รับผิดชอบประจำ พร้อมสนับสนุนงบประมาณอย่างเพียงพอ ต่อเนื่อง
7. ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาจะต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดมาเป็นผู้บริหารวิชาการด้วยการคำนึงถึงคุณภาพการเรียนการสอน การพัฒนาคณาจารย์ ยอมรับนานาทัศนะ และส่งเสริมให้พัฒนาไปพร้อม ๆ กัน
8. การดำเนินการพัฒนาคณาจารย์ ต้องมีจุดเน้น เป้าหมายหลักสำคัญเป็นจุดบังคับก่อน เพื่อให้เกิดผลทันทีในวงกว้าง
9. มีระบบสนับสนุนแบบครบวงจร คือการชี้ กระตุ้นให้เห็นความสำคัญ ส่งเสริมและจัดกิจกรรมที่อาจารย์สนใจ และให้แรงจูงใจในวงกว้างและหลากหลาย

รูปแบบการพัฒนาอาจารย์อุดมศึกษาไทย

การพัฒนาอาจารย์อุดมศึกษาอาจมีข้อจำกัดหลายประการ ดังนั้น กรอบแนวคิดการพัฒนาควรให้สอดคล้องกับความต้องการของบุคคลและองค์กรโดยพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ใช้เทคโนโลยีการสื่อสารผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Coaching Online) เน้นการพัฒนาโดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Learning) สามารถเข้าถึงองค์ความรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา (Any Where Any Time) และพัฒนาโดยใช้หลักสูตรและวิทยากรที่มีคุณภาพ ควรมีหน่วยงานกลางเพื่อทำหน้าที่พัฒนาอาจารย์โดยตรง มีคณะกรรมการทำหน้าที่กำหนดเป้าหมาย แนวทางการพัฒนา มีงบประมาณสนับสนุน และเป็นแหล่งให้ข้อมูลโครงการพัฒนาอาจารย์ โดยความรับผิดชอบของผู้บริหารระดับสูงของสถาบันอุดมศึกษา

การทบทวนทิศทางการพัฒนาอาจารย์ของไทย ไม่เพียงแต่จะมีผลต่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพเท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึงการมุ่งไปในทิศทางที่เหมาะสมกับบทบาทของอุดมศึกษาไทยด้วย บทบาทการพัฒนาอาจารย์ของอุดมศึกษาไทย จึงเป็นบทบาทที่ท้าทายสำหรับผู้เกี่ยวข้อง ในขณะเดียวกันก็ท้าทายความร่วมมือร่วมใจของผู้สนใจการพัฒนาอาจารย์ในระดับชาติและนานาชาติด้วยเช่นกัน.

เอกสารอ้างอิง

- รุ่ง แก้วแดง. (2540, 14 มกราคม). ภาพอนาคตของครูไทย. *มติชน*.
- วิจารณ์ พานิช. (2560). ระบบอุดมศึกษากับความรับผิดชอบต่อสังคม. สืบค้นจาก <http://gotoknow.org/blog/council/323394>.
- ประวิตร ชูศิลป์ . (2542, 16 มิถุนายน). ครู กับ การพัฒนาคน. *เดลินิวส์*.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2552). *การพัฒนาคณาจารย์ : ก่อนจะถึง ควอท, อาจารย์มืออาชีพ แนวคิด เครื่องมือและการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: เครือข่ายการพัฒนาวิชาชีพอาจารย์และองค์กรระดับอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย.
- ทศนา แคมณี. (2537). *กลุ่มสัมพันธ์: ทฤษฎีและแนวปฏิบัติเล่มที่ 1*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2545). *จิตวิทยาการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การฟื้นฟูภาษาชาติพันธุ์ในภาวะวิกฤติ

Ethnic Language Revitalization

รักคุณ ปัญญาธำไกร

Rakkhun Panyawuthakrai

ภาควิชาสังคมศาสตร์ วิทยาลัยแม่ฮ่องสอน

Department of Social Sciences, Mae Hong Son College

E-mail: rakkun_pan@cmru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้แสดงให้เห็นความสำคัญของภาษา ภาษาชาติพันธุ์ที่อยู่ในภาวะวิกฤติ ระดับความวิกฤตของภาษาชาติพันธุ์จากการใช้ภาษาในแวดวงในชุมชนของผู้ใช้ภาษา ภาษาชาติพันธุ์ในประเทศไทยที่อยู่ในภาวะวิกฤติ หลักการและแนวทางการฟื้นฟูภาษาชาติพันธุ์ที่กำลังอยู่ในภาวะวิกฤติ รวมถึงตัวอย่างการฟื้นฟูภาษาชาติพันธุ์ในภาวะวิกฤติ บทความนี้มุ่งประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจและผู้ที่ตระหนักต่อความสำคัญของการฟื้นฟูภาษาชาติพันธุ์ที่อยู่ในภาวะวิกฤติ อันเปรียบเสมือนความเป็นตัวตนชนชาติพันธุ์

คำสำคัญ: การฟื้นฟู ภาษาชาติพันธุ์ ภาวะวิกฤติ

Abstract

This article discusses importance of language, dying ethnic languages, and the needs for maintaining and revitalizing the ethnic languages in Thailand since the loss of them is the loss of ethnic cultural identity and uniqueness. Moreover, the article aims at pointing out that there are principles and approaches of revitalizing endangered ethnic languages as well as some examples of successful projects. Ethnic language revitalization is like to humanity and culture revitalization.

Keyword: Revitalization, Ethnic Language, Endangerment

บทนำ

ภาษามีความสำคัญต่อมวลมนุษยชาติ เนื่องจากเป็นเครื่องมือของมนุษย์ในการสื่อความนึกคิด อารมณ์ ความรู้ ภูมิปัญญา และความตั้งใจให้แก่บุคคลอื่น พื้นฐานภาษาที่สำคัญที่สุด คือภาษาพูด อันเป็นสมบัติอันมีค่าที่ติดตัวมนุษย์ตั้งแต่วัยแรกเกิดจนถึงวันสิ้นลมหายใจ นอกจากนี้ ภาษายังเปรียบเสมือนแหล่งภูมิปัญญาของคนในสังคม เนื่องจากภาษาสามารถบันทึกความรู้ ถ่ายทอดความรู้ และภูมิปัญญาได้ โดยองค์การยูเนสโก (UNESCO Ad Hoc Expert Group, 2003) มองความสำคัญของภาษาในลักษณะที่ว่า ภาษา คือมรดกของมวลมนุษยชาติ ความหลากหลายของภาษา คือความหลากหลายทางมรดกด้านภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ดังนั้น การสูญเสียภาษา คือการสูญเสียความสามารถในการใช้ภาษา ภูมิปัญญา ระบบความรู้ ประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ตัวตนของเจ้าของภาษาหรือผู้พูดภาษา และความเป็นมนุษย์ อันรวมถึงมรดกทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของสังคมมนุษย์ในสังคม

ภาษาชาติพันธุ์ที่อยู่ในภาวะวิกฤติ

ภาษาชาติพันธุ์ที่อยู่ในภาวะวิกฤติ คือภาษาชาติพันธุ์ที่อยู่ในภาวะเสื่อมถอยหรือถดถอยจากการใช้โดยผู้พูดในสังคมหนึ่ง ๆ และที่สำคัญคือภาษาชาติพันธุ์ที่อยู่ในภาวะวิกฤตินี้ จะมีโอกาสกลายเป็นภาษาที่ตายแล้ว หรือการสูญเสียภาษา ยิ่งหากไม่มีความพยายามใด ๆ ในการฟื้นฟูภาษา เช่น การจัดเก็บภาษาในรูปเอกสาร โอกาสในการฟื้นฟูภาษาก็อาจจะไม่สามารถกระทำได้

มีการศึกษาพบว่า คนทั่วโลกประมาณ 97 เปอร์เซ็นต์พูดภาษาเพียงสี่เปอร์เซ็นต์ของภาษาต่าง ๆ ทั่วโลก นั่นสะท้อนให้เห็นอีกมุมหนึ่งว่า ประมาณ 96 เปอร์เซ็นต์ของภาษาทั่วโลกมีคนพูดเพียงสามเปอร์เซ็นต์เท่านั้น (Bernard, 1996 อ้างใน UNESCO Ad Hoc Expert Group, 2003) และมีการคาดการณ์ไว้ว่าประมาณปลายศตวรรษที่ 21 นี้ กว่า 50 เปอร์เซ็นต์ของภาษาต่าง ๆ ทั่วโลกที่มีมากกว่า 6,000 ภาษาจะไม่มีผู้พูดภาษาเหล่านั้นอีกต่อไป และสาเหตุส่วนใหญ่กว่า 90 เปอร์เซ็นต์มาจากอิทธิพลของภาษาที่ใหญ่กว่า

สาเหตุอื่นที่ส่งผลทำให้ภาษาชาติพันธุ์อยู่ในภาวะวิกฤติ อาจแบ่งได้เป็นสองประเภทใหญ่ ๆ คือ อิทธิพลภายนอก อันได้แก่ ด้านการทหาร ด้านเศรษฐกิจ ด้าน

ศาสนา ด้านวัฒนธรรม และด้านการศึกษา และอิทธิพลจากภายใน เช่น เจตคติเชิงลบของผู้พูดภาษาต่อภาษาแม่ของตนเอง จึงมีผลทำให้เกิดการเลี่ยนการสอนภาษาให้กับคนรุ่นต่อไป เนื่องจากเห็นว่าภาษาแม่ของตนนั้นไม่มีคุณค่าที่จะอนุรักษ์ไว้ เพราะไม่มีประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจและการศึกษา เป็นต้น อนึ่งการหลีกเลี่ยงการถ่ายทอดภาษาและภูมิปัญญา อาจเนื่องด้วยเพราะต้องการหลีกเลี่ยงการถูกมองเชิงลบจากสังคม ความต้องการการมีชีวิตที่ดีขึ้น ความต้องการโยกย้ายถิ่นฐาน และการตั้งถิ่นฐานในสังคมใหม่

เกณฑ์อย่างหนึ่งเพื่อวัดระดับความวิกฤติของภาษาชาติพันธุ์ คือ การศึกษาการใช้ภาษาในแวดวงต่าง ๆ ของชุมชนภาษาชาติพันธุ์เป้าหมาย และการสอนภาษาชาติพันธุ์ของกลุ่มผู้พูดภาษาชาติพันธุ์รุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่ง หากผลการศึกษาบ่งชี้ว่าจำนวนผู้พูดในชุมชนภาษาชาติพันธุ์นั้น ๆ เริ่มลดน้อยลง ในแวดวงการใช้ภาษาชาติพันธุ์ที่จำกัดมากขึ้น รวมถึงผู้พูดรุ่นใหม่ เช่น กลุ่มเยาวชนไม่นิยมใช้ภาษา เราอาจพอสามารถแสดงได้ว่าภาษานั้น ๆ อยู่ในภาวะวิกฤติในระดับใดระดับหนึ่ง

ตาราง 1 แสดงระดับความวิกฤติของภาษาชาติพันธุ์จากการใช้ภาษาในแวดวงในชุมชนของผู้ใช้ภาษา โดยปรับมาจาก Premsrirat (2007)

เปราะบาง	ระดับ 8	มีจำนวนผู้พูดภาษาอย่างคล่องแคล่วน้อยมากในชุมชน และชุมชนมีความจำเป็นในการฟื้นฟูภาษา ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา เช่น นักภาษาศาสตร์ ตัวอย่างภาษาชาติพันธุ์ในภาวะวิกฤติระดับ 8 ได้แก่ ภาษากะซอง ภาษาซัมเร่ และภาษาซุง (ชะ-โอจ)
	ระดับ 7	ผู้พูดภาษารุ่นสูงอายุใช้ภาษาอย่างคล่องแคล่ว และผู้พูดภาษารุ่นใหม่เสี่ยงการเรียนรู้ภาษา ภาษาชาติพันธุ์ในภาวะวิกฤติระดับ 7 ได้แก่ ภาษาซองภาษาก่อง ภาษาโซ่ ภาษาอิมปี ภาษาปิซู ภาษาญกูร ภาษามลาปรี และภาษาเกนชีว
	ระดับ 6	เด็กใช้ภาษาแสดงอัตลักษณ์ทางสังคมภายในครอบครัวและในชุมชน ภาษาชาติพันธุ์ในภาวะวิกฤติระดับ 6 ได้แก่ ภาษาเลอเวือะ (ลัวะ) ภาษาอูรักละไว้ย และภาษาโมเกลน

	ระดับ 5	ภาษาชาติพันธุ์ปรากฏในงานวรรณกรรม และในระบบการศึกษา เช่นเป็นภาษาที่สอนในโรงเรียนในฐานะวิชาหนึ่ง หรือในฐานะสื่อการเรียนรู้
ปลอดภัย	ระดับ 4	ภาษาชาติพันธุ์เป็นภาษาที่หนึ่ง เพื่อสื่อการเรียนรู้ในระบบ การศึกษาร่วมกับภาษาประจำชาติ หรือภาษาราชการ
	ระดับ 3	ภาษาชาติพันธุ์เป็นภาษาที่หนึ่ง ใช้ทั่วไปในสังคมการทำงาน อยู่ใน สถานะที่สูงกว่าการเป็น ภาษาแม่ปกติ
	ระดับ 2	ภาษาชาติพันธุ์ในภายในหน่วยงานภาครัฐในระดับท้องถิ่น ชุมชน เป็นภาษาในด้านการสื่อสารมวลชน
	ระดับ 1	ภาษาชาติพันธุ์ในฐานะภาษาแม่ใช้ในระดับการบริหารงานในระดับ ที่สูงกว่าระดับท้องถิ่นและชุมชน

ความรู้และความสามารถด้านภาษาชาติพันธุ์เป็นกุญแจสำคัญในการมอง อนาคตของสังคมเจ้าของภาษาชาติพันธุ์นั้น (Bernard, 1992; Hale, 1998 อ้างใน UNESCO Ad Hoc Expert Group, 2003) ดังนั้น ชุมชนเจ้าของภาษาและหน่วยงาน ภาครัฐจึงควรเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมให้ภาษาในภาวะวิกฤตนั้นมีคุณค่า และมีบทบาท เกิดความเหมาะสมกับวิถีชีวิตของคนรุ่นใหม่ ในชุมชนสมัยใหม่ทั้ง บริบทในชุมชน และในสังคมใหญ่ เช่น สังคมโลก ด้วยการกระตุ้นให้เกิดการใช้ ภาษาชาติพันธุ์ในแวดวงต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันให้มากยิ่งขึ้น เช่น การค้าขาย การศึกษา การเขียน การสร้างสรรค์งานศิลปะ และสื่อต่าง ๆ เพื่อสร้างความ ตระหนักเกี่ยวกับการสูญเสียภาษา และความหลากหลายของภาษา

ภาษาชาติพันธุ์ในประเทศไทยที่อยู่ภาวะวิกฤติ

งานศึกษาของ Premssirat (2007) กับกลุ่มภาษาชาติพันธุ์ในประเทศไทยที่ อยู่ภาวะวิกฤติ คือกลุ่มภาษาชนกลุ่มน้อย จำนวน 14 ภาษา โดยภาษาชาติพันธุ์ที่จัด อยู่ในกลุ่มภาษามอญ-เขมรได้แก่ 1) ภาษาของ ในหลายหมู่บ้าน ในอำเภอเขาคิชฌกูฏ และอำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี จัดอยู่ในระดับ 7 ของความวิกฤต 2) ภาษาของ ในหมู่บ้านคลองแสง แดนชุมพล และป่าดาว อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด 3)

ภาษาซมเร ในอำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา 4) ภาษาซุง (ชะ-โอจ) ในอำเภอดุสิต จังหวัดตาก 5) ภาษากะซอง ภาษาซมเร และภาษาซุง จัดอยู่ในระดับ 8 ของความวิกฤตด้านภาษา 6) ภาษามลาบรี ในจังหวัดแพร่และจังหวัดน่าน ในภาคเหนือของประเทศไทย จัดอยู่ในระดับ 7 ของความวิกฤต 7) ภาษาซาไก หรือเรียกว่าภาษาเกนซิว (มานิค) ในหลายหมู่บ้านในจังหวัดยะลา นราธิวาส กระบี่ ตรัง และพัทลุง จัดอยู่ในระดับ 7 ของความวิกฤต 8) ภาษาโซ (ทะวืง) ในหมู่บ้านหนองแวง บ้านหนองเจริญ และบ้านหนองเมือง ตำบลปทุมวดี อำเภอคลองเตย จังหวัดสงขลา บ้านดงบัง บ้านหนองไม้ไต้ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ บ้านหนองไผ่ จังหวัดอุดรธานี และ 9) ภาษาญกร ใน 23 หมู่บ้าน ของ 3 จังหวัดได้แก่ จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดเพชรบูรณ์ ภาษาที่จัดอยู่ในกลุ่มทิเบต-พม่า ได้แก่ 10) ภาษาปืซ ในจังหวัดเชียงราย 11) ภาษาอิมปี ในจังหวัดแพร่ และจังหวัดน่าน อยู่ในระดับ 7 ของความวิกฤต และ 12) ภาษากอง ในจังหวัดอุทัยธานี และจังหวัดสุพรรณบุรี และภาษาที่จัดอยู่ในกลุ่มออสโตรเนเซียน ได้แก่ 13) ภาษาอูรักละไว และ 14) ภาษาโมเกลน ทั้ง 2 ภาษาชาติพันธุ์นี้พบได้ในจังหวัดกระบี่ พังงา ภูเก็ต และจังหวัดสตูล สามารถจัดให้อยู่ในระดับ 6-7 ของความวิกฤต ทั้งนี้ระดับความวิกฤตของภาษากลุ่มนี้แตกต่างกันในระดับการใช้ภาษาแบบเปราะบาง (Weak Side) ตามลำดับของ Fishman's GIDS (Fishman, 1991)

หลักการและแนวทางการฟื้นฟูภาษาชาติพันธุ์ในภาวะวิกฤต

Fishman (1991) ได้ออกแบบการกระบวนกรการฟื้นฟูภาษาที่อยู่ในภาวะเสื่อมถอย 8 ระดับดังต่อไปนี้ ระดับที่ 1 ประเมินและวางแผนภาษา ศึกษาจำนวนผู้พูด กลุ่มอายุผู้พูด แหล่งข้อมูลภาษา ทักษะการฟังของผู้พูด และค่านิยมต่อการฟื้นฟูภาษา และเป้าหมายของการฟื้นฟูภาษาในชุมชน ระดับที่ 2 คือ หากภาษาใดไม่มีผู้พูด ให้ใช้สื่อวัสดุที่มี เพื่อการฟื้นฟูภาษาและการพัฒนาด้านการเรียนการสอนภาษา ระดับที่ 3 หากภาษามีเพียงผู้สูงอายุที่พูดได้ ให้ทำการจัดเก็บข้อมูลภาษาจากผู้สูงอายุนั้น ซึ่งขั้นตอนนี้สามารถดำเนินการร่วมกับขั้นตอนอื่นได้ในเวลาเดียวกัน ระดับที่ 4 พัฒนาโปรแกรมการเรียนรู้ภาษาที่สองสำหรับผู้ใหญ่ ซึ่งผู้เรียนภาษาที่สองในวัยผู้ใหญ่จะ

มีความสำคัญในขั้นตอนการฟื้นฟูภาษาในขั้นต่อไป ระดับที่ 5 พัฒนาปรับปรุง หรือให้การสนับสนุนกิจกรรมทางวัฒนธรรมต่าง ๆ รวมถึงกระตุ้นให้เกิดการใช้ภาษาในภาวะวิกฤติที่บ้านและในชุมชน โดยผู้พูดภาษาที่ 1 และที่ 2 ระดับที่ 6 พัฒนาโปรแกรมการสอนภาษาที่ 2 อย่างเข้มข้นแก่เด็ก ถ้าเป็นไปได้ควรจัดสอนในโรงเรียน และใช้ภาษาในภาวะวิกฤตินั้นเป็นสื่อการเรียนรู้ ระดับที่ 7 ใช้ภาษาในภาวะวิกฤตเพื่อสื่อสารที่บ้าน เมื่อถึงขั้นตอนนี้ภาษาในภาวะวิกฤตจะกลายเป็นภาษาที่ 1 ของเด็ก จัดให้มีการเรียนการสอนหรือการสนับสนุนกลุ่มพ่อแม่ผู้ปกครองในการช่วยให้เกิดการใช้ภาษาที่บ้านมากขึ้น ระดับที่ 8 ขยายแวดวงการใช้ภาษาท้องถิ่นนั้น ไปสู่แวดวงการใช้ที่กว้างขวางมากขึ้น ทั้งในระดับชุมชน ส่วนราชการ สื่อสาร เชิงพาณิชย์ และอื่น ๆ

Hinton (2001) ได้เสนอความเห็นในการเพิ่มระดับที่ 9 ขึ้นมาเพื่อให้มองเห็นภาพว่า ภาษาที่อยู่ในภาวะวิกฤติสามารถมีบทบาทในสังคมที่กว้างขวางยิ่งกว่าใช้ภายในชุมชนนั้น คือเป้าหมายที่ (อาจ) สูงของภาษาคือการใช้ภายนอกชุมชน ระดับที่ 9 มีสาระดังนี้ว่า หากมีโอกาสให้ขยายแวดวงการใช้ภาษาให้กว้างขึ้นออกสู่ภายนอกชุมชน สู่สาธารณชนให้มากขึ้น เพื่อกระตุ้นให้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในวงกว้างมากขึ้น ส่วนงานราชการท้องถิ่น ส่วนภูมิภาค และระดับชาติ หรือนานาชาติ ดังตัวอย่างภาษาฮิบรู

การฟื้นฟูภาษาชาติพันธุ์ในภาวะวิกฤติตามแนวทางของ Hinton มี 5 แนวทางที่ตรงกับแนวทางการฟื้นฟูภาษาอื่นทั่วโลก อันพอที่จะสรุปได้ดังนี้คือ 1) จัดการเรียนการสอนภาษาในโรงเรียน 2) กิจกรรมการเรียนการสอนภาษาให้แก่เด็กนอกโรงเรียน เช่น หลังเลิกเรียน หรือกิจกรรมการสอนภาษาภาคฤดูร้อน 3) กิจกรรมการเรียนการสอนภาษาให้แก่ผู้ใหญ่ 4) การพัฒนาการจัดเก็บข้อมูล และวัสดุเอกสาร และ 5) การเรียนการสอนภาษาที่บ้าน

1. การสอนภาษาชาติพันธุ์ในภาวะวิกฤติในโรงเรียน

การสอนภาษาชาติพันธุ์ในภาวะวิกฤติภายในโรงเรียน สามารถแบ่งประเภทการจัดการเรียนการสอนภาษาได้ 3 ประเภทดังต่อไปนี้ ก) สอนเสมือนหนึ่งรายวิชาเหมือนภาษาอังกฤษ เป็นต้น ข) สอนแบบทวิภาษา และ ค) การสอนแบบเข้มข้น

ตัวอย่างภาษาถิ่นที่อยู่ในภาวะวิกฤติและได้มีการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนในรูปแบบรายวิชาหนึ่ง คือ ภาษา Tolowa ภาษา Hupa และภาษา Karuk ซึ่งเป็นภาษาถิ่นอเมริกา พุดกันแถบเมือง Humboldt รัฐ California สหรัฐอเมริกา ถือเป็นนโยบายของทางโรงเรียนหลายโรงเรียนที่นักเรียนต้องเรียนเป็นรายวิชาภาษาต่างประเทศบังคับเมื่อจะจบการศึกษา ข้อเด่นของการสอนภาษาเป้าหมายในโรงเรียน คือนักเรียนพอสามารถสื่อสารด้วยภาษาถิ่นได้ บางครั้งสามารถสวดแทรกประโยคภาษาถิ่นในขณะที่พูดภาษาอังกฤษ (สำเนียงอเมริกา) ได้ และที่สำคัญนักเรียนรู้สึกภาคภูมิใจในมรดกภาษาที่มีและได้เรียนรู้ ข้อด้อยที่เห็นได้ชัดมีสองประการคือ โอกาสที่นักเรียนจะพัฒนาความสามารถให้ใช้ภาษาชาติพันธุ์ให้ได้ อย่างคล่องแคล่วเป็นไปได้ยาก ด้วยเวลาที่จำกัดเฉพาะในชั้นเรียนเท่านั้น ประการที่สอง หากชุมชนไม่ใช้ภาษาชาติพันธุ์เป้าหมาย ทางโรงเรียนเองก็ไม่สามารถที่จะจัดสถานการณ์การใช้ภาษาชาติพันธุ์เป้าหมายเพื่อการสื่อสารได้อย่างแท้จริง

ในประเทศไทยเอง สุวิไล เปรมศรีรัตน์ (2552) ได้ดำเนินการศึกษาการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา โดยใช้ภาษาไทย และภาษามลายูถิ่น ซึ่งเป้าหมายคือการพัฒนาความรู้ความเข้าใจ ประสิทธิภาพการเรียนรู้ในศาสตร์ทุกแขนงให้กับเด็กในสี่จังหวัดชายแดนใต้ แม้ภาษามลายูถิ่นมิใช่ภาษาที่อยู่ในภาวะวิกฤติเหมือนภาษาเลอเวือะ แต่การนำภาษามลายูถิ่นมาใช้สอนในโรงเรียนร่วมกับภาษาไทยกลาง ประโยชน์ที่เด็กจะได้รับนอกจากเพิ่มศักยภาพในการเรียนรู้ศาสตร์ต่าง ๆ ในเบื้องต้นแล้ว ยังมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้ภาษาถิ่น และมีความสุขกับการเรียนมากขึ้น อันเป็นผลพลอยได้ที่ผู้ปกครองของเด็กส่วนใหญ่มีความสุข เมื่อเห็นบุตรหลานกล้าพูด กล้าแสดงออกความเห็นในเนื้อหาวิชาใด ๆ มีความกระตือรือร้นที่จะมาโรงเรียน และที่สำคัญมีงานวิจัยจากทางศูนย์ฯ ได้แสดงให้เห็นศักยภาพเด็กที่เรียนด้วยภาษา 2 ภาษา มีอัตราการเพิ่มขึ้นของคะแนนในรายวิชาต่าง ๆ เมื่อใช้แบบทดสอบกลางในการวัด เปรียบเทียบกับเด็กที่เรียนในโรงเรียนทั่วไป (ไม่ใช้ภาษาถิ่นร่วมกับภาษาไทย)

ตัวอย่างของภาษาชาติพันธุ์ในภาวะวิกฤติที่สอนในโรงเรียนแบบเข้ม คือ การสอนภาษา Hawaiian และภาษา Maori การเรียนการสอนภาษาแบบเข้ม คือใช้ภาษาเป้าหมายทั้งในและนอกชั้นเรียนในทุก ๆ รายวิชาเป็นสื่อกลางในการสื่อสาร

ความรู้ความเข้าใจ เว้นรายวิชาภาษาต่างประเทศเฉพาะ ข้อดีของการสอนภาษาเป้าหมายในโรงเรียนแบบเข้มว่าจะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ภาษาได้ไว และพูดได้อย่างคล่องแคล่วเนื่องด้วยเวลาที่ใช้ฝึกพูดและฟังมีมากขึ้น ทั้งนี้ต้องได้รับความร่วมมือจากทางโรงเรียน โดยเฉพาะระเบียบของโรงเรียน รวมถึงความร่วมมือของชุมชน อันได้แก่ผู้ปกครอง ที่จำเป็นต้องเรียนรู้ภาษาเป้าหมายนั้นไปด้วยกัน เพื่อสอน กระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุนการใช้ภาษาของเด็ก

หัวใจสำคัญของการเรียนการสอนภาษาชาติพันธุ์ในภาวะวิกฤติในโรงเรียนทั้งสามประเภทดังกล่าว คือ การมีระบบเขียน สำหรับภาษาที่ไม่เคยมีระบบตัวเขียนมาก่อนดังเช่นตัวอย่างภาษามลายูถิ่นที่ใช้สอนแบบทวิภาษาร่วมกับภาษาไทย จำเป็นที่ต้องใช้ระบบตัวเขียน โดยใช้อักษรไทย ซึ่งเด็กและครูผู้สอนรวมถึงผู้ปกครองมีความคุ้นเคยดี เป็นสัญลักษณ์แทนการออกเสียงต่าง ๆ ทั้งพยัญชนะ และตัวสะกด ซึ่งอาจจะมีการประกอบหรือประดิษฐ์สัญลักษณ์เพิ่มเติมเพื่อแยกความแตกต่างของการออกเสียงทั้งพยัญชนะและสระระหว่างเสียงภาษามลายูถิ่นและเสียงภาษาไทยกลาง (มาตรฐาน) ด้วยก็ได้

2. การสอนภาษาชาติพันธุ์ในภาวะวิกฤตินอกโรงเรียน

กิจกรรมการเรียนการสอนภาษาในภาวะวิกฤตินอกโรงเรียนสำหรับเด็กอาจดำเนินการในรูปแบบของการจัดกิจกรรมภาษาชาติพันธุ์ภาคฤดูร้อน โดยโรงเรียนในช่วงที่เด็กมีเวลาว่างช่วงปิดภาคเรียนฤดูร้อนประมาณ สามเดือน หรืออาจดำเนินการในรูปแบบกิจกรรมการเรียนเสริม (ภาษา) ภายในชุมชนช่วงเย็นหลังเลิกเรียน

ตัวอย่างของความพยายามฟื้นฟูภาษาชาติพันธุ์ในภาวะวิกฤติ ในรูปแบบการจัดกิจกรรมการสอนภาษานอกโรงเรียนที่ดำเนินงานโดยศูนย์ฟื้นฟูภาษาฯ มหาวิทยาลัยมหิดล คือ กิจกรรมการเรียนการสอนภาษาปิชู ซึ่งอยู่ในภาวะวิกฤติเช่นเดียวกันกับภาษาเลอเวือะ โดยจำนวนผู้พูดประมาณ 900 คน และกระจายตัวใน 2 พื้นที่ของจังหวัดเชียงราย คือในเขตเมือง และเขตชนบท และทางศูนย์ฟื้นฟูภาษาฯ ก็ได้จัดให้มีโครงการฟื้นฟูภาษาปิชู โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาขึ้นด้วยความร่วมมือและสนับสนุนจาก SIL International โดยการนำของ Person (2002) โดยมีเป้าหมายคือเพื่อวิจัยรูปแบบการฟื้นฟูภาษาปิชู ซึ่งเป็นอีก

ภาษาหนึ่งซึ่งอยู่ในภาวะวิกฤติกระจายตัวใน 2 พื้นที่ของจังหวัดเชียงราย คือในเขตเมือง และเขตชนบท และกระบวนการเรียนรู้วัฒนธรรมปิชู ที่เหมาะสำหรับเด็กปิชู โดยกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาปิชู จะจัดช่วงหลังเลิกเรียน หรือวันหยุดสุดสัปดาห์ (เสาร์-อาทิตย์) โครงการดังกล่าวประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง เพราะด้วยความร่วมมือเป็นอย่างดีของชุมชน ผู้ปกครอง และเจ้าหน้าที่ของศูนย์ฟื้นฟูภาษาฯ มหาวิทยาลัยมหิดล

3. การสอนภาษาชาติพันธุ์ในภาวะวิกฤตสำหรับผู้ใหญ่

การจัดการเรียนการสอนภาษาชาติพันธุ์สำหรับผู้ใหญ่ คือการสอนภาษาให้กับผู้ปกครอง ผู้สูงอายุ และคนในครอบครัว โดยกิจกรรมจัดขึ้นทุกเย็นของทุกวัน กิจกรรมการสอนมิใช่จัดในรูปแบบเดียวกันกับที่สอนภายในชั้นเรียน เป็นกิจกรรมยามว่าง สบาย ๆ เช่นกิจกรรมการทำอาหาร กิจกรรมเล่นกีฬา เป็นต้น หากแต่ภาษาที่ใช้สื่อสารต้องเป็นภาษาชาติพันธุ์เป้าหมายที่อยู่ในภาวะวิกฤติเท่านั้น กิจกรรมอาจมีเด็กเข้าร่วมด้วย เป็นกิจกรรมกลุ่มเพื่อเน้นให้เกิดการแข่งขันการใช้ภาษา และสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างเยาวชนรุ่นใหม่กับผู้ใหญ่ด้วยการใช้ภาษาถิ่น

ศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต (2560) ได้แสดงตัวอย่างของการเรียนการสอนภาษาชาติพันธุ์สำหรับผู้ใหญ่ในประเทศไทย คือภาษากะซอง อันเป็นภาษาในกลุ่มภาษาในวงล้อมของภาษาอื่น เกล่เช่นเดียวกับภาษาปิชู และภาษาเลอเวือะ โดยภาษากะซองจัดเป็นภาษาที่ยังคงมีใช้พูดกันอยู่ในหมู่บ้านคลองแสง หมู่ที่ 3 ตำบลด่านชุมพล อำเภอป่าไร่ จังหวัดตราด หากแต่ผู้พูดภาษานี้ส่วนใหญ่อายุมากกว่า 60 ปี และมีจำนวนเพียงไม่กี่สิบคนเท่านั้นที่ยังรักษาภาษาไว้ด้วยวิธีการพูด และสิ่งที่น่าวิตกกังวลคือ ภาษากะซองไม่ได้ถูกนำมาสอนในโรงเรียน สถานที่ชุมนุมชนในหมู่บ้าน และแม้แต่ที่บ้าน หรืออาจจะพูดอีกนัยหนึ่งคือ ภาษากะซองไม่เป็นที่น่าสนใจที่จะเรียนหรือพูดสำหรับเด็ก ๆ และเป็นไปได้ว่าในชนรุ่นต่อไป ภาษากะซองจะถูกลืมและจะกลายเป็นภาษาที่ตายแล้ว เมื่อไม่มีใครแม่สักคนพูดได้ในชีวิตประจำวันและโครงการฟื้นฟูภาษาฯ จึงพยายามในทุกวิถีทางในการจัดให้มีกิจกรรมการเรียนการสอนภาษากะซองภายในหมู่บ้านด้วยการฝึกหัด อบรมครูผู้สอนภาษา และการทำสื่ออุปกรณ์การสอนภาษาอย่างง่าย ๆ

อย่างน้อยเพื่อกระตุ้นให้คนในชุมชนหันมาสนใจในภาษาตนเอง เพราะภาษาจะดำรงอยู่ในชุมชนชาติพันธุ์ได้ ก็เพราะคนในชุมชนท้องถิ่นเห็นความสำคัญและช่วยกันรักษาภาษาชาติพันธุ์ไว้ด้วยการพูดเป็นเบื้องต้น หากคนในชุมชนเห็นพ้องกันที่จะพัฒนาให้เกิดระบบการเขียนภาษาของ การสร้างระบบการเขียนจึงไม่ใช่เรื่องยากอีกต่อไป ทั้งที่สิ่งสำคัญคือคนในชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มรูปแบบ และอย่างต่อเนื่อง

4. การจัดเก็บเอกสารข้อมูลและสื่อวัสดุ

แม้การจัดการเรียนรู้ภาษาชาติพันธุ์เป้าหมายเป็นจุดประสงค์หลัก การจัดเก็บเอกสารข้อมูลและสื่อวัสดุที่เกี่ยวกับภาษาชาติพันธุ์ก็สำคัญ บ่อยครั้งที่การจัดเก็บเอกสารข้อมูลและสื่อวัสดุมักถูกลืมความสำคัญไป เนื่องจากเห็นว่า การบันทึก การจัดเก็บเอกสารข้อมูล และสื่อวัสดุเกี่ยวกับภาษานั้น จะดีและเหมาะสมเฉพาะภาษาที่ตายแล้วเท่านั้น แต่ความเป็นจริง ภาษาที่กำลังจะตาย หรือภาษาที่อยู่ในภาวะวิกฤต หรือแม้ภาษาท้องถิ่นต่าง ๆ ก็ต้องมีการบันทึกและจัดเก็บเอกสารข้อมูลเอาไว้ เพื่อการศึกษาภาษาในอนาคต เนื่องจากภาษามีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา หลายครั้งที่สำเนียงภาษา คำศัพท์ หรือแม้แต่ประโยคที่ใช้มีการปรับเปลี่ยนไปจากของเดิม

ตัวอย่างของความพยายามจัดเก็บเอกสารข้อมูลและสื่อวัสดุ รวมถึงการบันทึกภาษา เช่น ภาษา Maori (เมารี) เป็นตัวอย่างที่เห็นได้ชัดว่า ชนรุ่นใหม่ที่ยังพูดและใช้ภาษา Maori แม้มีการเปลี่ยนแปลงสำเนียงภาษา คำศัพท์ และประโยค ที่แตกต่างจากเดิม ซึ่งได้มีการบันทึกโดยผู้พูดรุ่นปู่ย่าตายาย

วัสดุอุปกรณ์การจัดเก็บบันทึกเอกสารข้อมูลภาษา เช่น หนังสือ พจนานุกรม ตำรา เทป วีดีโอ เทป ซีดี วีซีดี ดีวีดี ข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น และแหล่งการจัดเก็บเอกสารข้อมูลภาษารวมถึงวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เรียกว่า “Archive” ในสหรัฐอเมริกา มีสถานที่จัดเก็บข้อมูลภาษาหลายระดับและหลายแห่ง ยกตัวอย่างเช่น สถาบัน Smithsonian ณ กรุง Washington D.C หอสมุด The American Philosophical Library เมือง Philadelphia และหอสมุด The Bancroft Library ในมหาวิทยาลัย California เมือง Berkeley เป็นต้น

การบันทึกจัดเก็บเอกสารข้อมูลภาษาชาติพันธุ์ เป็นสิ่งจำเป็นและเป็นสิ่งสำคัญ สำหรับผู้ที่สนใจในการศึกษาภาษาชาติพันธุ์ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต เมื่อภาษาชาติพันธุ์กำลังจะสูญหายไป อย่างน้อยเอกสารข้อมูลและสื่อวัสดุเกี่ยวกับภาษาชาติพันธุ์ย่อมสื่อให้รู้ถึงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มชนชาติพันธุ์นั้น ๆ

5. การสอนภาษาชาติพันธุ์ในครอบครัว

มีคำกล่าวว่าภาษาใดภาษาหนึ่งที่อยู่ในภาวะวิกฤติได้มีการพูด การสอนภายในครอบครัว ในบ้าน ระหว่างผู้ใหญ่ และเด็กแล้วถือเป็นความสำเร็จของความพยายามฟื้นฟูภาษา มีเพียงภาษาไม่กี่ภาษาทั่วโลกที่ก้าวขึ้นสู่ระดับมีการใช้พูดและสอนภายในครอบครัว เป็นภาษาแม่ หรือภาษาที่หนึ่ง ตัวอย่างภาษาในอดีตเคยอยู่ในภาวะวิกฤติ คือภาษาฮิบรู ภาษาเมารี และภาษาฮาวาย ปัจจุบันภาษาฮิบรู เป็นภาษาประจำชาติอิสราเอล ใช้กันอย่างกว้างขวางและแพร่หลายทั้งในโรงเรียนและในชีวิตประจำวัน ขณะที่ภาษาฮาวาย ยังมีข้อจำกัดในการใช้อยู่ในสหรัฐอเมริกา ปัญหาส่วนใหญ่ของภาษาในภาวะวิกฤติที่มีได้สอนในครอบครัว คือความกังวลของผู้ปกครองว่าหากเด็กใช้ภาษาแม่ (ภาษาที่อยู่ในภาวะวิกฤติ) บ่อยจะทำให้ภาษากลาง (ภาษาใหญ่) อาจจะใช้ได้ไม่ชำนาญ ซึ่งปัญหานี้ยังเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์กันอยู่ในปัจจุบัน ทั้งนี้ ก็เป็นสิทธิ์ของผู้ปกครองเองที่สามารถเลือกตัดสินใจในการเลือกใช้ภาษาภายในครอบครัวได้เองที่จะเห็นความสำคัญของภาษาท้องถิ่นตนเอง

บทสรุป

นักวิชาการ นักบริหาร ผู้มีอำนาจในสังคม โดยเฉพาะด้านการศึกษามองเห็นความสำคัญของภาษา และการใช้ภาษาน้อยมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลายคนมักจะใช้คำที่แสดงการเหยียดหยาม การไม่ให้เกียรติกับภาษาและผู้พูดภาษากลุ่มชาติพันธุ์ว่า ภาษาชนกลุ่มน้อย อันเปรียบได้กับภาษาชนกลุ่มใหญ่ ทั้ง ๆ ที่ในเชิงภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์ ภาษาเป็นเพียงระบบสัญลักษณ์ที่สร้างขึ้นโดยมนุษย์เพียงเพื่อสื่อความคิด ความรู้ ความต้องการของมนุษย์ของสังคมใดสังคมหนึ่ง และที่สำคัญ คือ ภาษาทุกภาษาทั่วโลกไม่ว่าจะเป็นภาษาชาติ

ภาษาสากล ภาษาถิ่น ภาษาชนกลุ่มน้อย มีศักดิ์ศรี เกียรติเท่าเทียมกันในอันที่จะดำรงคงไว้ซึ่งมรดกทางวัฒนธรรม ดังที่ องค์การยูเนสโกได้กล่าวไว้ และการสูญเสียภาษาเปรียบเสมือนการสูญเสียมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ความเป็นมนุษย์ อัตลักษณ์ และเอกลักษณ์ของตนเอง และการเชิดชู การให้คุณค่า การมองภาษาอื่นที่ใหญ่กว่าภาษาแม่หรือภาษาชาติพันธุ์ของตนเอง เปรียบเสมือนการดูถูกเหยียดหยาม การมองคุณค่าของความเป็นชนชาติพันธุ์น้อยลง และเป็นที่ยอมรับในหลายกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยจากกลุ่มผู้พูดภาษากลุ่มชาติพันธุ์ว่าภาษาของตนเองนั้นอยู่ในภาวะวิกฤต จากการสังเกตและการสอบถามภายในครอบครัว และในชุมชนของตนเองว่า เด็กรุ่นใหม่ไม่มีใครจะสนใจภาษาชาติพันธุ์ของตนมากนัก แม้กลุ่มผู้พูดวัยกลางคนในหลายชุมชนก็ไม่ต่างกับเด็กรุ่นใหม่ จะมีเพียงกลุ่มผู้สูงวัยเท่านั้นที่พอที่จะสามารถใช้ภาษาชาติพันธุ์ได้ จึงเป็นที่คาดการณ์กันว่า หากปราศจากความร่วมมือหรือการกระทำใด ๆ เพื่อการเร่งฟื้นฟูภาษาชาติพันธุ์ในประเทศไทย ในอีกไม่กี่ปี หรือไม่กี่สิบปีข้างหน้า เชื่อแน่ว่าจะมีการสูญเสียภาษาชาติพันธุ์หลาย ๆ ภาษา ที่เรียกว่า ภาษาที่ตายแล้ว หลักการ แนวทาง และตัวอย่างการฟื้นฟูภาษาชาติพันธุ์มีเพียงพอที่จะสามารถดำเนินการได้ เพียงแต่ในหลายชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ยังไม่เกิดความตระหนัก ความสำคัญในภาษาชาติพันธุ์ของตน จึงขาดความร่วมมือที่ดีในการฟื้นฟูภาษาชาติพันธุ์ในประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

ศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต. (2560). *โครงการฟื้นฟู*

ภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาการศึกษาและกลุ่มชาติพันธุ์.

สืบค้นจาก

<http://www.langrevival.mahidol.ac.th/Research/website/ks.Html>

สุวิไล เปรมศรีรัตน์. (2552). *การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาท้องถิ่นและ*

ภาษาไทยเป็นสื่อ: กรณีการจัดการศึกษาแบบทวิภาษา (ภาษาไทย-มลายูถิ่น) ในโรงเรียนเขตพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้. สืบค้นจาก

http://www.op.mahidol.ac.th/orra/research_highlight/2552/2552_10_LC.pdf

- Fishman, J. A. (1991). *Reversing Language Shift*. Clevedon, England: Multilingual Matters.
- Hinton, L. (2001). *Language Revitalization: An Overview*. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/238257647_Language_revitalization_An_overview
- Person, R. K. (2002). *Preserving the Bisu Language: Progress to Date and Future Directions*. Retrieved from <https://www.sil.org/resources/publications/entry/60449>
- Premssirat, S. (2007). *Endangered languages of Thailand*. doi: <https://doi.org/10.1515/IJSL.2007.043>
- UNESCO Ad Hoc Expert Group. (2003). *Language Vitality and Endangerment. International Expert Meeting on UNESCO Programme Safeguarding of Endangered Languages*. Paris.

การมีผลเฉลยที่เป็นบวกของสมการ

ไดโอแฟนไทน์เชิงเส้นสองตัวแปร

Existence of Positive Solutions for Linear Diophantine Equations
with Two Variables

บุรพา สิงหา ศุภรัตน์ ลีรัตน์าวลี

ชนินาถ จันทร์ และ เอกพงษ์ ดวงดา

Boorapa Singha, Suparat Leeratanawalee,

Chaninat Chanthorn, and Eakkapong Duangdai

ภาควิชาคณิตศาสตร์และสถิติ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

Department of Mathematics and Statistics, Faculty of Science and Technology

E-mail: boorapa_sin@cmru.ac.th, suparat_lee@cmru.ac.th,

chaninat_cha@cmru.ac.th, eakkapong_dua@cmru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาเกี่ยวกับการมีผลเฉลยของสมการไดโอแฟนไทน์เชิงเส้นสองตัวแปร $ax + by = c$ นั้นมีมาอย่างแพร่หลาย โดยเป็นที่ทราบกันดีว่าสมการจะมีผลเฉลยก็ต่อเมื่อตัวหารร่วมมากของ a และ b หาร c ลงตัว ในทางตรงกันข้ามเงื่อนไขที่ทำให้สมการมีผลเฉลยที่เป็นบวกนั้นยังไม่มีการศึกษาอย่างชัดเจน งานวิจัยนี้อธิบายเงื่อนไขดังกล่าวในรูปของฟังก์ชันเพดานของจำนวน นอกจากนี้ผลการวิจัยพบว่าในบางกรณีสมการจะมีผลเฉลยที่เป็นบวกอยู่เป็นจำนวนอนันต์

คำสำคัญ: สมการไดโอแฟนไทน์ ผลเฉลย การหารลงตัว ตัวหารร่วมมาก ผลรวมเชิงเส้น

Abstract

The existence of solutions for a linear Diophantine equation with two variables, written as $ax + by = c$ has been widely studied. And, it is known that

this equation can be solved only when the greatest common divisor of a and b divides c . On the other hand, the existence of positive solutions for the equation seems to be unknown. In this research, we described conditions for the equation to have positive solutions in term of ceiling function of numbers. Moreover, in some cases, we found that the equation has infinitely many positive solutions.

Keyword: Diophantine Equation, Solution, Division, Greatest Common Divisor, Linear Combination

บทนำ

ทฤษฎีจำนวนเป็นสาขาหนึ่งในการศึกษาคณิตศาสตร์บริสุทธิ์ซึ่งสนใจศึกษาเกี่ยวกับสมบัติของจำนวนเต็มและการแก้ปัญหาก็เกี่ยวข้องกับจำนวนเต็ม เช่น การหาผลเฉลยของสมการหรือสมภาค (congruence) ในรูปแบบต่าง ๆ เป็นต้น การศึกษาวิชาทฤษฎีจำนวนนี้อาจจะไม่ได้ใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์สาขาอื่น ๆ มาประกอบมากนัก แต่ผลงานในสาขานี้หลายอย่างมีประโยชน์อย่างมากในทางปฏิบัติหรือการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น เราใช้ความรู้เรื่องสมภาคในเรื่องระบบ เลขหนังสือ ISBN เป็นต้น การศึกษาเกี่ยวกับเรื่องของจำนวนนี้มีมาตั้งแต่สมัยโบราณมากกว่า 2,000 ปีที่ผ่านมาและมนุษย์เรานั้นได้ถูกปลูกฝังการศึกษาเรื่องจำนวนมาตั้งแต่วัยเยาว์โดยเริ่มตั้งแต่การฝึกนับเลข และได้ศึกษาสมบัติของจำนวนที่ลึกซึ้งขึ้นเรื่อย ๆ ในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ในระดับต่าง ๆ ปัญหาสมการไดโอแฟนไทน์เป็นปัญหาหนึ่งที่ศึกษากันอย่างแพร่หลายในวิชาทฤษฎีจำนวนและได้มีการค้นพบผลลัพธ์ต่าง ๆ มากมายเกี่ยวกับปัญหานี้ โดยปัญหาสมการไดโอแฟนไทน์นี้สามารถประยุกต์ใช้กับการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์หลายๆอย่างในชีวิตประจำวันได้ เช่น มีธนบัตรฉบับละ 100 บาท 1 ใบ จะสามารถแลกเป็นเหรียญ 10 บาทและเหรียญ 5 บาท ได้อย่างละกี่เหรียญและสามารถแลกได้กี่แบบ เป็นต้น ซึ่งปัญหานี้สามารถเขียนแทนได้ด้วยสมการไดโอแฟนไทน์เชิงเส้นสองตัวแปร $10x + 5y = 100$ การศึกษาเกี่ยวกับสมการไดโอแฟนไทน์เชิงเส้นนี้จะใช้ความรู้เกี่ยวกับจำนวนหลาย ๆ เรื่อง เช่น การหารลงตัว ตัวหารร่วมมาก เป็นต้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ศึกษาเงื่อนไขการมีผลเฉลยที่เป็นบวกของสมการไดโอแฟนไทน์เชิงเส้นสองตัวแปร

กรอบความคิดในการวิจัย

การหาผลเฉลยของสมการไดโอแฟนไทน์ $ax+by=c$ ก็คือการหาค่า x และ y ที่ทำให้สมการเป็นจริง โดยจะสนใจหาเฉพาะผลเฉลยที่เป็นจำนวนเต็มเท่านั้น เช่น พิจารณาสมการ $3x+15y=9$ จะพบว่าผลเฉลยหนึ่งของสมการคือ $x=-2$ และ $y=1$ (หรือเขียนผลเฉลยในรูปคู่อันดับ $(-2,1)$) เพราะว่า $3(-2)+15(1)=9$

สำหรับสัญลักษณ์ $d=(a,b)$ จะหมายถึง d เป็นตัวหารร่วมมากของ a และ b และจะเขียน $a|b$ แทนการที่ a หาร b ลงตัวเมื่อ $a \neq 0$ ในการศึกษาสมการไดโอแฟนไทน์โดยใช้ความรู้เกี่ยวกับตัวหารร่วมมากและการหารลงตัวนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ทราบกันดีว่า

(1) สมการไดโอแฟนไทน์เชิงเส้น $ax+by=c$ จะมีผลเฉลยก็ต่อเมื่อ $d|c$ เมื่อ $d=(a,b)$ ยิ่งกว่านั้น ถ้าทราบผลเฉลยเฉพาะ $x=x_0$ และ $y=y_0$ ชุดหนึ่งของสมการ ก็จะสามารถพิสูจน์ได้ว่า

(2) ผลเฉลยใดๆหรือเรียกว่าผลเฉลยทั่วไปของสมการจะอยู่ในรูป

$$x = x_0 + \frac{b}{d}t \text{ และ } y = y_0 - \frac{a}{d}t \text{ เมื่อ } t \text{ เป็นจำนวนเต็ม}$$

สมการไดโอแฟนไทน์บางชนิดไม่มีผลเฉลยที่เป็นจำนวนเต็มบวก (Burton, 2002, p.241-242) แต่สำหรับสมการไดโอแฟนไทน์เชิงเส้นสองตัวแปรนั้นอาจมีหรือไม่มีก็ได้ ในงานวิจัยนี้ เราใช้ผลลัพธ์ (1) และ (2) เป็นแนวคิดหลัก ประกอบกับสมบัติของจำนวนเต็มหลายประการเพื่อแสดงเงื่อนไขที่จะทำให้สมการไดโอแฟนไทน์เชิงเส้นสองตัวแปร มีผลเฉลยที่เป็นบวก (ซึ่งในงานวิจัยนี้หมายถึงทั้งสอง ค่าของตัวแปรต้องเป็นบวก) โดยใช้ระเบียบวิธีการพิสูจน์และการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ และจะศึกษาเฉพาะในกรณีที่ $a \neq 0$ และ $b \neq 0$ เนื่องจาก ถ้า

$a = 0$ แล้วจะได้ $(0)x + by = c$ นั่นคือ $by = c$ ดังนั้น $y = \frac{c}{b}$ ทำให้ได้ว่าผลเฉลยจะอยู่ในรูปคู่อันดับ $(x, \frac{c}{b})$ เมื่อ x เป็นจำนวนเต็มใด ๆ ในทำนองเดียวกันเมื่อ $b = 0$ ผลเฉลยจะอยู่ในรูปคู่อันดับ $(\frac{c}{a}, y)$ เมื่อ y เป็นจำนวนเต็มใด ๆ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ความรู้พื้นฐาน (Basic concepts)

ในส่วนแรกนี้จะกล่าวถึงบทนิยาม และทฤษฎีบทที่สำคัญที่จะนำมาใช้ในการพิสูจน์ทฤษฎีบทหลักดังต่อไปนี้

บทนิยาม 1.1 ถ้า a, b และ c เป็นจำนวนเต็ม โดยที่ $a \neq 0$ และ $b \neq 0$ แล้วสมการเชิงเส้นในรูป $ax + by = c$ เมื่อ x และ y เป็นจำนวนเต็ม จะเรียกว่า สมการไดโอแฟนไทน์เชิงเส้นสองตัวแปร

ทฤษฎีบทที่ 1.2 ถ้า $d = (a, b)$ แล้ว d สามารถเขียนในรูปผลรวมเชิงเส้นของ a และ b ได้ นั่นคือ จะมีจำนวนเต็ม m และ n โดยที่ $d = an + bm$ (Burton, 2002, p. 22)

ตัวอย่างที่ 1.3 กำหนดให้ $a = 24$ และ $b = 9$ โดยที่ $(24, 9) = 3$ จะได้ $n = -1$ และ $m = 3$ โดยที่ $3 = 24(-1) + 9(3)$

ทฤษฎีบทที่ 1.4 และ 1.5 ต่อไปนี้ (Burton, 2002, p.34) เป็นที่ทราบกันอย่างแพร่หลายในการศึกษาสมการไดโอแฟนไทน์ ซึ่งแสดงให้เห็นเงื่อนไขการมีผลเฉลยของสมการ

ทฤษฎีบทที่ 1.4 สมการไดโอแฟนไทน์เชิงเส้น $ax + by = c$ เมื่อ a, b, c เป็นจำนวนเต็ม และ $a, b \neq 0$ สมการจะมีผลเฉลยก็ต่อเมื่อ $d | c$ เมื่อ $d = (a, b)$

ทฤษฎีบทที่ 1.5 ถ้าสมการไดโอแฟนไทน์เชิงเส้น $ax + by = c$ มี $x = x_0$ และ $y = y_0$ เป็นผลเฉลยเฉพาะแล้ว ทุกผลเฉลยของสมการอยู่ในรูป $x = x_0 + \frac{b}{d}t$ และ $y = y_0 - \frac{a}{d}t$ เมื่อ $t \in \mathbb{Z}$ และ $d = (a, b)$

บทนิยาม 1.6 ให้ x เป็นจำนวนจริง ใช้สัญลักษณ์ $\lceil x \rceil$ แทนฟังก์ชันเพดาน (ceiling function) ของ x ซึ่งหมายถึงจำนวนเต็มที่น้อยที่สุดที่มากกว่าหรือเท่ากับ x (Rosen, 1993, p.6) เช่น $\lceil 0.1 \rceil = 1$, $\lceil 3 \rceil = 3$, $\lceil -2.6 \rceil = -2$ เป็นต้น

ข้อสังเกตที่ 1.7 ถ้ามีจำนวนเต็มในช่วงเปิด (a, b) เมื่อ $b - a \leq 1$ แล้วจะมีจำนวนเต็มอยู่ในช่วงเปิดนี้เพียงจำนวนเดียว

การพิสูจน์ ให้ $b - a \leq 1$ และสมมติ มี $p, q \in \mathbb{Z}$ โดยที่ $p, q \in (a, b)$ และ $p \neq q$

โดยไม่เสียหายนัยทั่วไป สมมติให้ $q > p$ ดังนั้นจะได้ $q - p \geq 1$ จาก $p, q \in (a, b)$ จะได้ $b > q$ และ $p > a$ ดังนั้น $b + p > q + a$ ซึ่งแก้อสมการได้ $b - a > q - p$ ขัดแย้งกับ $b - a \leq 1$ และ $q - p \geq 1$ เพราะฉะนั้นจะมีจำนวนเต็มในช่วงเปิด (a, b) เพียงตัวเดียว

2. ผลลัพธ์หลัก (Main results)

ในส่วนนี้จะพิสูจน์เงื่อนไขที่ทำให้สมการไดโอแฟนไทน์เชิงเส้น $ax + by = c$ มีผลเฉลยที่เป็นบวก โดยพิจารณาแยกเป็น 4 กรณีทั้งหมดที่แตกต่างกัน และสำหรับทฤษฎีบทหลักที่จะกล่าวถึงทั้งหมดต่อไปนี้ จำนวนเต็ม m และ n จะหมายถึงจำนวนเต็มที่นำมาเขียนเป็นผลรวมเชิงเส้น $d = an + bm$ ตามทฤษฎีบทที่ 1.2 เมื่อ $(a, b) = d$

ทฤษฎีบทที่ 2.1 สมการไดโอแฟนไทน์เชิงเส้น $ax + by = c$ โดยที่ $a, b > 0$ จะมีผลเฉลยที่เป็นบวกก็ต่อเมื่อ $d \mid c$ และ $\left(\frac{dc}{ab} > 1 \text{ หรือ } \left(\frac{dc}{ab} \leq 1 \text{ และ } -\frac{nc}{b} \notin \mathbb{Z} \text{ และ } \left\lceil -\frac{nc}{b} \right\rceil < \frac{mc}{a} \right) \right)$

การพิสูจน์ ($\Rightarrow$) ให้สมการไดโอแฟนไทน์เชิงเส้น $ax + by = c$ มีผลเฉลยที่เป็นบวก โดยที่ $a, b > 0$ โดยทฤษฎีบทที่ 1.2 และ ทฤษฎีบทที่ 1.4 จะได้ว่า $d = an + bm \exists n, m \in \mathbb{Z}$ และ $d \mid c$

เนื่องจาก $a(\frac{nc}{d}) + b(\frac{mc}{d}) = (an + bm)\frac{c}{d} = d \cdot \frac{c}{d} = c$ ดังนั้น

$x_0 = \frac{nc}{d}$ และ $y_0 = \frac{mc}{d}$ เป็นผลเฉลยเฉพาะหนึ่งของสมการ $ax + by = c$ โดย

ทฤษฎีบท 1.6 จะได้ ผลเฉลยทั่วไปคือ $x = \frac{nc + bt}{d}$ และ $y = \frac{mc - at}{d}$ เมื่อ

$$t \in \mathbf{Z}$$

จากสมมติฐานว่าสมการมีผลเฉลยที่เป็นบวก ดังนั้นจะมีค่า $t \in \mathbf{Z}$ ที่ทำให้ $x, y > 0$

พิจารณาค่า t ดังกล่าว จาก $\frac{nc + bt}{d} > 0$ และ $\frac{mc - at}{d} > 0$ โดย

การแก้สมการทั้งสองประกอบกับการที่ $a, b > 0$ จะได้ว่า $-\frac{nc}{b} < t < \frac{mc}{a}$

จากนั้นพิจารณาแยกเป็น 2 กรณีดังนี้

กรณีที่ 1 ถ้า $\frac{mc}{a} - \left(-\frac{nc}{b}\right) > 1$ แล้วจะได้ $\left(\frac{m}{a} + \frac{n}{b}\right)c > 1$

จะได้ $\frac{dc}{ab} > 1$ (เนื่องจาก $d = an + bm$ ดังนั้น $\frac{d}{ab} = \frac{n}{b} + \frac{m}{a}$)

กรณีที่ 2 ถ้า $\frac{mc}{a} - \left(-\frac{nc}{b}\right) \leq 1$ แล้ว เช่นเดียวกันกับกรณี 1 สามารถ

จัดรูปสมการได้เป็น $\frac{dc}{ab} \leq 1$ ต่อมาสมมติ $\frac{mc}{a} - \left(-\frac{nc}{b}\right) = j$ เมื่อ $0 < j \leq 1$ ถ้า

$-\frac{nc}{b} \in \mathbf{Z}$ แล้วจะได้ว่าจำนวนเต็มตัวถัดไป คือ $-\frac{nc}{b} + 1$ และจาก

$-\frac{nc}{b} < t < \frac{mc}{a}$ ดังนั้นจะได้ $t \in \left(-\frac{nc}{b}, \frac{mc}{a}\right) = \left(-\frac{nc}{b}, -\frac{nc}{b} + j\right)$ เมื่อ

$-\frac{nc}{b} + j \leq -\frac{nc}{b} + 1$ ซึ่งจะเกิดข้อขัดแย้งกับการที่ $t \in \mathbf{Z}$ ดังนั้น $-\frac{nc}{b} \notin \mathbf{Z}$

นอกจากนี้ โดยข้อสังเกตที่ 1.7 จะมีจำนวนเต็มเพียงตัวเดียวใน

$\left(-\frac{nc}{b}, \frac{mc}{a}\right)$ คือ $\left\lceil -\frac{nc}{b} \right\rceil$ ดังนั้น จาก $t \in \left(-\frac{nc}{b}, \frac{mc}{a}\right)$ และ $t \in \mathbf{Z}$ จึงได้ว่า

$$t = \left\lceil -\frac{nc}{b} \right\rceil \text{ ทำให้ได้ว่า } \left\lceil -\frac{nc}{b} \right\rceil < \frac{mc}{a} \text{ จะได้ } \frac{dc}{ab} \leq 1 \text{ และ } -\frac{nc}{b} \notin \mathbf{Z} \text{ และ}$$

$$\left\lceil -\frac{nc}{b} \right\rceil < \frac{mc}{a}$$

$$\text{จึงสรุปได้ว่า } d \mid c \text{ และ } \left(\frac{dc}{ab} > 1 \text{ หรือ } \left(\frac{dc}{ab} \leq 1 \text{ และ } -\frac{nc}{b} \notin \mathbf{Z} \text{ และ } \right. \right.$$

$$\left. \left. \left\lceil -\frac{nc}{b} \right\rceil < \frac{mc}{a} \right) \right)$$

($\Leftarrow$) สมมติให้ $d \mid c$ โดยทฤษฎีบทที่ 1.4 จะได้ว่า สมการไดโอแฟนไทน์เชิงเส้น $ax + by = c$ มีผลเฉลย และทฤษฎีบท 1.5 ทำให้ได้ว่าผลเฉลยทั่วไป คือ $x = \frac{nc + bt}{d}$ และ $y = \frac{mc - at}{d}$ เมื่อ $t \in \mathbf{Z}$ (เนื่องจาก $x_0 = \frac{nc}{d}$ และ

$y_0 = \frac{mc}{d}$ เป็นผลเฉลยเฉพาะหนึ่งของสมการ)

ถ้า $\frac{dc}{ab} > 1$ แล้วจะได้ $\left(\frac{m}{a} + \frac{n}{b} \right) c > 1$ (เนื่องจาก

$$d = an + bm \text{ ดังนั้น } \frac{d}{ab} = \frac{n}{b} + \frac{m}{a}) \text{ นั่นคือ } \frac{mc}{a} - \left(-\frac{nc}{b} \right) > 1 \text{ ดังนั้น มี } t_1 \in \mathbf{Z} \text{ ที่}$$

$$-\frac{nc}{b} < t_1 < \frac{mc}{a} \text{ ต่อมาพิจารณา } -\frac{nc}{b} < t_1 \text{ และ } t_1 < \frac{mc}{a} \text{ โดยการแก้สมการ}$$

จะได้ $nc + bt_1 > 0$ และ $mc - at_1 > 0$ ดังนั้นสมการมีผลเฉลยหนึ่งเป็น

$$x = \frac{nc + bt_1}{d} > 0 \text{ และ } y = \frac{mc - at_1}{d} > 0$$

ในอีกกรณีหนึ่ง ถ้า $\frac{dc}{ab} \leq 1$ และ $-\frac{nc}{b} \notin \mathbf{Z}$ และ $\left\lceil -\frac{nc}{b} \right\rceil < \frac{mc}{a}$ แล้ว

สมมติ $\left\lceil -\frac{nc}{b} \right\rceil = t_2 \exists t_2 \in \mathbf{Z}$ จะได้ $-\frac{nc}{b} \leq t_2 < \frac{mc}{a}$ แต่เนื่องจาก $-\frac{nc}{b} \notin \mathbf{Z}$

ดังนั้น $-\frac{nc}{b} < t_2 < \frac{mc}{a}$ ต่อมาพิจารณา $-\frac{nc}{b} < t_2$ และ $t_2 < \frac{mc}{a}$ โดยการแก้

สมการจะได้ $nc + bt_2 > 0$ และ $mc - at_2 > 0$ ดังนั้นสมการมีผลเฉลยหนึ่งเป็น

$$x = \frac{nc + bt_2}{d} > 0 \text{ และ } y = \frac{mc - at_2}{d} > 0 \text{ ทั้งสองกรณีจึงสรุปได้ว่าสมการจะมี}$$

ผลเฉลยที่เป็นบวก $\square$

ทฤษฎีบทที่ 2.2 สำหรับสมการไดโอแฟนไทน์เชิงเส้น $ax + by = c$ โดยที่ $a > 0, b < 0$ ถ้า $d \mid c$ แล้ว สมการจะมีผลเฉลยที่เป็นบวกเป็นจำนวนอนันต์

การพิสูจน์ สมมติให้ $d \mid c$ โดยที่ $a > 0, b < 0$ จากนั้นดำเนินการในทำนองเดียวกันกับการพิสูจน์ในส่วนแรกของทฤษฎีบทที่ 2.1 จะได้ ผลเฉลยทั่วไปของสมการคือ $x = \frac{nc + bt}{d}$ และ $y = \frac{mc - at}{d}$ เมื่อ $t \in \mathbf{Z}$ (A) แต่จาก $b < 0$ จะได้ $b = -k \exists k \in \mathbf{Z}^+$ ดังนั้น $x = \frac{nc - kt}{d}$ จากนั้น พิจารณาค่า t ที่ทำให้ x และ y เป็นบวก

จะได้ $\frac{nc - kt}{d} > 0$ $nc - kt > 0$ $nc > kt$ $\frac{nc}{k} > t$ _____ (B)		$\frac{mc - at}{d} > 0$ $mc - at > 0$ $mc > at$ $\frac{mc}{a} > t$ _____ (C)
--	--	---

ค่า t ที่สอดคล้องกับอสมการ (B) และ (C) คือค่า t ที่ $t < \min \left\{ \frac{nc}{k}, \frac{mc}{a} \right\}$ ซึ่งจะเห็นได้ว่า ค่า t ดังกล่าวจะมีอยู่เป็นจำนวนอนันต์ และเมื่อแทนค่า t แต่ละค่าใน (A) ก็จะได้ผลให้ผลเฉลยที่เป็นบวกของสมการมีเป็นจำนวนอนันต์เช่นกัน

เนื่องจากกรณี $a < 0, b > 0$ นั้นสามารถพิสูจน์ได้ในทำนองเดียวกันกับการพิสูจน์ในทฤษฎีบทที่ 2.2 และในกรณี $a < 0, b < 0$ สามารถพิสูจน์ได้ในทำนองเดียวกันกับการพิสูจน์ในทฤษฎีบทที่ 2.1 ดังนั้นสำหรับอีก 2 กรณีดังกล่าวจะละการพิสูจน์ไว้ เพื่อความกระชับ โดยแสดงผลลัพธ์ได้ดังต่อไปนี้

ทฤษฎีบทที่ 2.3 สำหรับสมการไดโอแฟนไทน์เชิงเส้น $ax + by = c$ โดยที่ $a < 0, b > 0$ ถ้า $d \mid c$ แล้ว สมการจะมีผลเฉลยที่เป็นบวกเป็นจำนวนอนันต์

ทฤษฎีบทที่ 2.4 สมการไดโอแฟนไทน์เชิงเส้น $ax + by = c$ โดยที่ $a, b < 0$ จะมีผลเฉลยที่เป็นบวกก็ต่อเมื่อ $d | c$ และ $\left(-\frac{dc}{ab} > 1 \text{ หรือ } \left(-\frac{dc}{ab} \leq 1 \text{ และ } \frac{mc}{a} \notin \mathbb{Z} \text{ และ } \left\lceil \frac{mc}{a} \right\rceil < -\frac{nc}{b} \right)\right)$

ตัวอย่าง 2.5

(1) กำหนดสมการ $4x + 10y = 14$ ซึ่ง $(4, 10) = 2$ จะได้ $2 | 14$ ดังนั้น สมการ มีผลเฉลย ต่อมาพิจารณา $\frac{dc}{ab} = \frac{(2)(14)}{(4)(10)} = 0.7 \leq 1$ และพิจารณาผลรวมเชิงเส้น $2 = 4(-2) + 10(1)$ จะได้ $n = -2, m = 1$ ดังนั้น $-\frac{nc}{b} = -\frac{(-2)(14)}{10} = 2.8 \notin \mathbb{Z}$ และ $\lceil 2.8 \rceil = 3 < \frac{(1)(14)}{4} = \frac{mc}{a}$ ดังนั้น โดยทฤษฎีบทที่ 2.1 สมการ $4x + 10y = 14$ มีผลเฉลย ที่เป็นบวก เช่น $x = 1, y = 1$ เป็นผลเฉลยหนึ่งที่เป็นบวกของสมการ

(2) กำหนดสมการ $3x + 15y = 9$ จะได้ว่า $(3, 15) = 3$ และ $3 | 9$ ดังนั้น สมการมีผลเฉลย ต่อมา พิจารณา $\frac{dc}{ab} = \frac{(3)(9)}{(3)(15)} = 0.6 \leq 1$ และพิจารณาผลรวมเชิงเส้น $3 = 3(1) + 9(0)$ จะได้ $n = 1, m = 0$ ดังนั้น $-\frac{nc}{b} = -\frac{(1)(9)}{15} = -0.6 \notin \mathbb{Z}$ แต่ $\lceil -0.6 \rceil = 0$ ซึ่ง $\frac{mc}{a} = \frac{(0)(9)}{3} = 0$ จึงไม่เป็นไปตามทฤษฎีบทที่ 2.1 ดังนั้น สมการ $3x + 15y = 9$ ไม่มีผลเฉลยที่เป็นบวก

ตัวอย่าง 2.6 กำหนดสมการ $6x - 12y = 36$ ซึ่ง $(6, 12) = 6$ จะได้ $6 | 36$ ดังนั้นสมการมี ผลเฉลย นั่นคือจากทฤษฎีบทที่ 2.2 เราสามารถสรุปได้ว่าสมการจะมีผลเฉลยที่เป็นบวกเป็นจำนวนอนันต์ ต่อมาลองตรวจสอบความถูกต้อง โดยพิจารณาผลรวมเชิงเส้น $6 = 6(1) + 12(0)$ ดังนั้น $n = 1, m = 0$ จะได้ $x = \frac{(1)(36) - 12t}{6} = 6 - 2t$ และ $y = \frac{(0)(36) - 6t}{6} = -t$ เป็นผลเฉลยทั่วไปของสมการ ต่อมาพิจารณาค่า t ที่ทำให้ $x, y > 0$ จะได้ $6 - 2t > 0$ และ $-t > 0$ โดยเมื่อแก้สมการแล้วจะได้ $t < \min\{3, 0\} = 0$ ซึ่งมีเป็นจำนวนอนันต์

เช่น ถ้า $t = -1$ จะได้ $x = 8$ และ $y = 1$ เป็นผลเฉลยของสมการ $(6(8) - 12(1) = 36)$ ถ้า $t = -2$ จะได้ $x = 10$ และ $y = 2$ เป็นผลเฉลยของสมการ $(6(10) - 12(2) = 36)$

สรุปและอภิปรายผล

งานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า สามารถตรวจสอบความถูกต้องของทฤษฎีบทหลักได้โดยใช้การให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เช่น จากตัวอย่าง 2.5 (2) ถ้าสมมติให้สมการ $3x + 15y = 9$ มีผลเฉลยที่เป็นบวก $x_0 > 0$ และ $y_0 > 0$ จะได้ $3x_0 + 15y_0 = 9$ และแก้สมการได้ $x_0 = 3 - 5y_0$ ซึ่งเกิดข้อขัดแย้งกับ $x_0 > 0$ ดังนั้นสมการไม่มีผลเฉลยที่เป็นบวก นั่นคือทฤษฎีบทที่ 2.1 สรุปผลได้ถูกต้อง

ทฤษฎีบทหลักทั้ง 4 ทฤษฎีบทที่ได้นำเสนอไปได้ให้เงื่อนไขที่ใช้ตรวจสอบการมีผลเฉลยที่เป็นบวกของสมการไดโอแฟนไทน์เชิงเส้นสองตัวแปร โดยไม่ต้องทดลองคำนวณหาผลเฉลยจริงซึ่งค่อนข้างใช้เวลาพอสมควร สำหรับการใช้ทฤษฎีบท 2.1 และทฤษฎีบท 2.4 นั้นจำเป็นต้องทราบค่า m และ n จากผลรวมเชิงเส้น $d = an + bm$ เสียก่อนจึงสามารถใช้ ทฤษฎีบทได้ ในการปรับปรุงทฤษฎีบทให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นจึงอาจพิจารณาศึกษาเงื่อนไขที่ขึ้นอยู่กับค่า a, b, c หรือ d เพียงเท่านั้นโดยไม่จำเป็นต้องหาค่า m และ n ก่อน จะทำให้การใช้ทฤษฎีบทมีความสะดวกมากขึ้น ซึ่งยังคงต้องศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- Burton D. M. (2002). *Elementary number theory*. (5th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Rosen K. H. (1993). *Elementary number theory and its applications*. (3rd ed.). New York: Addison-Wesley.

การวัดระดับความสามารถในการใช้

ภาษาไทยสำหรับนักศึกษาต่างประเทศ

Thai Language Proficiency Test for Foreign Students

ภุสัชชิ กันทะบุผา

Phusatchi Kantabupha

ภาควิชาภาษาและการสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ วิทยาลัยนานาชาติ

Department of Languages and Creative Communication, International College

E-mail: phusatchi_kun@cmru.ac.th

บทคัดย่อ

ภาษาไทยนอกจากจะเป็นภาษาประจำชาติแล้ว ยังเป็นภาษาต่างประเทศสำหรับผู้ที่มีความสนใจและประสงค์ที่จะสื่อสารได้ ในปัจจุบันจึงมีการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศเพิ่มขึ้น ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากการเปิดเสรีในด้านต่าง ๆ ทำให้คนทั่วโลกมี การติดต่อ แลกเปลี่ยน และมีปฏิสัมพันธ์กันมาก ความสามารถในการใช้ภาษาไทยจึงเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้ประกอบการในวงการธุรกิจการค้า การท่องเที่ยว และการเมืองระหว่างประเทศ จึงได้มีหลายหน่วยงานได้จัดสอบการวัดระดับภาษาไทยสำหรับ ชาวต่างประเทศขึ้น บทความนี้นำเสนอข้อมูลการทดสอบวัดระดับภาษาไทยสำหรับ ชาวต่างประเทศ พร้อมเกณฑ์ ตลอดจนประโยชน์ที่ได้จากการวัดระดับ ความสามารถในการใช้ภาษาไทย

คำสำคัญ: การวัดระดับ ภาษาไทย ความสามารถในการใช้ภาษา

การวัดระดับความสามารถในการใช้ภาษาไทย ภาษาไทยสำหรับชาว
ต่างประเทศ

Abstract

Thai is a national language. It is also a foreign language for people who are interested and want to communicate. At present, the teaching of Thai as a

foreign language is increasing both domestically and internationally. This is due to the liberalization of different fields. It makes people around the world able to contact, exchange, and interact more. The proficiency to use Thai is an important tool for entrepreneurs in the trade industry, tourism and international politics. Therefore, many organizations have conducted the measurement of Thai language proficiency level for foreigners. This paper presents various Thai language proficiency tests for foreign students, their criteria and advantages.

Keyword: Level Measurement, Thai, Language Proficiency, Thai Language Proficiency Level Measurement, Thai for Foreigners

บทนำ

ภาษาไทยนอกจากจะเป็นภาษาประจำชาติแล้ว ยังเป็นภาษาต่างประเทศสำหรับผู้ที่มีความสนใจและประสงค์ที่จะสื่อสารได้ ในปัจจุบันจึงมีการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศเพิ่มขึ้น ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากในยุคที่โลกมีการเปิดเสรีในด้านต่าง ๆ ทำให้คนทั่วโลกมี การติดต่อ แลกเปลี่ยน และมีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้น เช่น ในวงการ ท่องเที่ยว ธุรกิจ เป็นต้น ความสามารถในการใช้ภาษาไทยจึงอาจจัดได้ว่าเป็นเครื่องมือ สำคัญของผู้ประกอบการในวงการธุรกิจการค้า การท่องเที่ยว การเมืองระหว่างประเทศ การรู้ภาษาไทยย่อมมีผลทำให้ เกิดความรู้สึกเป็นกันเอง ได้รับความสะดวกรวดเร็ว ในการติดต่อ และได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากคนไทย นอกจากนี้ในด้านการสอนภาษาต่างประเทศให้แก่คนไทยในประเทศไทย หากครูสอนภาษาต่างประเทศพูดภาษาไทยได้ในระดับดีก็จะสามารถอธิบายและสอนภาษาต่างประเทศให้แก่ นักเรียนไทยได้ดียิ่งขึ้น ภาษาไทยที่ใช้ในวงการต่าง ๆ และในสถานการณ์ต่าง ๆ มีความแตกต่างกันและต้องการความสามารถในการใช้ภาษาของผู้พูดในระดับที่ไม่เหมือนกัน

ปัจจุบันมีการวัดความสามารถในการใช้ภาษาไทยเช่นเดียวกับการวัดความรู้ภาษาอังกฤษ (TOEFL หรือ TOEIC) การวัดความรู้ภาษาจีน (HSK) การวัด

ความรู้ภาษาญี่ปุ่น (JLPT) การวัดความรู้ภาษาเกาหลี (TOPIK) โดยการวัดระดับภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศนั้นมีหลายสถาบันที่จัดสอบ อันได้แก่

1. กระทรวงศึกษาธิการ โดยวิชาการ ได้ดำเนินการสอบความรู้ภาษาไทยเทียบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2526 โดยมีการประเมินผลการสอนด้วยวิธีการตัดสินได้ตก ที่คะแนนร้อยละ 50 ต่อมาๆได้มีการเปลี่ยนรูปแบบของเครื่องมือและการประเมินผลเป็นการสอบวัดความสามารถในการใช้ภาษาไทย (Thai Competency Test) สำหรับชาวต่างประเทศโดยมีการตัดสินผลการประเมินเป็นรายทักษะ และให้คะแนนตามระดับความสามารถ โดยแบ่งเป็น 6 ระดับ คือ

ระดับ 1 (เริ่มต้น) มีความสามารถในการสื่อสารขั้นพื้นฐานเท่านั้นมีความยากลำบากทั้งการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียน

ระดับ 2 (เทียบเท่ากับระดับประถมศึกษาตอนต้น) มีความสามารถในการใช้ภาษาไทยอย่างจำกัด สามารถฟัง พูด อ่านและเขียนได้เฉพาะเรื่องธรรมดาทั่วไป เท่านั้น

ระดับ 3 (เทียบเท่าประถมศึกษาตอนปลาย) มีความสามารถในการสื่อสารและการใช้ภาษาไทยในระดับปานกลาง สามารถใช้ภาษาไทยทั้งการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนได้บางส่วน มีข้อจำกัดในการใช้ไวยากรณ์

ระดับ 4 (เทียบเท่ากับมัธยมศึกษาตอนต้น) มีความสามารถในการสื่อสารและการใช้ภาษาไทยค่อนข้างดี สามารถใช้ภาษาไทยทั้งการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนได้ดีพอสมควร แต่มีข้อผิดพลาดด้านการใช้ภาษาและไวยากรณ์

ระดับ 5 (เทียบเท่ากับมัธยมศึกษาตอนปลาย) มีความสามารถในการสื่อสารและการใช้ภาษาไทยในระดับดี ส่วนใหญ่สามารถใช้ทักษะการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียนได้ถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะและสถานการณ์ แต่ยังพบข้อบกพร่องอยู่บ้างอยู่บ้างเป็นส่วนน้อย

ระดับ 6 (เทียบเท่าเจ้าของภาษา) มีความรู้ความสามารถในการสื่อสารและการใช้ภาษาไทยในระดับดีมาก สามารถแสดงทักษะการใช้ภาษาทั้งภาษาทั้งการพูด การฟัง การอ่านและการเขียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

2. Japanese–Thai Language Education Center ได้จัดสอบ JTLEC Thai Language Test การสอบนี้มุ่งจัดสอบเพื่อคนญี่ปุ่นเท่านั้น จัดสอบปีละ 2 ครั้งทั้งในประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่น แบ่งเป็น 5 ระดับคือ

ระดับ 5 (ง่ายที่สุด) สามารถอ่านเขียนอักษรไทยได้ เข้าใจและใช้ ไวยากรณ์พื้นฐานได้บ้าง อ่านคำศัพท์เบื้องต้นและสนทนาเบื้องต้นได้ รวมทั้งสามารถฟังภาษาไทยเข้าใจอยู่บ้างเกณฑ์คำศัพท์ที่ควรรู้คือ ประมาณ 500 คำ

ระดับ 4 สามารถอ่านอักษรไทยได้มากขึ้น สามารถสนทนาถ้ายสิ่งที่ตัวเองคิดได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่นการเดินทางท่องเที่ยว เข้าใจและใช้ไวยากรณ์ระดับทั่ว ๆ ไปได้ อ่านคำศัพท์ขั้นพื้นฐานและสนทนาเบื้องต้นได้ รวมทั้งสามารถฟังภาษาไทยเข้าใจ เกณฑ์คำศัพท์ที่ควรรู้คือประมาณ 2,000 คำ

ระดับ 3 มีความรู้ด้านไวยากรณ์และคำศัพท์ที่จำเป็นต่อการจับใจความเรื่องทั่วไปในชีวิตประจำวันรวมทั้งหนังสือพิมพ์และนิตยสารต่าง ๆ ได้ และสามารถออกเสียงภาษาได้ถูกต้อง สามารถอ่านเขียนคำศัพท์ในชีวิตประจำวันได้ รวมทั้งฟังและสร้างประโยคได้

ระดับ 2 ออกเสียงภาษาไทยได้ถูกต้องและใช้ภาษาไทยที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคมไทยได้อย่างแตกฉาน ใช้ชีวิตในประเทศไทยได้โดยไม่ต้องร่อน ใช้ภาษาไทยในการทำงานได้ สามารถอ่านคอลัมน์ต่างๆในหนังสือพิมพ์และนิตยสารได้ สามารถเป็นล่ามและนักแปลภาษาได้

ระดับ 1 (ยากที่สุด) มีความสามารถภาษาไทยระดับสูงมาก อ่านงานเขียนด้านรัฐศาสตร์ เศรษฐกิจ หรือเรื่องทั่วไปในหนังสือพิมพ์และนิตยสารได้อย่างแตกฉาน สามารถเป็นล่ามและแปลระดับสูง เช่น ล่ามในศาล หรือล่ามในที่ประชุมได้

3. TLS Group ได้จัดสอบ Practical Thai Language Proficiency Test เริ่มสอบเมื่อปี พ.ศ. 2547 มุ่งจัดสอบเพื่อชาวญี่ปุ่นเท่านั้น จัดสอบปีละ 2 ครั้ง ทั้งในประเทศไทยและในประเทศญี่ปุ่นแบ่งเป็น 5 ระดับคือ

ระดับ 5 (ง่ายที่สุด) สามารถอ่านเขียนภาษาไทยขั้นต้นที่เขียนด้วยอักษรคะตะกะนะและอักษรโรมันได้ (ไม่มีการใช้อักษรไทยในระดับนี้) และสนทนาเบื้องต้นได้

ระดับ 4 อ่านเขียนภาษาไทยขั้นต้นที่เขียนด้วยอักษรไทยได้และสนทนาเบื้องต้นได้

ระดับ 3 (ประถมศึกษาชั้นปีที่ 2) เข้าใจภาษาไทยขั้นพื้นฐาน เพียงพอที่จะใช้ชีวิตในเมืองไทยได้ ถ่ายทอดความคิดของตนเองได้ อ่านสิ่งที่เขียนด้วยภาษาไทยระดับต้นได้

ระดับ 2 (ประถมศึกษาชั้นปีที่ 4) เข้าใจภาษาไทยที่จำเป็นในการใช้ชีวิตในสังคม อ่านข้อเขียนง่ายๆในหนังสือพิมพ์ได้ เป็นล่าม หรือนักแปลภาษาไทยระดับต้นได้

ระดับ 1 (ยากที่สุด เทียบเท่ากับมัธยมศึกษาปีที่ 1) มีความสามารถภาษาไทยระดับสูง สามารถเป็นล่ามและนักแปลภาษาไทยได้

4. โรงเรียนภาษาและวัฒนธรรม สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยีไทย – ญี่ปุ่น (ส.ส.ท.) ได้จัดสอบ TPA Thai Language Proficiency Test แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

ระดับต้น เข้าใจไวยากรณ์พื้นฐาน สามารถเข้าใจบทสนทนาพื้นฐาน เช่น การทักทาย หรือการแนะนำตัวได้ รวมทั้งเข้าใจข้อเขียนง่ายๆได้เกณฑ์คำศัพท์ที่ควรรู้ คือ ประมาณ 600 คำ ในการสอบระดับนี้ควรเรียนภาษาไทยมาไม่ต่ำกว่า 200 ชั่วโมง

ระดับกลาง สนทนาโดยใช้ภาษาไทยที่จำเป็นในการดำรงชีวิตในสังคมได้โดยไม่ลำบากนัก เข้าใจรูปประโยคซับซ้อนที่ไม่มีการใช้คำศัพท์เฉพาะทางได้ ฟังภาษาไทยได้เข้าใจ เกณฑ์คำศัพท์ที่ควรรู้ คือ ประมาณ 2,000 คำ ในการสอบระดับนี้ควรเรียนภาษาไทยมาต่ำกว่า 400 ชั่วโมง

ระดับสูง สามารถอ่านคอลัมน์ในหนังสือพิมพ์ หรือนิตยสารและเข้าใจคำศัพท์เฉพาะทาง อย่างรัฐศาสตร์ หรือเศรษฐศาสตร์ได้ ใช้ภาษาไทยในการทำงานได้อย่างแตกฉาน เกณฑ์คำศัพท์ที่ควรรู้ คือ ประมาณ 4,500 คำ ในการสอบระดับนี้ควรเรียนภาษาไทยมาต่ำกว่า 600 ชั่วโมง

5. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้จัดทดสอบสมรรถภาพภาษาไทยสำหรับผู้พูดภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ โดยทดสอบ 3 ทักษะคือ การพูด การอ่าน และการฟัง ผู้รับการทดสอบสามารถเลือกสอบแบบรวมทักษะหรือแยกแต่ละทักษะได้ ซึ่งมี 5 ระดับคือ ระดับดีเด่น (Chula Distinguished) ระดับดีมาก (Chula Superior) ระดับดี

(Chula Advanced) ระดับกลาง (Chula Intermediate) ระดับฝึกพูด (Chula Novice) ซึ่งในแต่ละทักษะก็จะมีคำอธิบายดังนี้

สมรรถภาพการพูดภาษาไทย

ระดับดีเด่น สามารถพูดได้คล่อง ใช้ศัพท์ ไวยากรณ์ และสำนวนต่าง ๆ ได้ถูกต้องแม่นยำ และเหมาะสมทั้งในเรื่องที่ตนมีหรือไม่มีความเกี่ยวข้อง และมีประสบการณ์ ใช้ภาษาได้เหมาะสมกับผู้ฟัง สามารถแนะนำ โน้มน้าว รู้จักใช้กลวิธีในการพูดให้คนหมู่มากฟัง แสดงความคิดเห็นในฐานะตัวแทนของหน่วยงานได้ สามารถเจรจาประนีประนอม แสดงจุดยืนได้อย่างแจ่มแจ้ง ทำหน้าที่เป็นล่ามอย่างไม่เป็นทางการได้ เข้าใจความหมายแฝงของสำนวนต่าง ๆ และเลือกใช้ได้เหมาะสม รวมทั้งมีความรู้ทางวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา

ระดับดีมาก สามารถสนทนาอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการได้อย่างคล่องแคล่ว ตอบโต้ทันทีทั้งในเรื่องที่เป็นนามธรรมและไม่เป็นนามธรรม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องทางสังคม เรื่องทางวิชาการหรือเรื่องทางวิชาชีพอธิบายให้รายละเอียด สรุป ตั้งสมมุติฐานได้ แสดงทัศนะสนับสนุนและคัดค้านได้ แสดงการเรียงลำดับความคิดและเชื่อมโยงความคิดได้ดี อาจใช้รูปประโยค ใช้คำศัพท์และโครงสร้างประโยคง่ายๆ ที่ไม่พบบ่อย หรือประโยคที่พบบ่อยแต่ซับซ้อนผิดไปบ้าง และสามารถเข้าใจสำนวนระดับต่างๆ ที่ใช้บ่อยในชีวิตประจำวัน

ระดับดี สามารถสนทนาอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการได้ เล่าเหตุการณ์ทั่วไปในปัจจุบัน และให้ความเห็นในเรื่องเฉพาะที่ถนัดหรือคุ้นเคยได้อย่างมั่นใจ และ ทำให้คู่สนทนาที่เป็นเจ้าของภาษาเข้าใจได้ดี ในเรื่องที่ไม่ถนัดหรือไม่คุ้นเคยการสนทนาอาจไม่คล่องตัว แต่ก็สามารถใช้กลวิธีทางภาษาอื่นๆ ทำให้ การสนทนาดำเนินต่อไปได้

ระดับกลาง สามารถสนทนาตัวต่อตัวและโต้ตอบกับเจ้าของภาษาได้รู้เรื่องในเรื่องที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน รู้จักใช้กลวิธีทางภาษาขั้นต้นเพื่อทำให้การสนทนาดำเนินต่อไปได้โดยไม่ติดขัด

ระดับฝึกพูด สามารถใช้ภาษาอย่างจำกัดเพื่อสื่อสารในสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน ลักษณะของภาษาที่ใช้มักเป็นภาษาที่เรียนและท่องจำมาเท่านั้น

สมรรถภาพการอ่านภาษาไทย

ระดับดีเด่น สามารถเข้าใจบทอ่านที่เป็นนามธรรมทั้งในทางวิชาการ และไม่ใช่วิชาการ ในเรื่องเฉพาะทางและไม่ใช่เฉพาะทางของตน สามารถอ่าน ตีความและ รู้ความหมายแฝงโดยอาศัยความรู้เชิงสังคมและวัฒนธรรมที่อยู่นอกเหนือบริบท เข้าใจบทวิเคราะห์ วรรณกรรม ประเภทต่างๆ

ระดับดีมาก สามารถอ่านบทอ่านที่ยาว มีโครงสร้างประโยคซับซ้อน ทั้งเรื่องในสาขาและนอกสาขา หรือนอกความสนใจของตนเองได้ สามารถอ่าน ตีความและเข้าใจความหมายแฝง “ระหว่างบรรทัด” โดยอาศัยบริบท อาจตีความ ผิดพลาดได้ถ้าเป็นสำนวนโวหารภาษาที่ไม่ได้ใช้บ่อย หรือสำนวนโวหารที่ใช้บ่อยแต่ ซับซ้อน ตัวอย่างบทอ่านในระดับนี้ เช่น บทแสดงทัศนะความคิดเห็น บท บรรณาธิการ

ระดับดี สามารถเข้าใจบทอ่านที่มีรูปประโยคซับซ้อนและยาว มีเนื้อหา ในสาขาที่ตนคุ้นเคย สามารถจับประเด็นสำคัญของบทอ่านโดยอาศัยบริบทและ ประสบการณ์ความรู้รอบตัวทั่ว ๆ ไปในการตีความบทอ่านที่ซับซ้อนหรือเนื้อหาไม่คุ้นเคย บทอ่านในระดับนี้ เช่น ข่าว สารคดีสั้นๆ

ระดับกลาง สามารถจับใจความสำคัญและรายละเอียดในบทอ่านที่ เขียนเป็นประโยคความเดียวหรือประโยคความรวม และมีเนื้อหาเป็นเรื่องทั่วไป ในชีวิตประจำวัน เช่น การบอกลักษณะคน สถานที่ และสิ่งของ การบอกวิธีทำ ที่ ไม่ซับซ้อน และประกาศโฆษณาต่างๆ

ระดับฝึกหัด สามารถจำตัวอักษรในรูปแบบของตัวพิมพ์มาตรฐาน เข้าใจความหมายของคำพื้นฐาน วลีแบบแผน หรือประโยคแบบแผนที่เกี่ยวกับ เรื่องพื้นฐานในชีวิตประจำวัน เช่น บ้ายสถานที่ บ้ายบอกทาง บ้ายสินค้า รายการ อาหาร

สมรรถภาพการฟังภาษาไทย

ระดับดีเด่น สามารถเข้าใจเรื่องต่างๆ ทั้งเรื่องทั่วไป เรื่องวิชาการ หรือ เรื่องเฉพาะทางรวมถึงงานวรรณกรรมประเภทต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบหรือ สื่ภาพ การพูดแบบใด สามารถเข้าใจและจับความหมายโดยนัยจากน้ำเสียงของผู้พูด

สามารถรับรู้และเข้าใจความหมายที่ละเอียดซึ่งต้องอาศัยความรู้เกี่ยวกับสังคมวัฒนธรรมไทย รวมทั้งเรื่องตลกและมุขในภาษาไทย

ระดับดีมาก สามารถเข้าใจเรื่องยาวที่มีเนื้อหาและโครงสร้างทางภาษาซับซ้อนทั้งในเรื่องทั่วไป เรื่องเชิงวิชาการหรือเรื่องเฉพาะทางได้ แม้ว่าจะเป็น การพูดที่เร็วกว่าปกติ สามารถจับประเด็นสำคัญและรายละเอียดได้ สามารถ เชื่อมโยงเพื่อตีความหมายแฝงที่ต้องอาศัยความรู้ทางวัฒนธรรมไทย

ระดับดี สามารถจับใจความสำคัญของเรื่องที่ฟังซึ่งเป็นเรื่องที่มี การ นำเสนอที่ชัดเจนและพูดด้วยความเร็วปกติ มักไม่เข้าใจถ้าต้องฟังเรื่องที่ยาวและ ซับซ้อน

ระดับกลาง สามารถเข้าใจข้อความระดับประโยคและอาจเข้าใจการ สนทนาตัวต่อตัวที่สั้นๆ หรือเข้าใจเรื่องเล่าสั้น ๆ เกี่ยวกับเรื่องใกล้ตัวใน ชีวิตประจำวัน ทั้งนี้ต้องเป็นการพูดที่ชัดถ้อยชัดคำและต้องใช้ภาษาไทยมาตรฐาน

ระดับฝึกพูด สามารถเข้าใจคำที่ใช้บ่อย วลี หรือประโยคที่ท่องจำได้ คำถามสั้นๆ ที่มีโครงสร้างไม่ซับซ้อน คำสั่งที่ใช้บ่อยๆ และวลีที่แสดงมารยาททาง สังคมที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน และต้องเป็นการพูดที่ช้าและชัด

บทสรุป

ปัจจุบันมีหลายสถาบันที่จัดสอบวัดระดับความสามารถภาษาไทยสำหรับ ชาวต่างประเทศ โดยมีจุดเน้นในด้านการสื่อสารในระดับต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ ของการจัดสอบประโยชน์ของการสอบวัดความสามารถภาษาไทยของชาว ต่างประเทศ ได้แก่ สามารถนำผลการทดสอบมาใช้ในการสมัครเข้าศึกษาต่อใน สถาบันการศึกษาของไทย หรือการสมัครเข้าทำงานในบริษัทไทยทั้งในและ นอก ประเทศ อีกทั้งยังช่วยในการพิจารณาตำแหน่งงานที่เหมาะสมแก่ผู้รับการทดสอบ นอกจากนี้สถาบันการศึกษาที่สอนภาษาไทยให้แก่ชาวต่างชาติอาจใช้ผลการ ทดสอบในการปรับปรุงหลักสูตรการสอนของสถาบัน หรือเพื่อพัฒนาการสอนเพื่อ เพิ่มขีดความสามารถในการใช้ทักษะภาษาไทยของผู้เรียนแต่ละคนให้มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้นได้ ตลอดจนมีทิศทางในการพัฒนาความสามารถทางภาษา ของตนได้ถูกต้อง

เอกสารอ้างอิง

วีรยุทธ พจน์เสถียรกุล. (2554). การสอบวัดระดับภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ.

วารสาร TPA News, 14(163), 40 – 41.

วีรยุทธ พจน์เสถียรกุล. (2554). การสอบวัดระดับภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ.

วารสาร TPA News, 14(165), 50.

สถาบันภาษาไทยสิรินธร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2555). การเปรียบเทียบ

คะแนนสมรรถภาพภาษาไทยระหว่างผู้ที่มีระยะเวลาการพำนักในไทยที่

แตกต่างกัน. สืบค้นจาก <http://www.stc.chula.ac.th/thai-test>

สถาบันภาษาไทยสิรินธร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2555). คุณภาพของ

แบบทดสอบสมรรถภาพการฟังภาษาไทยสำหรับผู้พูดภาษาไทยเป็น

ภาษาต่างประเทศ. สืบค้นจาก <http://www.stc.chula.ac.th/thai-test>.

สถาบันภาษาไทยสิรินธร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2555). การทดสอบ

สมรรถภาพภาษาไทยสำหรับผู้พูดภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ. สืบค้น

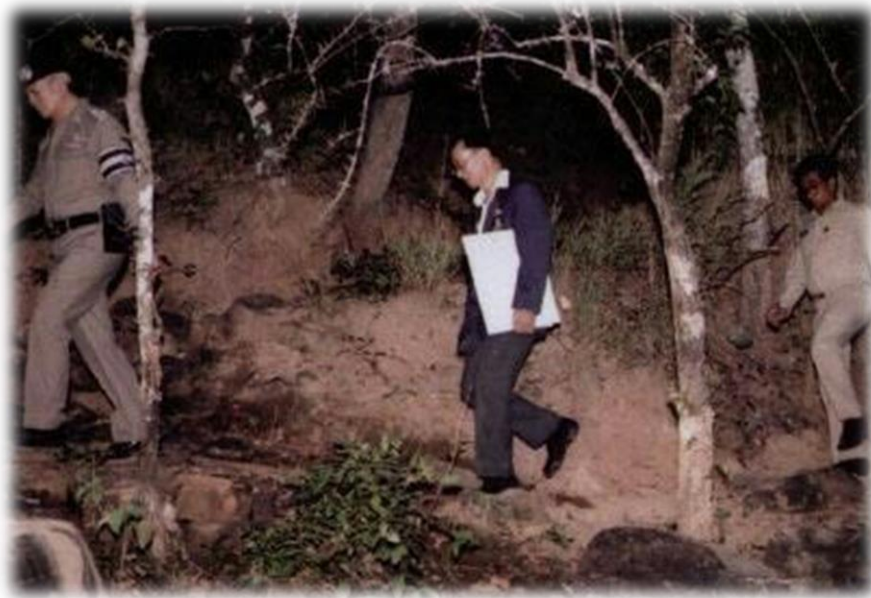
จาก <http://www.stc.chula.ac.th/thai-test>.

สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). คู่มือการสอบวัดระดับความสามารถใน

การใช้ภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศ (Thai Competency Test). สืบค้น

จาก <http://bet.obec.go.th/index/bet/961>.

การสร้างสรรคงานศิลปะการแสดงที่มีฐานการหาข้อมูลจากวิธีวิจัย

Practice as Research in Performing Arts

ไกรลาส จิตรกุล และ อาทิตยา พิวกข์

Krailas Chitkul and Athitaya Piwkhum

ภาควิชาดนตรีและศิลปะการแสดง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

Department of Fine and Applied Arts in Performing

Faculty of Humanities and Social Sciences

E-mail: krailas_chi@cmru.ac.th, athitaya_piwh@cmru.ac.th

บทคัดย่อ

การสร้างสรรคผลงานด้านศิลปะการแสดงโดยใช้ฐานข้อมูลจากการวิจัยหรือที่เรียกว่างานวิจัยสร้างสรรค์ เป็นการทํางานวิจัยแนวใหม่ในแวดวงวิชาการด้านศิลปะการแสดงในประเทศไทย การวิจัยแนวนี้นักขับเคลื่อนด้วยผลงานภาคปฏิบัติและเป็นงานพัฒนาต่อยอด องค์ความรู้ทางด้านศิลปะการแสดง ในการสร้างนวัตกรรมใหม่ จากการค้นคว้าข้อมูลและการลงมือทํางานภาคปฏิบัติ อย่างเป็นระบบระเบียบ สามารถอธิบายวิธีการได้มาซึ่งองค์ความรู้อย่างเป็นหลักวิชาการ สามารถนำองค์ความรู้มาแบ่งปันในวงวิชาการ และยกระดับองค์ความรู้ด้านศิลปะการแสดงของไทยสู่ระดับสากล

คำสำคัญ: วิจัยสร้างสรรค์ ศิลปะการแสดง วิจัยศิลปะการแสดง

Abstract

Practice as Research (PaR) is a new research methodology in Thai performing arts academia. PaR conducts innovative performing arts knowledge

through practicing and sharing the performing arts knowledge systemically. The process of making PaR in Thai performing arts could build and define Thai performing arts techniques from practice to understandable words. Furthermore, using PaR in order to describe Thai dance or Thai dance-drama could share and elevate Thai dance knowledge to international academia.

Keywords: Practice as Research, Performing Arts, Performing Arts Research

ความเป็นมาและนิยามของงานวิจัยสร้างสรรค์ (Practice as Research)

Practice as Research (PaR) ถูกพัฒนาขึ้นในประเทศอังกฤษ ในต้นทศวรรษ 1990 ซึ่งเป็นผล ส่วนหนึ่งจากการประเมินคุณภาพงานวิจัยของรัฐบาลอังกฤษ (Research Assessment Exercises: RAE) ซึ่งจัดขึ้นเพื่อประเมินคุณภาพงานวิจัยของสถาบันการศึกษาชั้นสูงของอังกฤษ (British higher education institution) หน่วยงานประเมินคุณภาพ RAE ตัดสินใจที่จะมอบทุนให้กับมหาวิทยาลัยและ ภาควิชา ที่มีงานวิจัยที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานที่หลายหลายของตัวชี้วัดรวมถึงผลลัพธ์ที่หลากหลายของงานวิจัย เนื่องจากศาสตร์ทางด้านมนุษยศาสตร์จากงานเขียน บทความในด้านละครนั้นตั้งอยู่บนพื้นฐานของ การปฏิบัติ และ ภาควิชาการละครหลายแห่งไม่ได้รวมเอาการปฏิบัติเข้ามาอยู่ในการประเมินค่า ดังนั้น ในระหว่างการประเมิน RAEs ปี ค.ศ. 1992 ถึง 1996 กลุ่มทำงาน PaR ถูกตั้งขึ้นในการประชุมมาตรฐานของ มหาวิทยาลัยที่เปิดสาขาด้านการละคร (Standing Conference of University Drama Departments) และ PaR ได้ถูกยกระดับขึ้นเป็นงานวิจัยรูปแบบหนึ่ง ในสาขาการเต้น ละคร และ ศิลปะการแสดง ในการประเมิน RAE ตั้งแต่ปี 1996 เป็นต้นมา (Riley and Hunter, 2009)

งานสร้างสรรค์ที่ใช้กระบวนการวิจัยในการแสวงหาองค์ความรู้นั้นสามารถแบ่งได้ 2 แนวใหญ่ๆ ได้แก่ งานสร้างสรรค์ที่สร้างจากพื้นฐานงานวิจัย (Practice-based Research) และงานวิจัยที่นำไปสู่ความรู้ ความเข้าใจใหม่เกี่ยวกับการสร้างสรรค์ (Practice-led Research) ความแตกต่างของการทำวิจัยทั้งสอง

แนว นั้น Candy (2006) ได้สรุปไว้ว่า *Practice-based Research* เป็นการค้นคว้าสร้างสรรค์เพื่อให้ได้ความรู้ใหม่โดยการปฏิบัติ และผลลัพธ์ของการปฏิบัติ นั้น โดยผลงานวิจัยจะต้องแสดงผ่านผลของการสร้างสรรค์ในลักษณะของการออกแบบในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เพลง สื่อดิจิทัล การแสดง และ การแสดงผลงาน ในขณะที่ความสำคัญและบริบทถูกอธิบายในรูปแบบการเขียน *Practice-led Research* ให้ความสนใจ ในธรรมชาติของการปฏิบัติที่จะนำไปสู่องค์ความรู้ใหม่ และให้ความสำคัญกับกระบวนการปฏิบัติ นั้น ซึ่งผลลัพธ์ของการวิจัยอาจจะถูกนำเสนอโดยการเขียนอธิบาย โดยไม่จำเป็นต้องมีตัวชิ้นงานสร้างสรรค์ ประกอบ สิ่งสำคัญของงานวิจัยแนวนี้คือองค์ความรู้ขั้นสูงเกี่ยวกับการปฏิบัติ หรือที่มีอยู่ในการปฏิบัติ นั้น ซึ่งขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้งานวิจัยสมบูรณ์ (Candy, 2006)

ปรีชา เกาทอง (ม.ป.ป.) ศิลปินแห่งชาติ ได้ให้คำนิยามไว้ว่า *Practice led / Practice Based Research* คือการทำงานสร้างสรรค์โดยให้การปฏิบัติเป็นเครื่องมือ นำไปสู่ความรู้ใหม่ ในสาขานั้น ๆ ทั้งนี้อาจเน้นความรู้ที่ได้จากกระบวนการศึกษา และการสร้างสรรค์ ที่แสดงออกด้วยความเป็น เอกลักษณะของผลงาน หรือการพัฒนาความรู้ในการปฏิบัติงานสร้างสรรค์ในสาขาหนึ่ง ๆ

นอกจากนี้ วิโชค มุกดามณี เมธีวิจัยอาวุโสของ สกว. ได้ระบุถึงคำจำกัดความของ *Practice-led Research* ไว้ในบทความ ศิลปินกับการทำงานวิจัย เชิงสร้างสรรค์ว่า “เป็นงานวิจัยที่ขับเคลื่อน ด้วยผลงานภาคปฏิบัติ ซึ่งเป็นงานวิจัยแบบใหม่ที่เกิดขึ้นในวงการวิชาการศิลปะ โดยนำเสนอกระบวนการ สร้างสรรค์งานศิลปะ และผลงานศิลปะ ในฐานะแหล่งเรียนรู้สำคัญ ซึ่งสามารถนำมาสังเคราะห์ให้เกิดเป็นองค์ความรู้ในเชิงวิชาการ อันจะเป็นประโยชน์แก่วงการศิลปะและสาธารณชนในวงกว้าง งานวิจัยแบบ *Practice-led Research* มีจุดเด่นที่มักเป็นการบูรณาการองค์ความรู้วิชาศิลปะเข้ากับศาสตร์สาขาอื่น ๆ เป็นแนวความคิดที่สร้างสรรค์ออกมาเพื่อตอบโต้กับสถานการณ์ และแรงบันดาลใจ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์ ซึ่งเกิดขึ้นจริงระหว่างการทำงาน ของศิลปินแต่ละคน ซึ่งผู้วิจัยจะไม่สามารถคาดการณ์ได้เลยว่า “ผลลัพธ์” สุดท้ายของงานวิจัยจะมี

ลักษณะอย่างไร จนกว่าผลลัพธ์ดังกล่าวจะปรากฏขึ้นมาเองในระหว่างกระบวนการสร้างสรรค์ ส่งผลให้แบบแผน และระบบการทำวิจัยจำเป็นต้องถูกออกแบบให้มีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามผลการทดลอง ในแต่ละขั้นแต่ละตอน อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่ากระบวนการวิจัยดังกล่าวจะให้อิสระและเปิดกว้างในเชิงแนวความคิด ไร้ข้อจำกัดด้วยเทคนิควิธีการ และหลากหลายด้วยรูปแบบการนำเสนอ สอดคล้องกับธรรมชาติ ของผลงานศิลปะร่วมสมัยแต่สุดท้ายแล้ว “องค์ความรู้” ซึ่งเป็นผลลัพธ์ของงานวิจัยย่อมต้องถูกนำเสนอ ตามมาตรฐานที่ถูกกำหนด มีการอ้างอิงข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ผ่านการวิเคราะห์และค้นคว้าศึกษาอย่างละเอียดถี่ถ้วน และที่สำคัญที่สุดคือต้องพร้อมสำหรับการตรวจสอบและถูกวิเคราะห์ซ้ำแล้วซ้ำอีก เพื่อต่อยอดไปสู่ การเรียนรู้และองค์ความรู้อื่นๆ ต่อไปในอนาคต” (วิโชค มุกดามณี, 2558)

จากความเป็นมาและความหมายของงานสร้างสรรค์ที่มีฐานการหาข้อมูล จากงานวิจัยนั้นมีคำศัพท์ ที่มาจากภาษาอังกฤษหลายคำ ได้แก่ Practice as Research (PaR), Practice-led Research (PIR), Practice-based Research (PbR) นอกจากนี้ยังมีบางมหาวิทยาลัยในอังกฤษ เช่น Bristol ใช้ว่า Practice as Research in Performance (PARIP) และในอเมริกาใช้คำว่า Performance as Research (PAR)¹ (Riley and Hunter, 2009) และจากการค้นคว้าของผู้เขียนไม่พบการใช้คำว่า Creative Research ในงานวิจัยด้าน ศิลปะการแสดงในบทความต่างประเทศ ดังนั้น เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนในบทความชิ้นนี้ผู้วิจัย จึงได้จัดกลุ่มงานสร้างสรรค์ที่มีฐานการหาข้อมูลจากงานวิจัย เพื่อให้สามารถใช้อ้างอิงกับงานวิจัยสากลได้ดังนี้

1. Practice as Research (PaR) หมายถึงภาพรวมของงานสร้างสรรค์ที่มีฐานการหาข้อมูล จากงานวิจัยทั้งหมด ซึ่งกินความหมายรวมถึง PAR และ PARIP ด้วย

2. Practice-based Research (PbR) หมายถึงกระบวนการวิจัยย่อยภายใต้ PaR ซึ่งเน้นตัวผลงานสร้างสรรค์เป็นหลักในการนำเสนอผลงานวิจัยและต้องมีตัวรายงานประกอบ

¹ PAR (Performance as Research) เป็นคนละประเภทกับ PAR (Participatory Action Research) ซึ่งหมายถึงงานวิจัยเชิงปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วม

3. Practice-led Research (PIR) หมายถึงกระบวนการวิจัยย่อยภายใต้ PaR ซึ่งเน้นตัวกระบวนการในการสร้างสรรค์ผลงานเป็นหลักในการนำเสนอผลงานวิจัย อาจมีเพียงรายงานวิจัยไม่จำเป็นต้องมีผลงานประกอบก็ได้ อย่างไรก็ตามจากการศึกษาบทความเกี่ยวกับงานวิจัยแบบ PaR ในการคิดออกแบบงานวิจัยประเภทนี้ มีความยืดหยุ่นสูง จึงอาจจะมีการผสมผสานกระบวนการ วิจัยแบบต่างๆ เข้ามาในการทำวิจัย บางครั้ง อาจจะไม่สามารถแยกแยะได้ชัดเจนว่าเป็นงานวิจัยแบบ PbR หรือ PIR กันแน่ และแม้แต่ในต่างประเทศเอง ยังไม่มีความชัดเจนมากนัก หากยึดรูปแบบใดแบบหนึ่งตายตัวอาจทำให้เกิดข้อจำกัดในการทำงานวิจัย ซึ่งอาจจะส่งผล ไปถึงผลลัพธ์การวิจัยได้ ดังนั้นการใช้คำรวม ๆ ว่า PaR อาจจะเป็นทางออกที่เหมาะสม ณ เวลานี้ ส่วนในงานวิจัยในประเทศไทย คำว่างานวิจัยสร้างสรรค์ (Creative Research) กลายเป็นคำที่คุ้นชิน ในแวดวงวิชาการด้านศิลปะ นาฏศิลป์ และศิลปะการแสดง แต่อาจทำการสื่อสารกับแวดวงวิชาการสากล ผิดเพี้ยนไป และหลักวิธีในการดำเนินการวิจัย การเขียนอธิบายยังคงอ้างอิง จากการเขียนงานวิจัยเชิงคุณภาพ ทั่วไป และอาจจะยังขาดในส่วนของการเชื่อมโยง องค์ความรู้ และการแบ่งปันความรู้ หรือการนำองค์ความรู้ ที่ได้ไปถ่ายทอดต่อ เพื่อให้เป็นประโยชน์ในสังคมวงกว้าง ดังนั้นผู้เขียนจะขอยกกระบวนการออกแบบงาน วิจัยสร้างสรรค์ ของศิลปินนักวิชาการสองท่าน ได้แก่ ปรีชา เกาทอง และ สุรพล วิรุฬห์รักษ์ มาเป็นแนวทางในการออกแบบงานวิจัย

แนวคิด กระบวนการออกแบบวิจัยสร้างสรรค์

ปรีชา เกาทอง (ม.ป.ป.) ได้แบ่งกลุ่มงานศิลปะเชิงวิชาการออกเป็น 3 แบบ คือ งานสร้างสรรค์ศิลปะวิชาการ (Pure Practice Art), งานสร้างสรรค์ศิลปะ-วิจัย (Practice led/based Research) และงานวิจัยศิลปะ (Research/ Theoretical Practice)

1) งานสร้างสรรค์ศิลปะวิชาการ (Pure Practice Art) เป็นการทำงานสร้างสรรค์ โดยเน้นที่ผลของการปฏิบัติเป็นหลัก ให้ความสำคัญทั้งในส่วนของกระบวนการปฏิบัติ ประสบการณ์ขณะปฏิบัติ และผลของการปฏิบัติ

2) งานสร้างสรรค์ศิลปะ-วิจัย (Practice led/based Research) เป็นการ
ทำงานสร้างสรรค์โดยให้การปฏิบัติเป็นเครื่องมือนำไปสู่ความรู้ใหม่ ในสาขานั้น ๆ
ทั้งนี้อาจเน้นถึงความรู้ที่ได้จากกระบวนการศึกษา และสร้างสรรค์ ที่แสดงออก
ด้วยความ เป็นเอกลักษณ์ของผลงาน (original) หรือการพัฒนาความรู้ใน การ
ปฏิบัติงานสร้างสรรค์ ในสาขาหนึ่งๆ (ผลสรุปสามารถเป็นงานสร้างสรรค์หรือเป็น
งานวิจัยก็ได้)

3) งานวิจัยศิลปะ (Research/Theoretical Practice) เป็นการศึกษาหรือ
การค้นคว้าอย่างมี ระบบด้วยวิธีวิทยาการวิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลคำตอบ หรือ
ข้อสรุปรวมที่จะนำไปสู่ ความก้าวหน้าทางวิชาการ หรือเพื่อการนำวิชาการนั้น
ไปประยุกต์

จากการกำหนดกลุ่มแนวคิดในการทำงานวิจัยศิลปะ 3 แบบ ปรีชา เถา
ทอง (ม.ป.ป.) ได้วางกรอบการทำงานสร้างสรรค์ศิลปะ-วิจัย โดยแบ่งออกเป็น 8
ข้อ ดังนี้

1. แรงดลใจ	5. รูปแบบ
2. แนวคิด	6. แนวเรื่อง
3. ทศนคติความเชื่อ	7. การแสดงออก
4. การตีความ	8. เนื้อหาสาระ

ข้อที่ 1-4 เป็นช่วงของการทบทวนวรรณกรรม (Literature review) เพื่อ
ค้นคว้าหาแนวความคิดในการ สร้างงานศิลปะ ข้อที่ 5-7 เป็นการออกแบบงาน
ศิลปะจากแนวคิดที่ค้นคว้า และข้อ 8 เป็นการสรุปเรื่องราว ทั้งหมด เพื่อหาหรือ
สร้างความหมายให้กับงานสร้างสรรค์นั้นๆ อย่างไรก็ตามหลักการออกแบบ
งานวิจัยสร้างสรรค์ทางศิลปะมีความแตกต่างจากการออกแบบงานวิจัยทาง
นาฏกรรมอยู่บ้าง โต สุรพล วิรุฬห์รักษ์ (2556) ได้นำเสนอกรอบแนวคิด และ
ขั้นตอนการออกแบบนาฏกรรม ไว้ 6 ข้อ 22 ขั้นตอน ได้แก่

กรอบแนวคิดในการออกแบบนาฏกรรม

1. การกำหนดกรอบความคิด
2. การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย

3. การกำหนดวิธีสื่อความหมายผ่านการแสดง
4. การกำหนดปัจจัยในการประกอบสร้าง
5. การประกอบสร้าง
6. การประเมินผล

ขั้นตอนกระบวนการทำงาน (สุรพล วิรุฬักษ์, 2556)

1. การเปิดความคิดและสร้างแนวคิด
2. การวางเป้าหมาย
3. การหาข้อมูล
4. การหาความบันเทิงใจ
5. การสรุปความคิดเพื่อทำบทบรรยาย
6. การเลือก / ตัดต่อเพลง / หรือแต่งเพลงใหม่
7. การวิเคราะห์เพลง
8. การออกแบบร่าง
9. การแก้ไขแบบร่าง
10. การสรุปแบบและทำบทการแสดงพร้อมภาพ
11. การประชุมอธิบายงาน
12. การหัดทำและทางแก่คนแสดง
13. การทำบทกำกับเวที
14. การซ้อมรวมกับพื้นที่เท่าจริง
15. การซ้อมเพื่อพัฒนารายละเอียด
16. การซ้อมแต่งกาย อุปกรณ์แต่งกาย
17. การซ้อมฉาก อุปกรณ์ฉาก
18. การซ้อมเทคนิค แสงสี เสียง
19. การซ้อมใหญ่
20. การแสดงจริง
21. การบันทึกวีดิทัศน์
22. การประเมินผล

ในกระบวนการออกแบบทั้ง 22 ข้อนี้ สุรพล วิรุฬห์รักษ์ (2556) ได้จัดกลุ่มรวมเป็นแนวในการออกแบบ 7 ขั้นตอน ซึ่งผู้เขียนได้นำมาใช้เป็นแนวทางในการทำงานวิจัยสร้างสรรค์เรื่องไขอิ้ว ละครข้ามวัฒนธรรมซึ่งได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ดังนี้

- 1) การกำหนดแนวคิด (Conceptual idea)
- 2) การออกแบบร่าง (Sketch Design)
- 3) การพัฒนาแบบ (Design Development)
- 4) การประกอบสร้าง (Design Construction)
- 5) การเก็บรายละเอียด (Design Refinement)
- 6) การนำเสนอ (Presentation)
- 7) การประเมินผล (Evaluation)

จะเห็นได้ว่าการออกแบบงานศิลปะกับงานนาฏศิลป์ นาฏกรรม นั้นมีความแตกต่างกัน เนื่องด้วย งานศิลปะนั้นสามารถเห็นตัวชิ้นงานได้เป็นรูปธรรม แต่งานนาฏกรรมนั้นไม่มีตัวชิ้นงานเป็นรูปธรรม ได้แต่เพียง จดบันทึกวิถีทัศน์ และจดเรื่องราวไว้เท่านั้น ดังนั้นในการดำเนินการส่วนของการสร้างสรรค์จึงมีความแตกต่างกันด้วยงานนาฏศิลป์ นาฏกรรม นั้นจำเป็นต้องมีขั้นตอนของการฝึกซ้อม และการบันทึกข้อมูลวิถีทัศน์เพิ่มเข้ามา

ตัวอย่างการประยุกต์ใช้แนวคิด การทำวิจัยสร้างสรรค์ไปใช้ในการออกแบบงานวิจัยเรื่องไขอิ้ว

จากการประมวลองค์ความรู้เรื่องแนวคิดและขั้นตอนในการออกแบบงานวิจัยสร้างสรรค์ของ ปรีชา เกาทอง และสุรพล วิรุฬห์รักษ์ ทำให้ผู้เขียนได้แนวทางในการออกแบบ งานวิจัยเรื่องไขอิ้ว โดยสรุปเป็นขั้นตอน วิธีการดำเนินงานวิจัยใหญ่ ๆ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การหาแนวคิดหรือกำหนดแนวคิดในการทำงานวิจัยสร้างสรรค์ จากการทบทวน วรรณกรรม ซึ่งในงานวิจัยไขอิ้ว ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ปรัชญาทางพุทธศาสนา รวมถึงการตีความสัญลักษณ์ต่าง ๆ ในการสื่อความหมาย ที่ปรากฏวรรณกรรมเรื่องไขอิ้ว

ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบและการสร้างสรรค์องค์ประกอบในการจัดการแสดงละครโซอิ้ว ซึ่งในการออกแบบนี้ได้นำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 มาใช้เป็นฐานในการคิดสร้างสรรค์ทั้งหมด

ขั้นตอนที่ 3 คือการฝึกซ้อมและนำเสนอผลงานวิจัยสร้างสรรค์ หลังจากได้ออกแบบแล้วจึงนำมาฝึกซ้อม การแสดง และปรับปรุงให้เหมาะสม รวมทั้งเก็บข้อมูลเพื่อประเมินคุณค่า เนื้อหาสาระ ของกระบวนการทั้งหมด และเขียนออกมาเป็นเล่มสรุปผลวิจัยสร้างสรรค์

สรุปการทำงานวิจัยสร้างสรรค์ (Practice as Research) เป็นการสร้างสรรค์งานทางด้านศิลปะ และศิลปะการแสดงอย่างเป็นระบบ นำเสนอผลงานโดยให้ความสำคัญกับกระบวนการทำงานและผลลัพธ์ตัว ชิ้นงาน หรือตัวการแสดง ในสัดส่วนที่เท่ากัน ทั้งนี้ในกระบวนการสร้างสรรค์งานการแสดงควรที่จะต้องมี นวัตกรรมใหม่ บางอย่างเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นตัวผลงานลักษณะใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน หรือตัวกระบวนการ ในการสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นเทคนิควิธีที่ ต่างไปจากเดิม โดยกระบวนการวิจัยสร้างสรรค์นี้จะต้องถอด องค์ความรู้ที่มีอยู่ในตัวผู้วิจัย หรือในกระบวนการทำงานโดยตัวนักวิจัยเองเป็นผู้ค้นพบ พิสูจน์ ทดสอบ ด้วยตนเอง ไม่ใช่ได้เพียงจากการสังเกตการทำงาน หรือความสำเร็จของบุคคลอื่น

ข้อเสนอแนะ

1. การทำงานวิจัยทางด้านศิลปะการแสดงควรเชื่อมโยงขยายองค์ความรู้หลายศาสตร์ เข้ามาใช้อธิบายแนวคิด หรือที่มาของแรงบันดาลใจในการออกแบบ เพื่อสามารถสื่อสาร กับศาสตร์อื่นในแวดวงวิชาการและขยายมุมมอง ขอบเขตของงานวิจัยให้มีความสากล มากยิ่งขึ้น

2. ผลงานวิจัยที่ออกมาใหม่ควรสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อในแง่อื่นๆ นอกเหนือจากเรื่องของ การอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมไทย (ซึ่งเป็นคุณค่าโดยธรรมชาติของงานศิลปะการแสดงไทย อยู่แล้ว)

3. ควรมีแหล่งข้อมูลกลาง และเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด ในด้านงานวิจัยสร้างสรรค์ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อหลีกเลี่ยงการละเมิดลิขสิทธิ์ทั้งโดยเจตนา และไม่เจตนา (โดยเฉพาะในงานศิลปะนิพนธ์ระดับปริญญาตรี)

เอกสารอ้างอิง

- Candy, L. (2006). Practice Based Research: A Guide. Retrieved from <http://www.creativityandcognition.com/resources/PBR%20Guide-1.1-2006.pdf>
- Riley, S. R., and Hunter, L. (Eds.). (2009). *Mapping Landscapes for Performance as Research*. London: Palgrave Macmillan UK. Retrieved from <http://link.springer.com/10.1057/9780230244481>
- ปรีชา เกาทอง. (ม.ป.ป.). การเขียนเนื้อหาสาระทางวิชาการจากการสร้างสรรค์ศิลปะวิชาการ: สร้างสรรค์ศิลปะวิจัย-การวิจัยศิลปะ. สืบค้นจาก <http://www.mua.go.th/users/he-commission/t-visit%20project/t-visit%20book%202/00--5.pdf>
- วิโชค มุกดามณี. (2558). ศิลปินกับการทำงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์. สืบค้นจาก http://www.trf.or.th/index.php?option=com_content&view=article&id=5989:2015-02-03-02-38-04&catid=22&Itemid=217
- สุรพล วิรุฬห์รักษ์. (2556). นาฏยประดิษฐ์ การออกแบบนาฏกรรม Choreography. สืบค้นจาก http://surapone.blogspot.com/2013/06/choreography_10.html

ความตระหนักและการเตรียมความ

พร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของนักศึกษาคณะ

เทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

Awareness and Preparation for the ASEAN Economic Community of
Agricultural Technology Students at Chiang Mai Rajabhat University

วชิรนนท์ แก้วตาปี บัญชา อินทะกุล

ชนมนต์ ธนรัตน์พิมลกุล และ สรุจพิสิษฐ์ พัยคัมภาพ

Wachiranon Kaewtapee, Bancha Intakul,

Tanomon Rattanapimolkul, and Sarujpisit Payakhapaap

ภาควิชาเทคโนโลยีและพัฒนากิจการเกษตร คณะเทคโนโลยีการเกษตร

Department of Agriculture Technology Faculty of Agriculture Technology

E-mail: wachiranon_kae@cmru.ac.th, bancha_int@cmru.ac.th,

tanomon_tan@cmru.ac.th, sarujpisit_pa@cmru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ศึกษาความเข้าใจ ความพร้อม และการปรับตัวของนักศึกษาสังกัดคณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ต่อประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาด้วยแบบสอบถามเป็นเครื่องมือเพื่อสอบถามด้าน การตื่นตัว การรับรู้ ความเข้าใจ และทัศนคตินักศึกษา กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 222 คน แบ่งเป็น นักศึกษาที่กำลังศึกษาในสาขาวิชา เกษตรศาสตร์จำนวน 10 คน สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ (5ปี) จำนวน 75 คน สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร จำนวน 84 คน และสาขาวิชาสัตวศาสตร์ จำนวน 53 คน ตามลำดับ ผลการวิจัยพบว่า ความเข้าใจประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของนักศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากทั้งในด้านการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะทำให้เกิดการลงทุนทางเทคโนโลยีการผลิตเพื่อเพิ่มผลผลิต การเคลื่อนย้ายสินค้าอย่างเสรี การเปิดประชาคม

เศรษฐกิจอาเซียนประเทศไทยจะสูญเสียรายได้จากภาษีนำเข้า การเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมืออย่างเสรี หลังการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะเกิดความหลากหลายของ ศาสนา และวัฒนธรรม การเคลื่อนย้ายบริการอย่างเสรี และประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีการรวมลงทุนเพิ่มมากขึ้น

ความพร้อมของนักศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในด้าน ความสนใจต่อการประกอบอาชีพในกลุ่มประเทศอาเซียนโดยรวมแต่ละคำถามอยู่ในระดับมากโดยนักศึกษามีความพร้อมในการประกอบอาชีพในกลุ่มประเทศอาเซียนมากที่สุด ในด้านความสนใจภาษาและวัฒนธรรมอาเซียนอยู่ในระดับมากโดยนักศึกษามีความสนใจเรียนรู้วัฒนธรรมชนชาติต่างๆในกลุ่มประเทศอาเซียน

การปรับตัวเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในด้านความสนใจการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับมากโดยนักศึกษามีการค้นคว้าข้อมูลจากเทคโนโลยีสารสนเทศในกลุ่มประเทศอาเซียน

คำสำคัญ: ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ความเข้าใจ ความพร้อม การปรับตัว

Abstract

This research aimed to study 1) the understanding of students about the AEC; 2) the readiness of students for being in the AEC; 3) the adaptation of students for being in the AEC. This is a survey research, using questionnaires as a research tool to collect data. The research focused on the wakefulness, perception, understanding and attitude influencing the readiness of students for being in the AEC. The study shown the data of the sample was 222 people which were studied in Agricultural program 10 people, in Agricultural Education program 75 person, studied in Food Science and Technology program 84 person, and studied in Animal Science program 53 person.

The understanding about AEC of the students was divided into four aspects; free flow of investment, free flow of goods, free flow of labors and free flow of services. The overview, the understanding of the sample group about free flow of investment was rated in a high level, the student thought that the

most investment flow will be used to increase the productivity. The understanding of the sample group about free flow of goods was rated in a high level, the student thought that the losing of income from import tax will be the main effect founded from this aspect. The understanding of the sample group about free flow of labors was rated in a high level; the student thought that the main effect from free flow of labors was the diversity of religion and culture. The understanding of the sample group about free flow of services was rated in a high level, the student thought that the increasing in co-investment will be the main effect founded from free flow of services.

Overview, the study about the readiness of students found that the students interested in working in the ASEAN countries, rated in the high level of the scale and they were prepared to work in the ASEAN countries, rated in the highest level The result of the study about the ASEAN languages and cultures, from the overview, was rated in a high level. The most interested topic was about the ASEAN cultures. The result of adaptation of study about the interest of the sample group in using technology, from the overview, was rated in a high level. The students learned more about ASEAN countries' information technology than the information technology of other countries.

Keyword: ASEAN Economics Community, Understanding, Readiness, Adaptation

บทนำ

ปัจจุบันประเทศในสมาชิกอาเซียน มี 10 ประเทศได้แก่ ไทย พม่า มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ เวียดนาม ลาว กัมพูชา บรูไน ในอนาคตประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) จะเป็นอาเซียน+3 โดยจะเพิ่มประเทศ จีน เกาหลีใต้ และ ญี่ปุ่น เข้ามาอยู่ด้วย และต่อไปก็จะมีการเจรจา อาเซียน+6 จะมีประเทศ จีน เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และ อินเดียต่อไป (ศูนย์ข้อมูลความรู้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน, 2559) ขณะที่ไทยกำลังนับถอยหลังเข้าสู่การเป็น "ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน" (ASEAN Economic Community—AEC) สำหรับการเปลี่ยนแปลง

ครั้งใหญ่นี้ "ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน" (AEC) เป็นหนึ่งใน 3 เสาหลักของประชาคมอาเซียน (ASEAN) อันประกอบไปด้วย "ประชาคมการเมืองความมั่นคงอาเซียน" (ASEAN Political-security Community) "ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน" (ASEAN Economic Community) และ "ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน" (ASEAN Socio-Cultural Community) จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมให้อาเซียนเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว โดยมีการเคลื่อนย้ายเงินทุน สินค้า บริการ การลงทุน แรงงานฝีมือระหว่างประเทศ สมาชิกได้อย่างเสรี (ศูนย์ข้อมูลความรู้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน, 2559)

มนุษย์" คือ ทรัพยากรที่มีค่าที่สุดของทุกเสาหลัก ทั้งเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม โดยมี "การศึกษา" เป็นพื้นฐานของการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ ตัวแปรหลักในกระบวนการการศึกษาที่ประเทศไทยต้องกลับมาทบทวนและให้ความสำคัญมากขึ้น ก็คือ การพัฒนา "ครู" และ "หลักสูตร" รวมทั้งการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อประเทศเพื่อนบ้านตลอดจนความสามารถในการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษของประชาชนคนไทย ควรมีการทบทวนหลักสูตรโดยเล็งเห็นถึงความต้องการของประเทศในอีก 10 ปีข้างหน้า ที่ผ่านมาระบบการเรียนการสอน นับจากนี้เราต้องสอนให้น้อยลง แต่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้มากขึ้นการเรียนไม่เพียงแต่ภาษาอังกฤษเท่านั้น ภาษาเพื่อนบ้านอย่างภาษาเวียดนาม ลาว พม่า มาเลเซีย นอกจากนั้น อาเซียนต้องมีการแลกเปลี่ยนผู้ทรงคุณวุฒิกันภายในภูมิภาค จากเดิมที่มีแต่ผู้เชี่ยวชาญจากอเมริกา เยอรมัน และญี่ปุ่น พอถึงยุค AEC เราต้องแลกเปลี่ยนกันเองภายในภูมิภาคเพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจระหว่างกันด้วยประชาชนไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตชนบทที่ยังอ่อนแอในการร่วมขบวนและการปรับตัวสู่ AEC ดังนั้น เราต้องพัฒนาโอกาสทางการศึกษาให้เท่าเทียมกัน เพราะฉะนั้นจะเกิดช่องว่างทางการศึกษา และกลายเป็นช่องว่างทางเศรษฐกิจไปในที่สุด ประเด็นสำคัญอีกประการ คือ การเสริมสร้างวินัย ซึ่งเป็นสิ่งที่การศึกษาไทยต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่ง คนไทยเป็นชาติที่มีความยึดหยุ่นสูง แต่เมื่อเข้าสู่ AEC แล้ว ต้องทราบว่า เรายืดหยุ่นได้เฉพาะกับคนไทย ดังนั้น การศึกษาต้องเสริมสร้างคนให้มีวินัยด้วย (ศูนย์ข้อมูลความรู้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน, 2559)

คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้เปิดให้มีการเรียนการสอนมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521 รวมระยะเวลาก่อตั้งกว่า 36 ปี มีบุคลากรแยกเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการ จำนวน 24 ราย และลาศึกษาต่ออีก จำนวน

4 ราย พนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุนจำนวนทั้งสิ้น 25 ราย มีนักศึกษา ด้านการเกษตรหลายสาขา สาขาเกษตรศาสตร์ สาขาสัตวศาสตร์ สาขาอุตสาหกรรม การเกษตรเป็นจำนวนมาก หากนักศึกษามีความเข้าใจและเตรียมพร้อมต่อการเข้าสู่ AEC จะส่งผลเมื่อนักศึกษาสำเร็จการศึกษาย่อมเข้าสู่ AEC อย่างมีภูมิคุ้มกันที่ดี

ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าการเข้าสู่ประชาเศรษฐกิจอาเซียนเป็นเรื่องจำเป็นซึ่งควรให้ความสำคัญอย่างยิ่ง จึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาเพื่อศึกษาแนวทางที่จะสนับสนุนให้นักศึกษาคณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มีความพร้อมในการเข้าสู่ AEC ได้อย่างดี มีความเข้าใจ AEC เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเข้าใจ ความตื่นตัว และการปรับตัวของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ต่อประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

วิธีดำเนินการวิจัยหรือระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีแบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือเพื่อรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างของประชากร โดยการศึกษา การตื่นตัว การรับรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติ ที่มีผลต่อความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของนักศึกษาสังกัดคณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เพื่อให้เป็นไปตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ใน การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากร และการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่นักศึกษาสังกัดคณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จำนวน 555 คน สุ่มตัวอย่างได้ จำนวน 222 คน ใช้สูตร (Taro Yamane อ่างใน พรรรณิ สิกิวิวัฒน์, 2555) จากการสุ่มตัวอย่างแบ่งเป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาในสาขาวิชาเกษตรศาสตร์จำนวน 10 คน สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ (5ปี) จำนวน 75 คน สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร จำนวน 84 คน และสาขาวิชาสัตวศาสตร์ จำนวน 53 คน ตามลำดับ

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ จากการศึกษาทฤษฎี แนวความคิด และงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม (Questionnaires) เพื่อให้ครอบคลุมกับสิ่งที่ต้องการศึกษาวิจัยการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่ผ่านการคัดเลือกโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -Coefficient) โดยใช้สูตร Cronbach ค่าอัลฟาที่ได้จะแสดงถึงระดับความคงที่ของแบบสอบถาม โดยจะมีค่าระหว่าง $0 \leq \alpha \leq 1$ ค่าที่ใกล้เคียงกับ 1 มาก แสดงว่ามีความเชื่อมั่นสูง โดยใช้เกณฑ์ยอมรับที่ค่ามากกว่า 0.70 (พรรรณี ลีกิจวัฒน์, 2555) การวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัยได้ค่า 0.94

เครื่องมือในการวิจัยคือแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 ความเข้าใจประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
- ตอนที่ 3 ความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
- ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเพิ่มเติม

3. การวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) วิเคราะห์ระดับการรับรู้ และทัศนคติต่อความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดแรงงานประชาคมอาเซียน ใช้การหาค่าเฉลี่ย (Mean)

สรุปและอภิปรายผล

ผลการศึกษาความเข้าใจประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ความคิดเห็นของนักศึกษาในเรื่องความเข้าใจประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในด้านการเคลื่อนย้ายการลงทุนอย่างเสรี โดยรวมแต่ละคำถามอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.69 โดยนักศึกษาคิดว่าหลังจากการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะทำให้เกิดการลงทุนทางเทคโนโลยีการผลิตเพื่อเพิ่มผลผลิตมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.84 การเคลื่อนย้ายสินค้าอย่างเสรี โดยรวมแต่ละคำถามอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.71 โดย นักศึกษาคิดว่าการเปิด

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนประเทศไทยจะสูญเสียรายได้จากภาษีนำเข้า มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.83

ความคิดเห็นของนักศึกษาในเรื่องความเข้าใจประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในด้านการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมืออย่างเสรี โดยรวมแต่ละคำถามอยู่ในระดับมาก โดยนักศึกษาคิดว่าหลังการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จะเกิดความหลากหลายของศาสนา และวัฒนธรรม มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.77 สอดคล้องกับ อรวรรณ สีสวานิช (2554) ศึกษาเรื่อง ความพร้อมของนักศึกษาคณะสังคมศาสตร์กับการเข้าสู่ตลาดแรงงานประชาคมอาเซียน พบว่าเฉลี่ยรวมของทัศนะเกี่ยวกับการปรับตัวและการเตรียมความพร้อมของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ คือ ด้านความเปลี่ยนแปลงของระบบงาน ด้านเวลาทำงาน ด้านรายได้ และด้านความหลากหลายของแรงงานที่จะอพยพเข้าประเทศอีกทั้งความเข้าใจประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในด้านการเคลื่อนย้ายบริการอย่างเสรี โดยรวมแต่ละคำถามอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.63 โดยนักศึกษาคิดว่าหลังการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มีการร่วมลงทุนเพิ่มมากขึ้น มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.71 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาค้นคว้าของ ทศนีย์ อัครพันธ์ (2555) ได้ศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจอาเซียน ทัศนคติที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่มีอิทธิพลต่อความพร้อมของนักศึกษาต่อการเข้าสู่ตลาดแรงงานประชาคม พบว่าระดับความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการศึกษาความพร้อมของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีการเกษตรเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนคณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ในด้านความสนใจต่อการประกอบอาชีพในกลุ่มประเทศอาเซียน โดยรวมแต่ละคำถามอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.49 โดยนักศึกษามีความพร้อมในการประกอบอาชีพในกลุ่มประเทศอาเซียน มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.59 สอดคล้องกับ สาวิตรี มะเร็งสิทธิ์ และจันทร์จิรา นพมณ (2556) ผลการวิจัยเรื่องการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่าทัศนคติพื้นฐานเชิงบวกต่อการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนใน

ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการศึกษาในเรื่องความเข้าประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในด้านความสนใจภาษาและวัฒนธรรมอาเซียน โดยรวมแต่ละคำถามอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.51 โดยนักศึกษาสนใจเรียนรู้วัฒนธรรมชนชาติต่างๆในกลุ่มประเทศอาเซียน มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.58 สอดคล้องกับ วิษา อินทร์ทับทัน (2557) ศึกษาการเตรียมความพร้อมด้านภาษา ด้านบุคลิกภาพ และด้านบริการของพนักงานธนาคารระดับปฏิบัติการที่มีผลต่อประสิทธิผลในการสื่อสารเพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในเขตปทุมวัน สาทร บางรัก กรุงเทพมหานคร ศึกษาถึงการเตรียมความพร้อมในด้านภาษา เพื่อศึกษาถึงการเตรียมความพร้อมในด้านบุคลิกภาพ และเพื่อศึกษาถึงการเตรียมความพร้อมในด้านบริการที่มีผลต่อประสิทธิผลในการสื่อสารของพนักงานธนาคารระดับปฏิบัติการ พบว่าการเตรียมความพร้อมด้านภาษา ในการรู้ภาษา และการเรียนภาษามีผลต่อประสิทธิผลในการสื่อสารของพนักงานธนาคารระดับปฏิบัติการในการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ความคิดเห็นของนักศึกษาในเรื่องความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในด้านความสนใจการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยรวมแต่ละคำถามอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.57 โดยนักศึกษาเรียนเพิ่มเติมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในกลุ่มประเทศอาเซียน มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.72 ซึ่งมีแนวโน้มใกล้เคียงกับตระกูล จิตวัฒนากร และวิโรจน์ หมื่นเทพ (2556) ศึกษาการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาในเขตจังหวัดปทุมธานีเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เพื่อศึกษาสภาพการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาในเขตจังหวัดปทุมธานีในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและเปรียบเทียบข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษาในเขตจังหวัดปทุมธานีที่ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคม ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการติดตามข่าวสารอาเซียน การเตรียมความพร้อมของนักศึกษาในเขตจังหวัดปทุมธานีเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง อีกทั้งสอดคล้องกับการศึกษาของกนกวรรณ สมรักษ์ (2555) พบว่านักศึกษาที่มีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารความรู้ ทัศนคติ จะมีความรู้เรื่องประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอยู่ในระดับสูง และมีทัศนคติต่อเรื่องประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในเชิงบวก มีแนวโน้มพฤติกรรมที่จะ

ปรับตัวเพื่อรับการเปลี่ยนแปลงไปสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเพิ่มขึ้น และยังพบว่าการเรียนรู้ที่แตกต่างมีผลทำให้การรับรู้ทัศนคติและแนวโน้มพฤติกรรมต่อเรื่องประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ควรจัดให้มีการนำความรู้ด้านประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนไปสอดแทรกจัดการเรียนการสอนในวิชาเรียนทุกวิชาของคณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
2. ควรมีการส่งเสริมทางด้านภาษาอาเซียนเพื่อพัฒนานักศึกษาในด้านภาษาอาเซียน
3. ควรจัดให้มีการส่งเสริมพัฒนาความรู้ด้านอาเซียนให้แก่บุคลากร จัดโซนนานาชาติในห้องสมุดของคณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่และมีห้องมัลติมีเดียให้นักศึกษาเข้าไปใช้บริการเว็บไซต์เรียนภาษาอังกฤษและชมภาพยนตร์ต่างประเทศ
4. จัดให้มีงานสัมมนาวิชาการของแต่ละสาขาวิชาโดยเชิญวิทยากรมาบรรยายที่มีความเชี่ยวชาญ ภาษาอังกฤษมาให้ความรู้การฝึกฝนภาษาอังกฤษ
5. ก่อนที่นักศึกษาจะจบการศึกษาหรือไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษา ในวิชาสัมมนาของแต่ละสาขาวิชาต้องให้นักศึกษานำเสนอเป็นภาษาอังกฤษ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. มหาวิทยาลัยและคณะเทคโนโลยีการเกษตรควรส่งเสริมการศึกษาความรู้ มีการเตรียมพร้อมนักศึกษาด้านภาษาอังกฤษ มีการอำนวยความสะดวกในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อค้นคว้าและสร้างความเข้าใจในความแตกต่างของประเทศในอาเซียน
2. นักศึกษาควรตระหนักถึงการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนโดยการหาความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม กฎหมาย ในประเทศต่างๆในกลุ่มประเทศอาเซียน

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ สมรักษ์. (2555). พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคิดและ
แนวโน้มพฤติกรรมต่อเรื่องประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน AEC. วิทยานิพนธ์
ปริญญาวารสารศาสตรมหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และ
สื่อสารมวลชน การจัดการการสื่อสารองค์กร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ตระกูล จิตวัฒนากร และวิโรจน์ หมั่นเทพ. (2558). การเตรียมความพร้อมของ
นักศึกษาในเขตจังหวัดปทุมธานีเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน. วารสาร
มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 5(3),
261-269.
- ทัศนีย์ อัครพันธ์. (2555). ทักษะคิดและความพร้อมของนักศึกษาวิทยาลัยราช
พฤกษ์ต่อการเข้าสู่ตลาดแรงงานประชาคมอาเซียน. กรุงเทพฯ: วิทยาลัย
ราชพฤกษ์.
- พรณี ลีกิจวัฒนะ. (2555). วิธีวิจัยทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ:
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง.
- วิชา อินทร์ทับทัน. (2557). การเตรียมความพร้อมด้านภาษา ด้านบุคลิกภาพ
และด้านบริการของพนักงานธนาคารระดับปฏิบัติการที่มีผลต่อ
ประสิทธิผลในการสื่อสารเพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในเขต
ปทุมวัน สาทร บางรัก กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญา
บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สาวิตรี มะเร็งสิทธิ์และจันทร์จิรา นพมณ. (2556). ศึกษาการเตรียมความพร้อม
ต่อการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ของนักศึกษา
คณะวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น: สาขาวิชาสถิติ
ภาควิชาสถิติ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศูนย์ข้อมูลความรู้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. (2559). AEC คืออะไร. สืบค้นจาก
<http://www.thai-aec.com>

ผลของความหนาของแผ่นตะแกรง

อัดเม็ดและความเร็วรอบของเพลาดันกำลังที่มีผลต่อคุณภาพอาหารสัตว์

อัดเม็ด

Effects of Pellet Die Thickness and Main Shaft Revolution on Pelleted Feed Quality

นกรินทร์ พริบไหว¹ ชูสิทธิ์ ชูชาติ² ถนัด บุญชัย³ และ ชุติวาลัญญ์ เสมมหาคัด⁴

Nakarin Pripwai¹, Choosit Choochart²,

Thanat Boonchai³, and Chutiwalanch Semmahasak⁴

¹ภาควิชาเทคโนโลยีและพัฒนากาเกษตร คณะเทคโนโลยีการเกษตร

²ภาควิชาการท่องเที่ยวและโรงแรม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

³ภาควิชาคณิตศาสตร์และสถิติ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

⁴ภาควิชาพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

¹Department of Agriculture Technology, Faculty of Agriculture Technology

²Department of Tourism and Hospitality, Faculty of Humanities and Social Sciences

³Department of Mathematics and Statistics, Faculty of Science and Technology

⁴Department of Community Development, Faculty of Humanities and Social Sciences

E-mail: nakarin_pri@cmru.ac.th, choosit_cho@cmru.ac.th, thanat@cmru.ac.th,

chutiwalanch_sem@cmru.ac.th

บทคัดย่อ

เครื่องอัดเม็ดอาหารสัตว์แบบแผ่นตะแกรงตันแบบ สามารถผลิตอาหารสัตว์ที่มีค่าดัชนีความคงทนของเม็ดอาหาร (Pellet Durability Index) เฉลี่ย $85.05 \pm 4.98\%$ มีความแข็ง (Pellet Strength) เฉลี่ย 31.41 ± 5.96 N มีค่าความสว่าง (L^*) 57.8 ± 1.51 มีความหนาแน่นของอาหารอัดเม็ด (Bulk Density) เฉลี่ย $1,177.12 \pm 65.76$ kg/m³ และมีอัตราการผลิตต่อชั่วโมง (Production Rate) 90–180 kg/hr ความเร็วรอบของเพลาดัน

กำลังมีอิทธิพลต่อความคงทน ความแข็ง ความหนาแน่น และอัตราการผลิตอาหารอัดเม็ดต่อชั่วโมง ($P<0.05$) แต่ไม่มีอิทธิพลต่อความสว่างของอาหารอัดเม็ด ส่วนความหนาของแผ่นตะแกรงมีอิทธิพลต่อความคงทน ความแข็ง และอัตราการผลิตอาหารอัดเม็ดต่อชั่วโมง ($P<0.05$) แต่ไม่มีอิทธิพลต่อความสว่างและความหนาแน่นของอาหารอัดเม็ด ดังนั้น เครื่องอัดเม็ดอาหารสัตว์แบบแผ่นตะแกรงต้นแบบสามารถใช้ผลิตอาหารสัตว์ที่มีคุณภาพเทียบเท่ากับคุณภาพของอาหารอัดเม็ดจากโรงงานอาหารสัตว์

คำสำคัญ: เครื่องอัดเม็ดอาหารสัตว์ ดัชนีความคงทน ความแข็ง ความหนาแน่นอาหารสัตว์

Abstract

Flat– die pelleting machine prototype had pellet durability index $85.05\pm4.98\%$, pellet strength 31.41 ± 5.96 N, lightness (L^*) 57.8 ± 1.51 , bulk density $1,177.12\pm65.76$ kg/m³, and production rate 90–180 kg/hr. Revolution of main shaft affected pellet durability index, bulk density, and production rate. While, pellet dies thickness affected pellet durability index, pellet strength, and production rate. It was concluded that flat–die pelleting machine prototype produced good feed quality in term of quality of manufacture produced.

Keywords: Pelleting Machine, Pellet Durability Index, Strength Bulk Density, Feed

บทนำ

ปี 2556 การตลาดของเนื้อสุกรและผลิตภัณฑ์เนื้อสุกร มีปริมาณ 14.5 ล้านตัน มูลค่า 2.4 พันล้านบาท การตลาดของเนื้อไก่และผลิตภัณฑ์มีปริมาณ 464 ล้านตัน มูลค่า 61 พันล้านบาท (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2557) ในปี 2555 ปริมาณความต้องการบริโภคผลิตภัณฑ์ไก่เนื้อในประเทศไทยมีราว 1.292 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2554 ร้อยละ 3.4 ส่วนปริมาณบริโภคผลิตภัณฑ์ไก่เนื้อเฉลี่ยต่อคน

นั้นเพิ่มขึ้นต่อเนื่องจากประมาณ 18.9 กิโลกรัมต่อคนต่อปีในปี 2554 เป็น 19.8 กิโลกรัมต่อคนต่อปีในปี 2555 (นครินทร์ พริบไหว, 2550)

จากการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต ปรากฏว่า มีต้นทุนการผลิตลูกสุกร ตัวละ 1,501.42 บาท ต้นทุนการผลิตสุกรขุนกิโลกรัมละ 52.92 บาท (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2557) เมื่อคิดต้นทุนเฉพาะค่าอาหารสุกรขุนประมาณ 45 บาทต่อกิโลกรัม (นครินทร์ พริบไหว, 2556ข) และมีต้นทุนการผลิตไก่เนื้อพื้นเมือง กิโลกรัมละ 60-65 บาท คิดต้นทุนเฉพาะค่าอาหารประมาณ 50 บาทต่อกิโลกรัม (นครินทร์ พริบไหว, 2550; Pripwai, Pattanawong, Punyatong, & Teltathum, 2014) อาหารของสุกรขุนและไก่เนื้อพื้นเมืองเป็นอาหารสำเร็จรูปอัดเม็ดที่กำหนดให้ทั่วไปมีราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 17 บาท หากเกษตรกรสามารถผลิตอาหารสำเร็จรูปอัดเม็ดสำหรับใช้ในฟาร์มเองก็จะเป็นแนวทางในการลดต้นทุนการผลิตโดยใช้วัตถุดิบที่หาได้ง่ายและมีราคาถูกในท้องถิ่น โดยสามารถลดต้นทุนราคาอาหารสำเร็จรูปได้ 20-35% หรือราคาอาหารผสมสำเร็จรูปเฉลี่ยกิโลกรัมละ 12 บาท ทั้งนี้จำเป็นต้องมีเครื่องมือสำหรับการผลิตอาหารสำเร็จรูป ได้แก่ เครื่องบดอาหารสัตว์ เครื่องผสมอาหารสัตว์ และเครื่องอัดเม็ด และต้องมีความรู้ความเข้าใจในการประกอบสูตรอาหารสัตว์ให้ได้ตามความต้องการโภชนาของสัตว์ (นครินทร์ พริบไหว, 2556ก; นครินทร์ พริบไหว, 2556ข)

ดังนั้น การลดต้นทุนการผลิตโดยการผลิตอาหารสำเร็จรูปใช้ภายในฟาร์มเองอย่างมีคุณภาพ จะทำให้เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนโดยเดินทางสายกลาง และยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองและฟาร์ม โดยอาศัยองค์ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ ซึ่งจะนำไปสู่ความยั่งยืนทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558

เครื่องอัดเม็ดอาหารสัตว์

การอัดเม็ดอาหารสัตว์ เป็นกระบวนการใช้แรงและแรงอัด (Forcing And Impacting) ให้วัตถุดิบอาหารสัตว์หรืออาหารผสมผ่านรูเปิดของตะแกรงอัดเม็ด (Pellet Die) เพื่อให้อาหารจับตัวกันเป็นก้อน (Agglomerated Feed Form) หรือเป็น

รูปร่างตามความต้องการ อาหารอัดเม็ดสำหรับสุกรและไก่มักมีรูปร่างเป็นทรงกระบอก มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางตั้งแต่ 10/64 ถึง 48/64 นิ้ว และมีความยาวมากกว่าเส้นผ่านศูนย์กลาง โดยทั่วไปแล้วขนาดอาหารอัดเม็ดที่เหมาะสมสำหรับสัตว์มีขนาด 5/32 นิ้ว (3.97 มม.) และขนาด 3/16 นิ้ว (4.76 มม.) ซึ่งเหมาะสำหรับอาหารชนิดเม็ดแตกที่เรียกว่า Crumble (California Pellet Mill, 2009)

เครื่องอัดเม็ดอาหารสัตว์แบ่งออกเป็น 2 ประเภทตามคุณสมบัติทางกายภาพของอาหารที่ผ่านการอัดเม็ด (นครินทร์ พรธิไพโร, 2556ข) ได้แก่ เครื่องอัดเม็ดอาหารที่ได้อาหารเม็ดที่มีความหนาแน่นสูง (High-Density Pelleted Machine) และเครื่องอัดเม็ดอาหารที่ได้อาหารอัดเม็ดที่มีความหนาแน่นต่ำ (Low-Density Pelleted Machine) ซึ่งเครื่องอัดเม็ดอาหารที่ได้อาหารที่มีความหนาแน่นสูงนิยมใช้สำหรับผลิตอาหารสัตว์เศรษฐกิจที่เป็นสัตว์บก เช่น ไก่ สุกร วัว แพะแกะ โดยการอัดอาหารผสมด้วยลูกกลิ้งผ่านรูตะแกรงอัดเม็ดได้เป็นอาหารรูปร่างทรงกระบอกที่มีเส้นผ่านศูนย์กลางและความยาวตามความต้องการ เครื่องอัดเม็ดอาหารที่ได้อาหารที่มีความหนาแน่นสูง ได้แก่ เครื่องอัดเม็ดแบบแผ่นตะแกรง (Flat Die Pelleting Machine) และเครื่องอัดเม็ดแบบตะแกรงกลม (Roller Die Pelleting Machine) สำหรับเครื่องอัดเม็ดอาหารที่ได้อาหารที่มีความหนาแน่นต่ำเหมาะสำหรับผลิตอาหารสัตว์น้ำและสัตว์เลี้ยง เช่น อาหารปลา กุ้ง สุนัข แมว ชนบกเคี้ยว โดยการอัดอาหารผสมด้วยเกลียวผ่านรูเปิดที่มีรูปร่างต่างๆ ทำให้ได้อาหารมีรูปร่างตามความต้องการ อาหารผสมที่ถูกอัดด้วยเกลียวผ่านรูเปิดจะเกิดความร้อนขึ้นทำให้แป้งเกิดการพองตัว (Swollen) แป้งเปลี่ยนสภาพเป็นเจล (Gelatinization) และไอน้ำที่อยู่ภายในเม็ดอาหารจะระเหยกลายเป็นช่องว่างภายในเม็ดอาหารเมื่อทำให้เย็นหลังจากผ่านตะแกรงรูเปิด (Die) อาหารเม็ดที่เย็นจึงมีความสามารถในการลอยในน้ำได้

เครื่องอัดเม็ดอาหารแบบแผ่นตะแกรงมี 2 ชนิด แบ่งออกตามการทำงานของลูกกลิ้ง (Roller) และแผ่นตะแกรงอัดเม็ด โดยชนิดแรกแผ่นตะแกรงจะหมุนด้วยเพลาลูกหรือเพลาดันกำลัง (Main Shaft) และให้ลูกกลิ้งที่ถูกตรึงไว้หมุนรอบตัวเอง การอัดเม็ดอาหารของเครื่องอัดเม็ดอาหารแบบนี้จะอาศัยแรงกดของการหมุนของลูกกลิ้งและการหมุนของแผ่นตะแกรง ส่วนชนิดที่สองแผ่นตะแกรงจะถูกตรึงอยู่กับที่และแกนลูกกลิ้ง (Roller Shaft) ถูกหมุนด้วยเพลาดันกำลัง การอัดเม็ด

อาหารของเครื่องอัดเม็ดแบบนี้จะอาศัยแรงกดจากการเคลื่อนที่ของแกนลูกกลิ้ง และการหมุนของลูกกลิ้งรอบแกน ส่วนประกอบของเครื่องอัดเม็ดอาหารแบบแผ่น ตะแกรงมีส่วนประกอบสำคัญ ดังนี้

ต้นกำลัง (Power Input) อาจเป็นมอเตอร์ไฟฟ้าหรือเครื่องยนต์ การใช้มอเตอร์เป็นวิธีที่สะดวกสำหรับเกษตรกรรายย่อย แต่หากต้องการใช้เครื่องยนต์ เป็นต้นกำลังต้องมีกำลังมากกว่ามอเตอร์อย่างน้อย 2 เท่า (California Pellet Mill, 2009) การใช้ต้นกำลังที่มีกำลังสูงทำให้ได้อัตราการผลิตต่อชั่วโมงสูง ตรงกันข้ามกับการใช้ต้นกำลังที่มีกำลังต่ำทำให้ได้อัตราการผลิตต่อชั่วโมงต่ำ ดังนั้น การเลือกใช้ต้นกำลังจะเป็นตัวกำหนดประสิทธิภาพของเครื่องจักรที่เหมาะสมกับความต้องการปริมาณอาหารอัดเม็ด หากต้องการอาหารอัดเม็ดที่มีคุณภาพดีต้องใช้ต้นกำลังสูง ความต้องการต้นกำลังจะแสดงในรูปของน้ำหนักอาหารอัดเม็ดที่มีหน่วยเป็นปอนด์ที่ผลิตได้โดยใช้กำลัง 1 แรงม้าภายใน 1 ชั่วโมง (lbs./HP-hr.) อาหารที่มีเม็ดธัญพืชสูง เช่น อาหารไก่และอาหารสุกรต้องการกำลัง 200–400 lbs./HP-hr. (Leaver, 2008)

แผ่นตะแกรงอัดเม็ด (Pellet Die หรือ Die) เป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการอัดเม็ด (Leaver, 2008) ความหนาของแผ่นตะแกรงอัดเม็ดต้องมีความสัมพันธ์กับขนาดรูเปิดของแผ่นตะแกรงอัดเม็ด ซึ่งมีผลต่อขนาดอาหารอัดเม็ด คุณภาพอาหารอัดเม็ด และประสิทธิภาพของเครื่องจักร โดยความหนาของแผ่นตะแกรงอัดเม็ด (Die Thickness) จะมีผลต่อคุณภาพอาหารอัดเม็ด หากแผ่นตะแกรงมีความหนามากจะทำให้อาหารอัดเม็ดมีคุณภาพดี แต่ต้องใช้กำลังเครื่องจักรสูงและมีอัตราการผลิตต่อชั่วโมงต่ำ ในขณะที่แผ่นตะแกรงบางมากเกินไปจะทำให้อาหารอัดเม็ดมีคุณภาพด้อยกว่า แต่มีอัตราการผลิตต่อชั่วโมงสูงกว่าเมื่อใช้กำลังเครื่องจักรเท่ากัน ส่วนขนาดรูเปิดของแผ่นตะแกรง (Die Hole Size) มีผลต่อขนาดอาหารอัดเม็ด (Pellet Diameter) โดยตรง และมีผลต่อคุณภาพอาหารอัดเม็ดและประสิทธิภาพเครื่องจักร รูเปิดของแผ่นตะแกรงที่มีขนาดใหญ่จะทำให้อาหารอัดเม็ดออกมาได้ง่าย ใช้กำลังเครื่องจักรไม่สูงมากนัก และมีอัตราการผลิตต่อชั่วโมงสูง แต่หากรูเปิดของแผ่นตะแกรงอัดเม็ดมีขนาดเล็กเกินไปอาหารอัดเม็ดขนาดเล็ก อาหารอัดเม็ดมีคุณภาพดี แต่อาจทำให้อัตราการผลิตต่อชั่วโมง

ต่ำ ทั้งนี้ หากออกแบบให้แผ่นตะแกรงมีความหนาและมีรูขนาดเล็กมากจนเกินไปอาจทำให้ไม่สามารถอัดเม็ดอาหารออกมาได้หรืออาจต้องใช้ต้นกำลังสูงในระดับอุตสาหกรรม แผ่นตะแกรงมีรูเปิดขนาด $5/32''$ และมีความหนา $1-3/4''$ ถึง $2''$ (California Pellet Mill, 2009) โดยทั่วไป ขนาดของรูแผ่นตะแกรงมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางตั้งแต่ $3/32''$, $4/32''$, $5/32''$, $11/64''$, $6/32''$, $10/32''$ และ $12/32''$ และมีความหนาตั้งแต่ $1-1/2''$ จนถึง $5''$ โดยความหนาเพิ่มขึ้นครึ่งละ $1/4''$ (Leaver, 2008)

ความเร็วรอบของลูกกลิ้งอัดอาหารจะต้องสัมพันธ์กับความหนาและขนาดรูเปิดของแผ่นตะแกรง โดยทั่วไปแล้ว ความเร็วรอบของลูกกลิ้งอัดอาหารจะต้องมีความเร็วรอบประมาณ $0.5-0.8$ m/s สำหรับเครื่องอัดเม็ดแบบแผ่นตะแกรงขนาดเล็ก และ $2.5-2.8$ m/s สำหรับเครื่องอัดเม็ดขนาดกลางและขนาดใหญ่ (Kahl, 2004) หรือมีความเร็ว $1,800$ ft./min สำหรับทุกขนาดเครื่องจักร (California Pellet Mill, 2009) หรืออาหารที่มีเส้นผ่านศูนย์กลาง $1/8'' - 1/4''$ ต้องการความเร็ว $2,000$ ft./min (Leaver, 2008) หากความเร็วของลูกกลิ้งอัดอาหารเร็วกว่านี้แล้วจะทำให้ไม่สามารถอัดเม็ดอาหารออกมาได้ เนื่องจากเกิดการเลื่อนไหล (slippery effect) ของลูกกลิ้งบนอาหารทำให้ไม่เกิดแรงและการอัด แต่หากความเร็วของลูกกลิ้งต่ำจะทำให้อาหารอัดเป็นแผ่นอยู่บริเวณผิวหน้าของแผ่นตะแกรงเป็นผลให้ได้อัตราการผลิตต่อชั่วโมงต่ำ

ขั้นตอนการทํารว้จ้ย

1. คุณสมบัติเครื่องอัดเม็ดแบบแผ่นตะแกรง มีดังนี้
 - 1.1 ต้นกำลังขนาด 5 แรงม้า (3.7 kW)
 - 1.2 แผ่นตะแกรงอัดเม็ดมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง (Pellet Die Diameter) 30 ซม.
 - 1.3 ขนาดรูเปิดของแผ่นตะแกรงอัดเม็ด (Pellet Hole Size) มีขนาด 4.76 มม.
 - 1.4 ความหนาของแผ่นตะแกรงอัดเม็ด (Die Thickness) 12 และ 19 มม.
 - 1.5 ความเร็วรอบของเพลาด้นกำลัง (Main Shaft Revolution) 184 และ 368 รอบต่อนาที

2. ตรวจสอบคุณภาพของอาหารอัดเม็ด ดังนี้

2.1 มิติของอาหารสัตว์สำเร็จรูปอัดเม็ด ได้แก่ เส้นผ่านศูนย์กลางเม็ดอาหาร และความยาวเม็ดอาหาร โดยการวัดด้วย Vernier caliper ที่มีความละเอียด 0.01 มม. เพื่อนำมาคำนวณความหนาแน่นของอาหารอัดเม็ด (Bulk Density)

2.2 ความแข็งแรงของอาหารสำเร็จรูปอัดเม็ด (Pellet Strength) ด้วยเครื่อง Texture Analyzer® โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.2.1 ใช้ HDP/WBV Warner Bratzler blade set with V slot table (TA/XT Analyzer Plus of Stable Micro Systems, Vienna Court, UK).

2.2.2 กำหนดค่าเครื่องวัด ดังนี้ The action mode was compression start to finish, pre-test speed 10.0 mm/Sec, test speed 3.0 mm/Sec, post-test speed 10.0 mm/Sec, distant target mode 20 mm, data acquisition rate 200 points per second and trigger force 0.05 N.

2.2.3 แต่ละตัวอย่าง วัดซ้ำ 10 ค่า

2.2.4 ข้อมูล ได้แก่ F_{max} (maximum force)

2.3 ดัชนีความคงทนของอาหารสำเร็จรูปอัดเม็ด (Pellet Durability Index) ด้วยวิธีมาตรฐาน ASAE S269.4 มีรายละเอียด ดังนี้ (ASAE Standards, 1998)

2.3.1 นำอาหารอัดเม็ดที่มีความชื้นไม่เกิน 14% ร่อนด้วยตะแกรงเบอร์ 6 หรือรูขนาด 3.4 mm. เพื่อกำจัดฝุ่นผงในอาหารอัดเม็ด

2.3.2 ชั่งอาหารเม็ด 500 กรัม (W_1)

2.3.3 ใส่อาหารเม็ดลงในเครื่องวัดความคงทน ASAE S269.4

2.3.2 เดินเครื่องเป็นเวลา 10 นาที

2.3.3 นำอาหารทั้งหมดมาร่อนด้วยตะแกรงเบอร์ 6 หรือรูขนาด 3.4 mm.

2.3.4 ชั่งน้ำหนักอาหารที่เหลือบนตะแกรง (W_2)

2.3.5 คำนวณค่า Pellet Durability Index (PDI) ดังนี้

$$PDI = \frac{\text{Mass of pellets after tumbling (g)}}{\text{Mass of pellets before tumbling (g)}} \times 100$$

2.4 อัตราการผลิตต่อชั่วโมง (Production Rate) โดยเก็บตัวอย่างอาหารจากเครื่องอัดเม็ด โดยบันทึกน้ำหนักของตัวอย่างที่ผ่านการอัดเม็ด 30 วินาที อย่างน้อย 5 ครั้ง (kg/30 sec.) แล้วจึงนำมาคำนวณอัตราการผลิตต่อชั่วโมง (kg/hr)

2.5 การวัดความสว่างของเม็ดอาหาร ในระบบ Hunter L* a* b* โดยใช้เครื่อง Chin Spec, HP-2132, S/N 110389

3. วิเคราะห์สถิติ

3.1 มิติของเม็ดอาหาร ใช้วิธีสถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ เส้นผ่านศูนย์กลาง ความยาว ความหนาแน่นของอาหารอัดเม็ด และอัตราการผลิตต่อชั่วโมง

3.2 ค่าความแข็ง ความคงทนของเม็ดอาหาร ความสว่างของเม็ดอาหาร ใช้วิธีเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวอย่างเป็นคู่ (Paired-Sample T test) และตรวจสอบความแตกต่างโดย LSD ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ผลการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพของเทคโนโลยีที่เหมาะสมของการผลิตอาหารสุกรขุนและไก่เนื้อพื้นเมือง สำหรับเกษตรกรรายย่อย ภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ประจำปีงบประมาณ 2557 เครื่องอัดเม็ดแบบ แผ่นตะแกรงมีคุณสมบัติ ได้แก่ ผลิตอาหารสัตว์ได้วันละ 1.0-1.5 ตัน สามารถใช้แรงงานในการทำงานได้เพียง 1 คนเท่านั้น สามารถใช้ไฟฟ้าตามบ้านเรือนทั่วไป (220 VAc, 50 Hz, 15(45) A) มีราคาต่ำกว่าการนำเข้าจากต่างประเทศ การบำรุงรักษาต่ำและมีต้นทุนการอัดเม็ดต่ำ เครื่องอัดเม็ดแบบแผ่นตะแกรงนี้เหมาะสำหรับเกษตรกร รายย่อย การเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาและผู้สนใจทั่วไป

ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพอาหารอัดเม็ดในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ความเร็วรอบของเพลาดันกำลัง และความหนาของแผ่นตะแกรงอัดเม็ด โดยศึกษาความเร็วรอบของเพลาดันกำลังที่มีความเร็ว 2 ระดับ คือ 184 และ 368 รอบต่อนาที ส่วนความหนาของแผ่นตะแกรงอัดเม็ดมี 2 ระดับ คือ 12 และ 19 มิลลิเมตร

อิทธิพลของความหนาของแผ่นตะแกรงอัดเม็ด

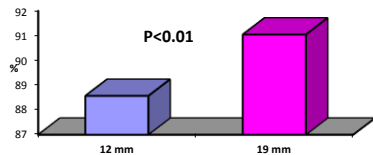
การศึกษาอิทธิพลของความหนาของแผ่นตะแกรงอัดเม็ดที่มีผลต่อคุณภาพของเม็ดอาหาร โดยกำหนดให้อาหารมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 4.76 มม. แต่แผ่นตะแกรงอัดเม็ดมีความหนาต่างกัน 2 ขนาด ได้แก่ 12 มม. และ 19 มม. พบว่าอาหารที่ผ่านการอัดเม็ดจากแผ่นตะแกรงอัดเม็ดที่มีความหนา 19 มม. มีดัชนีความคงทนของเม็ดอาหารมากกว่าอาหารที่ผ่านการอัดเม็ดจากแผ่นตะแกรงอัดเม็ดที่มีความหนา 12 มม. ($P < 0.01$) แสดงดังภาพที่ 1(a) อาหารที่ผ่านการอัดเม็ดจากแผ่นตะแกรงอัดเม็ดที่มีความหนา 19 มม. มีค่าความแข็งของเม็ดอาหารมากกว่าอาหารที่ผ่านการอัดเม็ดจากแผ่นตะแกรงอัดเม็ดที่มีความหนา 12 มม. ($P < 0.05$) แสดงดังภาพที่ 1(b) อาหารที่ผ่านการอัดเม็ดจากแผ่นตะแกรงอัดเม็ดที่มีความหนา 12 มม. มีค่าความหนาแน่นของเม็ดอาหารไม่แตกต่างกับอาหารที่ผ่านการอัดเม็ดจากแผ่นตะแกรงอัดเม็ดที่มีความหนา 19 มม. ($P > 0.05$) แสดงดังภาพที่ 1(c) ความสว่างของเม็ดอาหารที่ผ่านการอัดเม็ดจากแผ่นตะแกรงที่มีความหนา 19 มม. มีแนวโน้มมีสีเข้มกว่าอาหารที่ผ่านการอัดเม็ดจากแผ่นตะแกรงอัดเม็ดที่มีความหนา 12 มม. ($P < 0.10$) แสดงดังภาพที่ 1(d) อัตราการผลิตอาหารอัดเม็ดต่อชั่วโมงของอาหารที่ผ่านการอัดเม็ดจากแผ่นตะแกรงอัดเม็ดที่มีความหนา 19 มม. น้อยกว่าอาหารที่ผ่านการอัดเม็ดจากแผ่นตะแกรงอัดเม็ดที่มีความหนา 12 มม. ($P < 0.01$) แสดงดังภาพที่ 1(e)

อิทธิพลความเร็วรอบของเพลาดันกำลัง

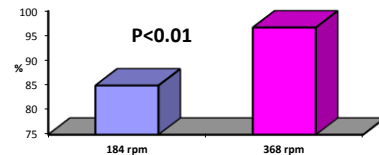
การศึกษาอิทธิพลของความเร็รรอบของเพลาดันกำลังที่มีผลต่อคุณภาพของเม็ดอาหาร โดยกำหนดให้เพลาดันกำลังมีความเร็วต่างกัน 2 ระดับ ได้แก่ 184 และ 368 รอบต่อนาที พบว่าอาหารที่ผ่านการอัดเม็ดจากเพลาดันกำลังที่มีความเร็ว 184 รอบต่อนาที มีดัชนีความคงทนของเม็ดอาหารน้อยกว่าอาหารที่ผ่านการอัดเม็ดจากเพลาดันกำลังที่มีความเร็ว 368 รอบต่อนาที ($P < 0.01$) แสดงดังภาพที่ 1(f) อาหารที่ผ่านการอัดเม็ดจากเพลาดันกำลังที่มีความเร็ว 184 รอบต่อนาที มีความแข็งของเม็ดอาหารน้อยกว่าอาหารที่ผ่านการอัดเม็ดจากเพลาดันกำลังที่มีความเร็ว 368 รอบต่อนาที ($P < 0.05$) แสดงดังภาพที่ 1(g) อาหารที่ผ่านการ

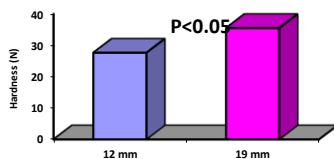
อัดเม็ดจากเพลาดันกำลังที่มีความเร็วรอบ 368 รอบต่อนาที มีค่าความหนาแน่นของเม็ดอาหารมากกว่าอาหารที่ผ่านการอัดเม็ดจากเพลาดันกำลังที่มีความเร็วรอบ 184 รอบต่อนาที ($P < 0.01$) แสดงดังภาพที่ 1(h) ความสว่างของเม็ดอาหารที่ผ่านการอัดเม็ดจากเพลาดันกำลังที่มีความเร็วรอบ 184 รอบต่อนาที ไม่แตกต่างจากความสว่างของอาหารที่ผ่านการอัดเม็ดจากเพลาดันกำลังที่มีความเร็วรอบ 368 รอบต่อนาที ($P > 0.05$) แสดงดังภาพที่ 1(i) อัตราการผลิตอาหารอัดเม็ดต่อชั่วโมงของอาหารที่ผ่านการอัดเม็ดจากเพลาดันกำลังที่มีความเร็วรอบ 185 รอบต่อนาที มากกว่าอาหารที่ผ่านการอัดเม็ดจากเพลาดันกำลังที่มีความเร็วรอบ 368 รอบต่อนาที ($P < 0.05$) แสดงดังภาพที่ 1(j)

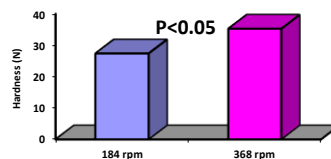
(a)

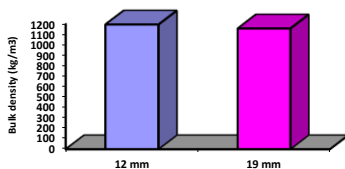
(f)

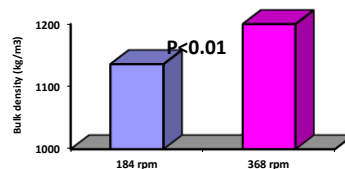
(b)

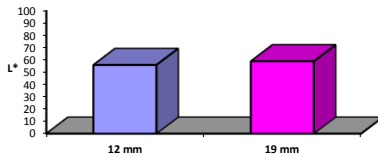
(g)

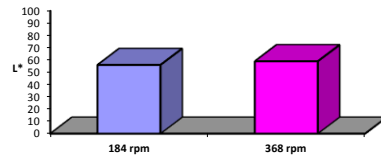
(c)

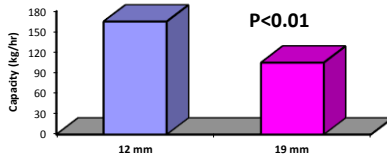
(h)

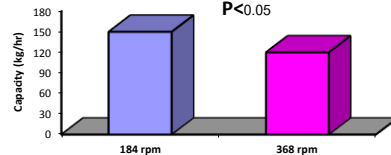
(d)

(i)

(e)

(j)

ภาพที่ 1 ผลของความหนาของตะแกรงอัดเม็ด (a)–(e) และความเร็วรอบของเพลาดันกำลัง (f)–(j)

สรุปและอภิปรายผล

ได้เครื่องอัดเม็ดแบบแผ่นตะแกรงดันแบบที่มีประสิทธิภาพ โดยมีค่าความคงทนของเม็ดอาหารเฉลี่ย $85.05 \pm 4.98\%$ มีความแข็งแรงเฉลี่ย 31.41 ± 5.96 N มีค่าความสว่าง 57.8 ± 1.51 มีความหนาแน่นของอาหารอัดเม็ด $1,177.12 \pm 65.76$ kg/m³ และมีอัตราการผลิตต่อชั่วโมง 90–180 kg/hr โดยความหนาของแผ่นตะแกรงอัดเม็ดมีอิทธิพลต่อดัชนีความคงทน ความแข็งแรง และอัตราการผลิตอาหารอัดเม็ดต่อชั่วโมง แต่ไม่มีอิทธิพลต่อความสว่างและความหนาแน่นของอาหารอัดเม็ด ส่วนความเร็วรอบของเพลาดันกำลังมีอิทธิพลต่อดัชนีความคงทน ความแข็งแรง ความหนาแน่น และอัตราการผลิตอาหารอัดเม็ดต่อชั่วโมง แต่ไม่มีอิทธิพลต่อความสว่างของอาหารอัดเม็ด

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้กระบวนการผลิตอาหารสัตว์สมบูรณ์ ควรมีเครื่องมืออื่นๆ ได้แก่ เครื่องบด (Milling Machine) เครื่องผสมอาหาร (Feed Mixture) เครื่องเตรียมอาหารผสมก่อนเข้าเครื่องอัดเม็ด (Pre-Conditioner System) เครื่องทำให้เย็นและแห้งหลังการอัดเม็ด (Cooling and Drying Machine) เครื่องทำให้อาหารอัดเม็ดแตก

(Crumbling Apparatus) นอกจากนี้ อาจยังต้องมีเครื่องอัดเม็ดที่ได้อาหารที่มีความหนาแน่นต่ำ เช่น เครื่องเอ็กทрудซ์ (Extruder) ซึ่งเครื่องมืออื่นๆ ดังกล่าวจะทำให้ได้อาหารที่มีคุณภาพสม่ำเสมอ

เอกสารอ้างอิง

- นครินทร์ พรธิไหว. (2550). *การผลิตสัตว์ปีก*. เชียงใหม่: ส.การพิมพ์.
- นครินทร์ พรธิไหว. (2556ก). *การผลิตสุกร*. เชียงใหม่: คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- นครินทร์ พรธิไหว. (2556ข). *เทคโนโลยีอาหารสัตว์*. เชียงใหม่: คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2557). สืบค้นจาก <http://www.oae.go.th>.
- Kahl, A. (2004). *Kahl flat die pelleting presses: Type survey*. Hamburg, Germany: AMANDUS KAHL GmbH
- ASAE Standards. (1998). *Standards engineering practices data. The Society for engineering in agricultural, food, and biological systems*. MI, USA: pp. 525–527.
- California Pellet Mill. (2009). *Animal feed pelleting*. California, USA.
- Leaver, R.H. (2008). *The pelleting process*. Pennsylvania: Andritz Sprout.
- Pripwai, N., W. Pattanawong, M. Punyatong, & T. Teltathum. (2014). Carcass Characteristics and Meat Quality of Thai Inheritance Chickens. *Journal of Agricultural Science*, 6(2): 182–188. Retrieved from <http://dx.doi.org/10.5539/jas.v6n2p182>

แนวคิดการนิเทศการศึกษาของนักการศึกษาชั้นนำในประเทศไทย

Opinions on Educational Supervision of Leading Educators in Thailand

วชิรา เครือคำอ้าย ขวลิต ขอดศิริ และ สายฝน แสนใจพรม

Wachira Kruekamai, Chawalit Kodsiri, and Saiphon Sanjaiprom

คณะครุศาสตร์

Faculty of Education

E-mail: wachira_kru@cmru.ac.th, chawalit_kod@cmru.ac.th,

saiphon_san@cmru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการนิเทศการศึกษาตามแนวคิดของนักการศึกษาชั้นนำในประเทศไทย และเพื่อวิเคราะห์บริบทองค์ประกอบต่าง ๆ ของแนวโน้มการนิเทศการศึกษาตามแนวคิดของนักการศึกษาชั้นนำในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยนี้ประกอบด้วย กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มครูผู้สอน กลุ่มศึกษานิเทศก์ และ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ที่มีจำนวนรวมทั้งหมด 442 คน เครื่องมือรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และการวิเคราะห์สาระจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) การได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายเป็นสิ่งที่จำเป็น เพื่อให้การขับเคลื่อนการนิเทศการศึกษา ดำเนินไปอย่างเป็นระบบมีทิศทาง แผนงานและโครงการที่ชัดเจน โรงเรียนจำเป็นต้องจัดให้มีเวทีเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Professional Learning

Community: PLC) โดยมีวิทยากรภายนอกมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเปิดกระบวนการทัศนทางความคิดร่วมกัน และ 2) การใช้สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศผ่านเครือข่ายออนไลน์จะเป็นสิ่งที่จำเป็น สำหรับรูปแบบการนิเทศจะมีลักษณะเป็นการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน และการนิเทศด้วยกระบวนการชี้แนะและระบบพี่เลี้ยง โดยมีผู้เชี่ยวชาญภายนอกมาช่วยพัฒนากระบวนการนิเทศ เป็นการประเมินแบบ 360 องศา ส่งเสริมให้ครูผู้รับการนิเทศมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ของตนเอง โดยใช้เวทีในโรงเรียนเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้

คำสำคัญ: การนิเทศการศึกษา แนวโน้มการนิเทศ ภาวะผู้นำ ทักษะผู้บริหาร
การเปลี่ยนแปลง

Abstract

This research was aimed to evaluate the needs assessment of supervision and to analyze the contexts of educational supervision trends based on the concept of specialized educators in Thailand. Four hundred and two target groups of executives, teachers, supervisors and experts were sampled. Questionnaires and interviews were collected data instruments. Percentage, mean and standard deviation were basic statistical used for quantitative data analysis, while qualitative data were focused on content analysis and supervision documentary evaluation. The results showed that 1) Cooperation of all staff is very necessary in order to have systematical supervision including good work plans and projects. Moreover, the seminar should be arranged at school in order to create Professional Learning Community (PLC) and it is essential to have the guest speakers who can share knowledge and experience effectively. 2) The use of media and information technology through social media is essential. Also, the supervision should be critical friends and coaching and mentoring supervision with the help of experts to develop supervision processes. Consequently, the supervision is advanced to be 360 Assessment which encourage teachers to exchange their experience in their own schools in order to create knowledge society.

Keywords: Educational Supervision, Supervision Trends, Leadership, Administration Skills, Change

บทนำ

จากการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งแก่นแท้ของสาระของการศึกษาจะดำรงอยู่อย่างเดิมในแง่ของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสังคมมนุษย์ เพื่อบรรลุความเป็นมนุษย์และสังคมอารยะ โดยเฉพาะผู้นำที่มีบุคลิกภาพและวิสัยทัศน์ที่จะนำการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีมาสู่สถานศึกษาและชุมชน หรือที่เรียกว่า “Transformational Leadership” อีกทั้งการบริหารสถานศึกษาโดยเฉพาะที่จะต้องจัดให้สอดคล้องกับแนวทางของการจัดองค์การวิชาการ-วิชาชีพ (Professional Organization) ในเรื่องวิธีการประสานงานซึ่งมีรูปแบบต่าง ๆ และองค์การวิชาการ-วิชาชีพควรพิจารณาตั้งแต่การประสานงาน โดยยึดมาตรฐานของผลผลิต (Outcome) ผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องทำหน้าที่เป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงจึงต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกล รู้กว้างและรู้ลึก รู้ในการจัดการเรื่องมนุษย์แต่ที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนคือ รู้วิชาการ-วิชาชีพของตนทางการศึกษา โดยเฉพาะเรื่องหลักสูตร-การจัดกระบวนการเรียนการสอน การปฏิรูปการศึกษาจะสำเร็จได้ก็ด้วยการพัฒนาทักษะความสามารถของครูทุก ๆ คน ให้มีมาตรฐานดีเยี่ยมระดับเดียวกัน มีแรงจูงใจที่จะปฏิรูปหรือพัฒนาคุณภาพของการศึกษาและการเรียนการสอน เพราะคือยุทธศาสตร์ของการปฏิรูปที่ยึดรูปแบบ “Staff-Driven” คือ การขับเคลื่อนโดยครู-อาจารย์ เป็นแนวทางหลัก และเป็นกลไกสำคัญของการพัฒนา ฉะนั้น การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้จึงเป็นภารกิจของ ทุก ๆ คน รวมถึงหน่วยงานกลางรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการที่จะต้องปรับยุทธศาสตร์การจัดการเรียนการสอน ตั้งแต่การศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษา ให้เตรียมคนเพื่อเผชิญกับปัญหาในอนาคต และสร้างความสามารถที่จะเรียนรู้ตลอดชีวิต สาระและเทคนิค ที่จำเป็นต้องสอนในสถานศึกษาก่อนที่นักเรียน-นักศึกษาจะจบออกไป มิฉะนั้นจะสูญเสียโอกาส ซึ่งได้ต่อยอดถึงการเรียนรู้เพื่อรู้และที่จะเรียนรู้ การเรียนรู้เพื่อการดำรงตนอย่างมนุษย์ที่มีจิตใจสูง (Learning to Be) การเรียนรู้เพื่อหาเลี้ยงชีพ และการเรียนรู้เพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม (Learning to Live Together)

อย่างสันติสุข ซึ่งสอดคล้องกับอุดมการณ์ทางการศึกษาที่รัฐจะต้องวางไว้เป็นเป้าหมายหลักตลอดไป การเรียนรู้ของสังคม หรือสังคมที่เรียนรู้จึงเป็นสังคมที่มีโอกาสอยู่รอด อันเป็นอุดมการณ์สูงสุดทางการศึกษา (วิชัย ตันศิริ, 2550, น. 352-368)

แนวคิดแบบหลังสมัยใหม่ (Postmodern) ส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านการนิเทศการศึกษาและหลักสูตรและการสอน (ชรินทร์ มั่งคั่ง, 2559, น.326) ได้เสนอมุมมองของหลักสูตรสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่นั้น ว่าเป็นแผนหรือแนวทางในการจัดประมวลความรู้และประสบการณ์ที่ใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ที่ไม่ยึดติดกับสาระอย่างมีอิสระ ตามความสามารถและส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง ในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและใช้ได้ผลดียิ่งขึ้น ซึ่งมีลักษณะเป็นหลักสูตรอิเล็กทรอนิกส์หลังสมัยใหม่ (e-Postmodern Curriculum) ที่เน้นนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนที่ซับซ้อนและลักษณะผู้เรียนได้อย่างหลากหลาย สร้างความเสมอภาค สิทธิความเท่าเทียมในการเรียนรู้ (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2553, น.64) สภาพปัจจุบันมีหลายอย่างเปลี่ยนแปลงไปแล้ว สังคมไทยเราเข้าสู่ยุคความทันสมัย (Modernization) มาเป็นเวลายาวนานพอสมควร ขณะนี้ชัดเจนว่ามีการพูดถึงยุคหลังความทันสมัย (Post-Modernization) กันมาแล้ว (Slattery, 2006) จุดเด่นของยุคหลังความทันสมัยจะเป็นทางด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ (Critical and Analytical) คือ ไม่ใช่เพียงครูสอนผู้เรียน ผู้เรียนก็รับรู้จากครูไป แล้วผู้เรียนไม่ได้พิจารณาเหตุและผล ผู้เรียนจึงตกเป็นเหยื่อของความทันสมัย ในแนวทาง Post-Modernization ต้องการให้ผู้เรียน หรือคนที่อยู่ในสังคมมีความคิดในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ (Critical Mind and Analytical Mind) เพื่อไม่ให้ตกอยู่ภายใต้กระแสของการครอบงำของความทันสมัยอย่างเดียว แต่ต้องการให้ผู้เรียน หรือคนในสังคมรู้จักตัวเองมากขึ้น รู้ว่าตนเองต้องการอะไร ในสังคมเกิดอะไรขึ้น เพราะเหตุใด (Unruh, 1977) ในขณะที่ความเป็นผู้นำที่มีคุณภาพดูเหมือนจะเป็นค่อนข้างง่าย แต่ซับซ้อนในคุณลักษณะแต่อย่างไรรก็ตาม พบว่า เป็นเรื่องที่คุณเชี่ยวชาญต้องกำกับดูแล เพื่อค้นหาความรู้ที่นำไปสู่การพัฒนาความสามารถในการเป็นผู้นำ ข้อมูลเชิงลึก และการทำความเข้าใจ ซึ่งช่วยเพิ่มความเป็นผู้นำในการทำงานและการพัฒนาความกล้าหาญ เพื่อ

เป็นผู้นำทางการศึกษาในฐานะการกำกับดูแลนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญ (วชิรา เครือคำอ้าย , 2558, น. 70–74) การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม การพัฒนาการศึกษาจึงจำเป็นต้องเกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องเช่นกัน ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่เป้าหมายสูงสุดคือ การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนั้นการสอนของครูจึงเป็นภารกิจสำคัญ เนื่องจากการสอนของครูที่มีคุณภาพย่อมก่อให้เกิดความเจริญงอกงามทางด้านวิชาการ วิชาชีพ และส่งผลดีต่อผู้เรียน กระบวนการสำคัญที่จะช่วยส่งเสริม สนับสนุน และปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพตามเป้าหมายดังกล่าวนั้นคือการนิเทศการศึกษานั้นเป็นหัวใจสำคัญ การปฏิรูปการศึกษาอย่างแท้จริง

ดังนั้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อวงการวิชาการอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของไทยตามแนวคิดของนักการศึกษาชั้นนำในประเทศไทย ประกอบกับองค์ความรู้และประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา นำมาสู่การถ่ายทอดและชี้นำสังคมอันจะเป็นประโยชน์คุณูปการแก่ประเทศชาติ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาในเรื่องนี้ เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางการพัฒนาสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการนิเทศการศึกษาตามแนวคิดของนักการศึกษาชั้นนำในประเทศไทย
2. เพื่อวิเคราะห์บริบทองค์ประกอบต่าง ๆ ของแนวโน้มการนิเทศการศึกษาตามแนวคิดของนักการศึกษาชั้นนำในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม โดยวิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ซึ่งประกอบด้วย 1) กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 175 คน 2) กลุ่มครูผู้สอน จำนวน 210 คน 3) กลุ่มศึกษานิเทศก์ จำนวน 32 คน และ 4) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 25 คน ที่ได้รับรางวัลระดับประเทศ รวมทั้งหมด 442 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลแบบคู่ขนาน ด้วยการเก็บรวบรวมด้วยตนเองและใช้แบบสอบถามสอบถามออนไลน์ โดยข้อมูลปริมาณ วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ ดำเนินการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยเฉพาะข้อมูลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ และการวิเคราะห์สาระจากเอกสาร โดยดำเนินการสังเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ

สรุปผลและอภิปรายผล

ผลการวิจัยในประเด็นสำคัญสรุปได้ ดังนี้

1) ความต้องการจำเป็นในการนิเทศการศึกษาตามแนวคิดของ นักการศึกษาชั้นนำในประเทศไทย

ผลการวิจัยพบว่า **ประเด็นแรก** ปัจจัยส่งผลต่อการส่งเสริม สนับสนุนมาจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น องค์กรภาครัฐและเอกชน ตลอดจนศึกษานิเทศก์ อาจารย์มหาวิทยาลัย ผู้เชี่ยวชาญภายนอก ที่ขับเคลื่อนให้เกิดกระบวนการพัฒนาขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ขวสิต ขอดศิริ และมนัส สุวรรณ (2560, น.114–115) กล่าวว่า การนำความรู้ที่ได้รับไปเป็นเครื่องมือในการพัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงได้อย่างเหมาะสมนั้น จำเป็นต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและศักยภาพของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้มีหน้าที่จัดการศึกษาจะต้องศึกษาบริบทแวดล้อม และเตรียมการจัดการศึกษาในอนาคตให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ สามารถแข่งขันด้านคุณภาพการศึกษากับเวทีโลกได้ ต้องคำนึงถึงมิติบูรณาการแบบองค์รวมของการบริหารจัดการและการพัฒนาเป็นสำคัญ

ประเด็นที่สอง การสร้างระบบและกลไกอย่างต่อเนื่องจะเป็นส่วนให้สถานศึกษาเดินไปในทิศทางที่ชัดเจน มีการกำหนดแผนงาน โครงการอย่างเป็นรูปธรรม มีการนิเทศกำกับ ติดตาม และประเมินผลทั้งภายในและภายนอก (สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระบบ, 2545, น.4–6) การจัดการศึกษาที่ผ่านมาเป็นการศึกษาที่อยู่นอกสังคม และไม่รวมแก้ปัญหาของสังคม ตัดขาดจากรากเหง้าของตัวเอง เป็น

การศึกษาที่แยกส่วน โดยแยกการศึกษาจากสังคม แยกวิชาออกจากการศึกษาที่เป็นองค์รวม แยกการพัฒนาความคิดกับจิตวิญญาณ ส่งผลกระทบให้คนเข้าสู่ระบบความเป็นทาสทางปัญญา ซึมซับการจัดการศึกษาจากประเทศตะวันตกเป็นส่วนใหญ่ อาจกล่าวได้ว่ายิ่งเรียนรู้มากยิ่งเป็นทาสมาก จึงทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาจึงกลายเป็นสิ่งแปลกปลอมสำหรับสังคมไทย ซึ่งทิศทางใหม่ในการจัดการศึกษาจะทำให้การศึกษาที่อยู่นอกสังคมมาอยู่ใกล้ชิดและกลมกลืนกับสังคมมากขึ้น ดังนั้นแนวทางในการสร้างสรรค์ โดยให้มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นยุทธศาสตร์อุดมศึกษาของชาติที่ช่วยยกระดับภูมิปัญญาของประชาชนและผู้ด้อยโอกาสการศึกษา เป็นมหาวิทยาลัยครูของชุมชนและท้องถิ่น ที่มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของสังคม ปรับตัวให้สมดุลในสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลง โดยบูรณาการศาสนา วัฒนธรรมและการศึกษาให้เป็นจิตวิญญาณในการพัฒนา แหล่งผลิตและพัฒนาครูให้ความสำคัญกับผู้บริหารสถานศึกษา ที่จำเป็นต้องส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจในบริบทของสถานศึกษา ความพร้อม ตลอดจนระดับความชำนาญ การและความเชี่ยวชาญ การพัฒนาหลักสูตร และการนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู จึงเป็นเงื่อนไขที่สำคัญที่จะนำไปสู่เป้าหมายปลายทาง **ประเด็นที่สาม** การใช้เวทีในโรงเรียนเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น จะเป็นการสร้างความเข้มแข็งของผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความเข้าใจที่ร่วมกันในการแก้ปัญหาและส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาเป็นมรรคผลในโรงเรียนอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับ Qureshi (2014); Masini (2013); Rijswijk, Akkerman, Schaap, and Tartwijk (2016) โดยประสบการณ์เหล่านี้อาจเปิดพื้นที่ใหม่ของการสร้างความเข้าใจและการปรับตัวในสภาพแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยช่วยให้ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และนักเรียน ใส่ใจในการจัดการศึกษาของครูมืออาชีพ ทั้งการปฏิบัติตนก่อนหน้าที่จะได้รับการยกย่องว่าเป็นครูมืออาชีพรวมถึงขณะที่เป็นครูมืออาชีพแล้ว ทำให้เกิดการรับรู้และความคาดหวังสืบเนื่องถึงสะท้อนผลการพัฒนา และ **ประเด็นสุดท้าย** การเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้แก่ผู้บริหาร ครู และนักเรียน จะเป็นการเปิดกระบวนทัศน์ทางความคิดของทุกคน ทำให้ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมองเห็นสภาพที่แท้จริงและพัฒนาวิชาชีพครูร่วมกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ

Ives and Rowley (2005, p.535–555) กล่าวว่า ผลการศึกษาลักษณะและเจตคติของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีความเป็นกัลยาณมิตรช่วยให้ครูสามารถเข้าถึงได้ง่ายขึ้น ส่งเสริมสนับสนุน และเปิดกว้างรับข้อผิดพลาดของครูเพื่อนำมาสู่การปรับปรุงแก้ไข (Nasir and Masek, 2015, p.5) รวมถึงการกำกับดูแลด้านวิชาการและด้านสติปัญญา ส่งเสริมการเป็นนักคิดสร้างสรรค์ มีความยืดหยุ่น และการมีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอ (Abiddin & West, 2007, p.362–370) ดังนั้น การนิเทศการศึกษาจึงควรได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจน โดยผู้บริหารต้องพิจารณาให้รอบคอบในทุกขั้นตอน ทั้งในด้านการบริหารจัดการเวลา ความรับผิดชอบ การส่งเสริมขวัญและกำลังใจ การติดตามความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน รวมถึงการจัดระบบการกำกับดูแลการนิเทศการศึกษาโดยมีทิศทางและเป้าหมายร่วมกัน

2) บริบทองค์ประกอบต่าง ๆ ของแนวโน้มการนิเทศการศึกษาตามแนวคิดของนักการศึกษาชั้นนำในประเทศไทย

ผลการวิจัยพบว่า **ประเด็นแรก** การใช้สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศผ่านเครือข่ายออนไลน์ เช่น Social Media, Application Mobile, Computer–Mediated Technologies แนวคิดคอนเนคติวิสต์ (Connectivism) การนิเทศการศึกษาจำเป็นต้องเกิดการเชื่อมโยงกับสังคม คนรอบตัว และการสร้างเครือข่ายเพื่อการสอนและการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวโลร์ตัน บุญสวัสดิ์ (2538) ได้กล่าวสรุปไว้ว่า รูปแบบการนิเทศการศึกษาในอนาคตจะเป็นการนิเทศทางอ้อมคือ นิเทศโดยใช้สื่อ (Media) มากกว่าการนิเทศทางตรงที่ผู้นิเทศก็ไปพบปะกับครูด้วยตนเอง ทั้งนี้เพราะจำนวนครูมีมาก ความรู้ของครูก็สูงขึ้น เทคโนโลยีแพร่หลายมากขึ้น การนำความรู้ไปให้ครูโดยตรงจึงไม่ทันกับการเผยแพร่ของข่าวสาร และการกระทำไม่ได้ทั่วถึง **ประเด็นที่สอง** การนิเทศนั้นจะเกิดขึ้นได้ดีจำเป็นต้องมีการนิเทศภายในโรงเรียน โดยครูร่วมกันนิเทศกันเองโดยใช้เทคนิคการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) เพื่อร่วมพัฒนาวิชาชีพร่วมกัน (Collaborative Professional Development) อันเป็นการนำไปสู่การพัฒนาการสอนในโรงเรียนผนวกกับการนำรูปแบบการนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) มาใช้สำหรับครูใหม่ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีที่จำเป็นต้องให้ครูกลุ่มนั้นได้ศึกษาและเรียนรู้ในสิ่งที่

ถูกต้องและเหมาะสม เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของครู โดยครูและผู้นิเทศจะร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดในการวางแผนการสอน การสังเกตการสอน และการประเมินผลการสอน เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขร่วมกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2557, น.182-187) ที่กล่าวถึง การฝึกหัดครูของประเทศไทยว่าค่อนข้างจะเป็นการฝึกหัดครูในเชิงเทคนิค ซึ่งมีลักษณะที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันคือ พยายามเน้นสร้างครูให้มีเทคนิคทางการสอน เทคนิคในการจะเป็นครูได้ทันที และสามารถทำหน้าที่ในเชิงเทคนิคได้ แต่การสร้างครูให้มีแนวความคิด เป็นนักคิด นักวิเคราะห์ นักวิพากษ์ และนักปรับปรุงพัฒนา ยังมีน้อย โดยเน้นให้นักศึกษาฝึกสอนออกไปสอนได้ทันที ทำตามคำสั่งได้ สอนตามแบบเรียนหรือคู่มือได้ เพราะเราสอนเขาให้สามารถใช้ทักษะที่หลากหลาย ซึ่งทักษะเหล่านั้นแม้ว่าจะมีความจำเป็น แต่ควรเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องควบคู่ไปกับการดูแลความประพฤติและวิถีชีวิตในโรงเรียน เพราะฉะนั้นการนิเทศในโรงเรียนจึงมีความหมายอย่างยิ่งว่าหลักสูตรฝึกหัดครูของไทยในอนาคต ต้องเป็นหลักสูตรที่วางพื้นฐานสร้างครูจำเป็นต้องมีความพร้อมและฐานที่เข้มแข็ง เพื่อรับการเปลี่ยนแปลงต่อการพัฒนานักศึกษาครูไปสร้างสรรค์งานในระดับโรงเรียนต่อไป

ประเด็นที่สาม การนิเทศจำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญภายนอก เช่น ศึกษานิเทศก์ อาจารย์นิเทศก์จากมหาวิทยาลัยหรือบุคลากรภายในสถานศึกษาของตนเองมากขึ้น เป็นลักษณะของการนิเทศภายในสถานศึกษาเพื่อให้เห็นมุมมอง และให้ความช่วยเหลือ ในรูปแบบการชี้แนะและระบบพี่เลี้ยง (Coaching and Mentoring)

ประเด็นที่สี่ การประเมินผลการนิเทศจะมีลักษณะเป็นการประเมิน 360 องศา แบบครบวงจรสามารถตรวจสอบได้อย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับ พิสนุ พองศรี (2554, p.11) พบว่าการประเมินที่อาศัยผู้เกี่ยวข้องที่ทราบข้อมูลการปฏิบัติงานของบุคคลตามตำแหน่งเป้าหมาย เช่น ผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อนครู เพื่อร่วมกันให้ข้อมูลในการประเมินผลการนิเทศการสอน จากผู้ประเมินที่หลากหลาย ตลอดจนเป็นการประเมินที่ให้ความสำคัญกับการประเมินทั้งจากล่างขึ้นบน (Upward Evaluation) และจากบนลงล่าง (Down Ward Evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินผลการนิเทศที่ทำให้ได้ข้อมูลย้อนกลับจากผู้ที่เกี่ยวข้องรอบด้าน (Full Circle Feedback) ในกรณีที่น่ามาใช้ประเมินการสอนของ

ครู จะมีผู้ที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมตั้งแต่ผู้สอน นักเรียน เพื่อนครู และผู้บริหารระดับต่าง ๆ จะมีส่วนร่วมในการร่วมประเมินการนิเทศการสอนด้วย และ **ประเด็นสุดท้าย** ครู หรือผู้รับการนิเทศ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ของตนเอง (Sharing) โดยไม่มีการวิพากษ์ วิจาร์ณความคิดเห็นของเพื่อนครู แต่เปิดโอกาสให้แลกเปลี่ยนประสบการณ์อย่างเสมอภาค และเท่าเทียมกัน ในลักษณะไม่ปิดกั้นความคิดเห็นของเพื่อนครูแต่ละคน ครูไม่มีการชี้นำความคิดของตนให้แก่ครูคนอื่น แต่นำเสนอข้อมูลที่ค้นพบจากประสบการณ์จริงของตนและครู หรือผู้รับการนิเทศได้สะท้อนการเรียนรู้ (Reflection) ของตนเองว่าได้เรียนรู้อะไรจากสิ่งที่ตนได้เล่าให้กับเพื่อนครูฟัง ซึ่งเป็นการคิดทบทวนจากการพูดของตนว่าเรียนรู้อะไร จากสิ่งที่ได้กระทำนั่นเอง การพูดดังกล่าวจะทำให้ได้ลำดับทางความคิดโดยผ่านการวิเคราะห์ภายในตน และหากครูหรือผู้รับการนิเทศได้นำความรู้ที่มีอยู่ในตนแสดงออกมาในรูปแบบการเขียนก็จะเกิดประโยชน์อย่างแท้จริงที่มาจากชุมทรัพย์ในตนอันเกิดจากการจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) เพื่อมุ่งไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 และการเตรียมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ดังนั้นการนิเทศต้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายเดียวกัน โดยมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และสามารถปรับตัวให้ดำรงชีวิตในสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อเกิดการบูรณาการและประยุกต์ใช้ในงานให้เกิดคุณค่ามากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดเชิงประจักษ์ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ Wagner (2008, น. 20-25) ที่ว่าทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับศึกษานิเทศก์ในศตวรรษที่ 21 ต้องประกอบไปด้วย 1) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) 2) ความร่วมมือและภาวะผู้นำ (Collaboration and Leadership) 3) ความเฉลียวฉลาดและปรับตัวได้ (Agility and Adaptability) 4) การคิดริเริ่มและการสร้างตนเองให้เป็นเจ้าของกิจการ (Initiative and Entrepreneurialism) 5) การพูดและเขียนสื่อความหมายที่มีประสิทธิภาพ (Effective Oral and Written Communication) 6) การเข้าถึงข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล (Assessing and Analyzing Information) และ 7) ความใคร่รู้ อยากรู้ อยากรู้อยากเห็นและจินตนาการ (Curiosity and Imagination)

เอกสารอ้างอิง

- ชรินทร์ มั่งคั่ง. (2559). *อุดมคติวิทยา หลักสูตรสังคมศึกษาเพื่อปวงชน*.
เชียงใหม่: โรงพิมพ์ไทมอนด์กราฟิก.
- ชวลิต ขอดศิริ และมนัส สุวรรณ. (2560). ภาพอนาคตของคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาร์อีส
เทอร์น*, 11(2), 110–127.
- พิสนุ พงศรี. (2554). *การประเมินทางการศึกษา: แนวคิดสู่การปฏิบัติ*.
กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2553). *ผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ: กระบวนทัศน์ใหม่
และผู้นำใหม่ทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2557). *เพื่อความเป็นผู้นำของการครุศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วชิรา เครือคำอ้าย. (2558). *ตำราการนิเทศการศึกษา*. เชียงใหม่: ส.การพิมพ์.
- วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์. (2538). *หลักการนิเทศการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการ
บริหาร คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชัย ตันศิริ. (2550). *อุดมการณ์ทางการศึกษาทฤษฎีและภาคปฏิบัติ*. (พิมพ์ครั้งที่
2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาราชภัฏ. (2545). *ทิศทางและแนวทางใหม่ในการจัดการ
อุดมศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เสมาธรรม.
- Abiddin, Z., & West, M., (2007). Supervision practices for foreign graduate
students. *American Journal of Applied Sciences*, 4(6), 362–370.
- Ives, G., & Rowley, G., (2005). Supervisor selection or allocation and
continuity of supervision: Ph.D. students' progress and outcomes.
Studies in Higher Education, 30(5), 535–555.

- Masini, E. (2013). Intergenerational responsibility and education for the future. *Futures*, 45(2013), S32–S37. Retrieved from <http://dx.doi.org/10.1016/j.futures.2012.11.005>.
- Nasir, S. and Masek, A., (2015). A model of supervision in communicating expectation using supervisory styles and students learning styles. *Social and Behavioral Sciences*, 204(2015), 265–271. doi:10.1016/j.sbspro.2015.08.150.
- Qureshi, R., (2014). Reflections on the implications of globalization of education for research supervision. *Social and Behavioral Sciences*. 141(2014), 546–550. doi:10.1016/j.sbspro.2014.05.095.
- Rijswijk, M., Akkerman S., Schaap H., Tartwijk J., (2016). Past perceptions and future expectations: sensed dis/continuity at the start of teacher education. *Teaching and Teacher Education*, 58(2016), 99–108. Retrieved from <http://dx.doi.org/10.1016/j.tate.2016.05.002>.
- Unruh, G., (1977). Instructional Supervision: Issues and trends. *Educational leadership*, 34(8), 566. Retrieved from http://www.ascd.org/ASCD/pdf/journals/ed_lead/el_197705_unruh.pdf
- Wagner, T. (2008). Rigor redefined. *Educational Leadership*, 66(2), 20–25. <http://www.ascd.org/publications/educational-leadership/oct08/vol66/num02/Rigor-Redefined.aspx>

วิเคราะห์คุณลักษณะความเป็นผู้นำที่ปรากฏในสุภาสิตพระร่วง

Analytical Leadership Skill in Suphasit Phraruang

ชิดธิณัฐ คอมแพงจันทร์

Chidthinut Khomphangchan

ภาควิชาภาษาและการสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ วิทยาลัยนานาชาติ

Department of Languages and Creative Communication, International College

E-mail: chidthinut_kho@cmru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สุภาสิตพระร่วงในด้านคุณลักษณะความเป็นผู้นำ ศึกษาโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาตามแนวคิดคุณลักษณะผู้นำที่มีประสิทธิผลของยูกัล (Yukl, 1998) ผลการศึกษาพบว่าสุภาสิตพระร่วงมีเนื้อหาเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิผล 3 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพ (Personality) โดยคุณลักษณะที่มากที่สุดคือ วุฒิภาวะทางอารมณ์ (Emotional Maturity) ด้านความสามารถ (Ability) พบคุณลักษณะที่มากที่สุดคือ ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Skill) และ ด้านแรงจูงใจ (Motivation) พบว่ามีคุณลักษณะด้านมีแรงจูงใจด้านอำนาจทางสังคม (Socialized Power Motivation Orientation) จากผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า สุภาสิตพระร่วงซึ่งเป็นวรรณกรรมคำสอนของไทยสามารถนำไปใช้เป็นคู่มือการปฏิบัติงานของผู้นำที่มีประสิทธิผลในองค์กรได้

คำสำคัญ: ผู้นำ ภาวะผู้นำ คุณลักษณะ สุภาสิตพระร่วง วรรณคดีไทย

Abstract

The objective of this article is to analyze Suphasit Phraruang in the leadership skill dimension. Content analysis in the Yulk (1998)'s effective leadership was used. It was found that Suphasit Phraruang has 3 categories of Leadership skills. For personality, the most content of this topic is about emotional maturity. For ability, the most content of this topic is interpersonal skill and motivation consists of socialized power motivation orientation. It therefore can be concluded that Suphasit Phraruang, which is the didactic literature of Thailand, can be adapted to use in an organization as a manual for an effective leader.

Keyword: Leader, Leadership, Characteristics, Suphasit Phraruang,
Thai Literature

บทนำ

ผู้นำเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในองค์กร เพราะเป็นบุคคลที่กำหนดทิศทางความเป็นไปขององค์กร และเป็นผู้ที่ทำให้เกิดความร่วมมือขององค์กร (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2544) ผู้นำจำเป็นต้องมีคุณสมบัติต่างๆ ที่จะทำให้องค์กรเดินไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ได้

การศึกษาคูณลักษณะของความเป็นผู้นำในยุคแรก ๆ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพ ภูมิหลังทางการสังคม สติปัญญา บุคลิกภาพ คุณลักษณะด้านการทำงาน และคุณลักษณะทางสังคม ต่อมายุกส์ (Yukl, 1998) ได้สรุปคุณลักษณะสำคัญที่คาดว่าจะทำให้ผู้นำมีประสิทธิภาพ อันได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ (Personality) ประกอบด้วย ความมีพลังสูง (High Energy Level) ความทนทานต่อความเครียดสูง (High Stress Tolerance) มีความมั่นใจตนเอง (Self-confidence) เชื่ออำนาจภายในตนเอง (Internal Locus of Control Orientation) มีวุฒิภาวะด้านอารมณ์ (Emotional Maturity) มีความสัตย์ซื่อถือคุณธรรมยึดมั่นหลักการ (Personal Integrity) ด้านแรงจูงใจ (Motivation) ประกอบด้วย มีแรงจูงใจด้านอำนาจทางสังคม (Socialized Power Motivation Orientation) มีความต้องการ

ความสำเร็จในระดับสูงปานกลาง (Moderately High Need Achievement) มีความต้องการด้านความรักใคร่ผูกพันในระดับต่ำ (Low Need for affiliation) และด้านความสามารถ (Ability) ประกอบด้วย มีทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Skill) มีทักษะด้านมโนทัศน์ (Conceptual Skill) มีทักษะด้านเทคนิค (Technical skill) และ มีทักษะในการเกลี้ยกล่อม ชักชวน (Persuasive Skill)

สุภาชิตพระร่วง ยังไม่ปรากฏว่าแต่งในสมัยใด แต่ผู้เชี่ยวชาญทางวรรณคดี เชื่อกันว่าแต่งขึ้นในสมัยสุโขทัยเพราะส่วนใหญ่เป็นคำไทยแท้ รูปคำและวลีคล้ายกับหลักศิลาจารึกหลักที่ 1 และยังไม่มีการมีชาติต่างประเทศเข้ามาประปน (ชลดา เรืองรักษ์ลิขิต, 2549) โดยมีสุภาชิตทั้งสิ้น 158 บท เป็นคำประพันธ์ประเภทร้อยกรอง โดยมีจุดประสงค์เพื่อสั่งสอนราษฎร ซึ่งตรงกับที่กล่าวไว้ในจารึกว่า

“1214 ศก (พ.ศ. 1835) ปีมะโรง พ่อขุนรามคำแหงเจ้าเมือง
สุโขทัยนี้ ปลุกไม้ตาลได้สิบสี่เข้า จึงให้พันชะดาร์หินตั้งหว่างก
กลางไม้ตาลนี้ วันเดือนเต็มเดือนบ้าง แปรวัน ผูกปู่ครู เถร มหา
เถร ขึ้นนั่งเหนือชะดาร์นี้ สวดธรรมแก่อุบาสก ผูกท่วยจำศีล ติ
ใช้วันสวดธรรม พ่อขุนรามคำแหง เจ้าเมืองศรีสุทนต์สุโขทัย
ขึ้นนั่งเหนือชะดาร์หิน ให้ผูกท่วยลูกเจ้าขุนถือบ้านถือเมืองกัน”

(ศิลาจารึกหลักที่ 1)

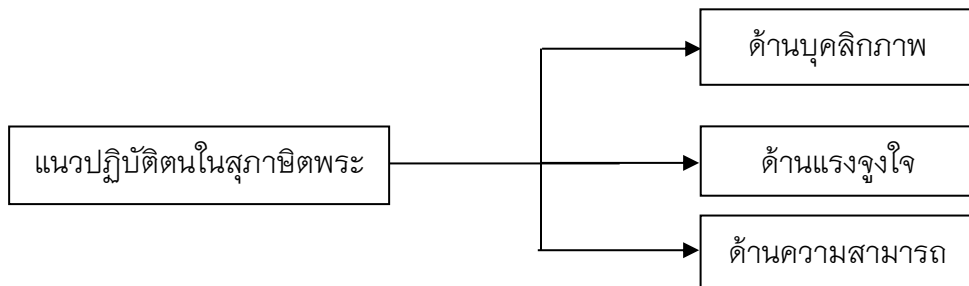
จากคุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิผลของยุกส์ (Yukl, 1998) และวัตถุประสงค์ในการแต่งสุภาชิตดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้เขียนมีความสนใจที่จะวิเคราะห์สุภาชิตพระร่วงในมิติของความเป็นผู้นำ ซึ่งจากงานวิจัยที่ผ่านมา มีการศึกษาสุภาชิตพระร่วงในมิติของวัฒนธรรมและวรรณศิลป์เท่านั้น

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์สุภาชิตพระร่วงในด้านคุณลักษณะความเป็นผู้นำ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากแนวคิดเรื่องคุณลักษณะผู้นำที่มีประสิทธิผลของ Yulk และแนวปฏิบัติที่ปรากฏในสุภาชิตพระร่วง สามารถนำมาเขียนกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการศึกษาเพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะผู้นำที่ปรากฏในสุภาสิตพระร่วง เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร ศึกษาโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา โดยผู้วิจัยศึกษาสุภาสิตพระร่วงและศึกษาแนวคิดคุณลักษณะผู้นำที่มีประสิทธิผลของ Yukl (1998) และจัดแนวปฏิบัติของสุภาสิตพระร่วงเข้าสู่คุณลักษณะของผู้นำที่มีประสิทธิผลในด้านต่างๆ

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่าสุภาสิตพระร่วงมีเนื้อหาเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. คุณลักษณะของผู้นำด้านบุคลิกภาพ (Personality) ในสุภาสิตพระร่วง ได้กล่าวถึงบุคลิกภาพของผู้นำที่ทำให้เกิดประสิทธิผล ดังนี้

1.1 ความมีพลังสูง (High Energy Level) หมายถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วง สุภาสิตพระร่วงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความมีพลังสูงคือ อาสาเจ้าจนตัวตาย อาสานายจงพอแรง และ อย่างมักง่ายมิดี หมายถึง การจะทำสิ่งใดๆก็ตามต้องทำให้ละเอียดถี่ถ้วน ไม่ทำอย่างขอไปที จะเป็นผลเสียต่อปัจจุบันและอนาคต ซึ่งผู้นำที่ดีนั้นต้องคิด วางแผน และตัดสินใจอย่างรอบคอบในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะมีผลต่อทิศทางการดำเนินการขององค์กรในอนาคต และคำนึงถึงชื่อเสียงขององค์กร เพื่อให้เกิดผลดีต่อองค์กรทั้งปัจจุบันและในอนาคต

1.2 ความทนทานต่อความเครียดสูง (High Stress Tolerance)

หมายถึง มีความสามารถในการจัดการสถานการณ์ที่ยากลำบาก และสามารถผ่อนคลายได้เมื่อพบสถานการณ์ที่ยากลำบาก (Nuent, 2013) เนื้อหาของสฤาษิตพระร่วงเกี่ยวกับความทนทานต่อความเครียดสูง คือ รักดีอย่าด่วนเคียด เช่น เมื่อผู้บังคับบัญชาในระดับสูงกว่าตักเตือน หรือให้ปรับปรุงแก้ไขงาน ผู้ที่เป็นผู้นำที่ดีจะสามารถจัดการกับความเครียด สามารถผ่อนคลายเมื่อเผชิญเหตุการณ์ได้ มีความอดทนอดกลั้น ไม่แสดงอารมณ์โกรธซึ่งอาจจะเป็นผลเสียต่อตนเอง

1.3 มีความมั่นใจตนเอง (Self-confidence) หมายถึง มีความเชื่อมั่น

ในความคิด ความสามารถของตนเอง มีการตัดสินใจที่เด็ดเดี่ยว ไม่ลังเล ตรงกับเนื้อหาในสฤาษิตพระร่วง คือ อย่าใจเบาจนหนัก ซึ่งในสฤาษิตพระร่วงได้กล่าวถึงคนใจคอหนักแน่นว่าจะเป็นผู้มีความสุขเพราะไม่มีเรื่องเดือดร้อน เนื่องจาก เชื่อคนง่าย ซึ่งในองค์กรผู้นำที่มีความมั่นใจในตนเอง เชื่อมั่นในสิ่งที่ถูกต้อง จะทำให้องค์กรเกิดความน่าเชื่อถือ และเป็นที่เชื่อมั่นและไว้วางใจของผู้ใต้บังคับบัญชา ทำให้องค์กรสามารถดำเนินการต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 เชื่ออำนาจภายในตนเอง (Internal Locus of Control Orientation)

หมายถึง มีการริเริ่มสร้างสรรค์ หรือแสดงพฤติกรรมในเชิงรุก ตรงกับเนื้อหาในสฤาษิตพระร่วง คือ คิดชวนชวายุที่ชอบ หมายถึง คิดถึงแต่ในสิ่งที่ดี สิ่งที่เป็นประโยชน์กับองค์กร คิดสิ่งใหม่ๆ ให้แก่องค์กร และพยายามหาโอกาส และตลาดใหม่ให้แก่องค์กร ซึ่งจะทำให้องค์กรเจริญรุ่งเรืองต่อไปในอนาคต และเป็นผู้นำในนวัตกรรมและเพิ่มโอกาสในการแข่งขันให้กับองค์กร

1.5 มีวุฒิภาวะด้านอารมณ์ (Emotional Maturity) หมายถึง ความ

สมดุลระหว่างความรับผิดชอบตนเองกับการคำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่น โดย วุฒิภาวะทางอารมณ์ในระดับผู้นำนั้น จะรับผิดชอบต่อพฤติกรรมของตนเอง มองสิ่งต่างๆ อย่างรอบด้าน และมองปัญหาต่างๆ เป็นโอกาสในการพัฒนาตนเอง (วาจาสิทธิ ลอเสวีวานิช, 2552) สฤาษิตพระร่วงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวุฒิภาวะด้านอารมณ์ มีดังนี้

1) คิดตรึกตรองทุกเมื่อ และ คิดแล้วจึงเจรจา ในสฤาษิตพระร่วงนั้น สอนให้คิดให้ดีกว่าจะกระทำการ หรือพูดสิ่งใดออกไป ผู้นำที่มีวุฒิภาวะด้านอารมณ์ จะคิดไตร่ตรองให้รอบด้านก่อนจะลงมือกระทำการใดๆ กับองค์กร ทั้งด้านการบริหาร

การสื่อสาร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานขององค์กรและมีผลกระทบต่อผู้ใต้บังคับบัญชาในองค์กรให้น้อยที่สุด

2) เป็นคนอย่าทำใหญ่ ในสุภาษิตพระร่วง หมายถึง อย่าใช้อำนาจอำนาจบารมีของตนเอง

3) อย่าใช้อิทธิพลในการข่มขู่ผู้อื่น โดยเมื่อเป็นผู้นำในองค์กร ผู้นำไม่ควรแสดงพฤติกรรมที่ใช้อำนาจอำนาจบารมีของตน หรือการใช้อำนาจจากการบังคับ หรือใช้กลยุทธ์กดดันในการบริหารงาน เนื่องจากการทำลายความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้นำและผู้ใต้บังคับบัญชาในการทำงาน

4) ข้าคนไพร่อย่าฟิฟุณ หมายถึง อย่าแสดงกิริยาอาการฉุนเฉียวต่อผู้ใต้บังคับบัญชา

5) แม้ว่าผู้ใต้บังคับบัญชาจะทำผิด หรือทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ควรตักเตือนผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยเหตุผล ไม่แสดงอาการฉุนเฉียวเกรี้ยวกราด โดยการทำงานในองค์กรนั้นเป็นปกติอยู่แล้วที่จะมีสิ่งที่ไม่ถูกใจ หรือเกิดความผิดพลาดบ้าง ผู้นำควรมีอารมณ์ที่มั่นคง เพื่อรักษาบรรยากาศที่ดีในการทำงานในองค์กร เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมขององค์กรเป็นไปอย่างเรียบร้อย

6) อย่ากริ้วโกรธเนื่องนิตย์ หมายถึง อย่าเป็นคนโมโหฉุนเฉียวตลอดเวลา

7) ผู้นำองค์กรที่แสดงความฉุนเฉียวตลอดเวลาแสดงถึงความไม่มั่นคงทางอารมณ์ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อความน่าเชื่อถือของตัวผู้นำ เนื่องจากผู้ใต้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานจะไม่กล้าเข้าใกล้ ทำให้ไม่กล้าเข้าปรึกษาหารือ อาจจะทำให้เขาใจเพื่อไม่ให้ผู้นำเกิดอารมณ์ฉุนเฉียวด้วยการไม่บอกปัญหาที่เกิดขึ้นในงาน ก่อให้เกิดความเสียหายต่อองค์กรในอนาคต (ประคัลภ์ ปัทมพลังกูร, 2559)

8) ระเบิดระเบิดอย่าฟังคำ และ อย่าพาดพิงด้วยหูในสุภาษิตพระร่วง หมายถึงอย่าเชื่อ

9) ขาวลือ อย่าตื่นตระหนกต่อข่าวลือ ให้ฟังให้ถี่เสียก่อน ผู้นำที่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์จะไม่ตื่นตระหนกต่อข่าวลือต่างๆโดยง่าย ผู้นำต้องหาข้อมูลรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของข่าวลือต่างๆ ก่อนที่จะเชื่อถือ

เนื่องจากต้องเป็นเสาหลักให้แก่องค์กร ซึ่งหากผู้นำมีความตื่นตระหนกแล้ว จะทำให้ผู้ใช้บังคับบัญชาเสียขวัญและกำลังใจในการทำงานไปด้วย

10) อย่าพูดคนด้วยปาก อย่าถากคนด้วยตา อย่ามกหัวพลงันแตก คำสอนชุดนี้ใน

11) สุภาสิตพระร่วง หมายถึงอย่าแสดงอาการดูถูกเหยียดหยามผู้อื่น ทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษา ซึ่งผู้นำที่ดี ไม่ควรพูดจาดูถูกเหยียดหยามผู้ใต้บังคับบัญชา หรือพูดจาใส่ร้ายให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความท้อแท้ใจในการทำงาน และไม่ควรรื้อวัจนภาษาอย่างสาวยตาในการเหยียดหยามผู้อื่น เนื่องจากเป็นการสร้างบรรยากาศที่ไม่ดีในการทำงานในองค์กร ทำให้ความสัมพันธ์ในองค์กรไม่ราบรื่น การติดต่อประสานงานอาจติดขัด เนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้นำไม่ดี และทำให้เสียโอกาสในการรับฟังความคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อองค์กร และอาจทำให้ผู้ที่มีฝีมือลาออกไปในที่สุด

1.6 มีความสัตย์ซื่อถือคุณธรรม ยึดมั่นหลักการ (Personal Integrity)

หมายถึง ความยึดมั่นที่จะกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง ไม่ผิดศีลธรรม มีจริยธรรมในการปฏิบัติงาน ในสุภาสิตพระร่วงที่กล่าวถึงการมีความสัตย์ซื่อถือคุณธรรม ยึดมั่นหลักการ คือ เจริญตามคตฺติ และ ทำริ้วเรือกไว้กันตน เจริญตามคตฺติ ในสุภาสิตพระร่วง หมายถึง ให้พูดตรงกับความเป็นจริง (อุทัย ไชยานนท์, 2549) ผู้นำที่ดีจะต้องสื่อสารออกมาตรงตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในองค์กร เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่องค์กร ส่วนทำริ้วเรือกไว้กันตนในสุภาสิตพระร่วง หมายถึง การกระทำความดี เพื่อปกป้องคุ้มครองตนเอง ซึ่งผู้นำที่ดีจะกระทำแต่สิ่งที่ดี และประกอบกิจการงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อสังคม เพื่อสร้างชื่อเสียงที่ดีให้แก่องค์กร ทำให้องค์กรเกิดความน่าเชื่อถือ เป็นที่ยอมรับนับถือจากผู้ใต้บังคับบัญชา ชุมชน และสังคมที่เกี่ยวข้อง

คุณลักษณะของผู้นำในด้านบุคลิกภาพที่ปรากฏในสุภาสิตพระร่วงได้กล่าวถึงบุคลิกภาพทั้งภายนอกและภายในตัวผู้นำ อันจะปรากฏให้ผู้อื่นเห็นได้โดยง่าย ซึ่งจะเน้นไปที่การแสดงออกทางวุฒิภาวะทางอารมณ์เป็นส่วนใหญ่ซึ่งการแสดงออกนั้นจะมาจากแรงจูงใจซึ่งมีผลต่อการแสดงออกด้านบุคลิกภาพซึ่งจะได้กล่าวต่อไป

2. คุณลักษณะผู้นำด้านแรงจูงใจ (Motivation) แรงจูงใจ หมายถึง ปัจจัยที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมบางอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งในแนวคิดคุณลักษณะของผู้นำที่มีประสิทธิผลของ ยุคส์ (Yukl, 1998) ได้กล่าวถึงแรงจูงใจของผู้นำที่มีประสิทธิผลไว้ดังนี้

2.1 มีแรงจูงใจด้านอำนาจทางสังคม (Socialized Power Motivation Orientation) หมายถึง ความปรารถนาที่จะมีอิทธิพลต่อผู้อื่น มีพฤติกรรมแสดงออกแบบเปิดเผย ตรงไปตรงมา ซึ่งตรงกับสุภาษิตพระร่วงคือ ปลุกไมตรีอย่ารู้ร้าง และปลุกไมตรีทั่วชน หมายถึง การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งหากผู้นำมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้ใต้บังคับบัญชานั้น การขอความร่วมมือในการทำกิจกรรมใดๆขององค์กร ก็จะง่ายขึ้น เกิดความร่วมมือที่ดีในการพัฒนาองค์กร ทำให้องค์กรเติบโตได้อย่างมั่นคง

คุณลักษณะของผู้นำที่มีประสิทธิผลในด้านแรงจูงใจที่ปรากฏในสุภาษิตพระร่วง เป็นแรงจูงใจในด้านอำนาจทางสังคม ซึ่งหมายถึงการมีอิทธิพลต่อผู้อื่น ซึ่งผู้นำจำเป็นต้องสร้างอิทธิพลต่อผู้อื่น ด้วยการสร้างไมตรี มิตรภาพ อันจะทำให้เกิดการสร้างความร่วมมือระหว่างบุคลากรในองค์กร และแรงจูงใจนี้ทำให้ผู้นำแสดงออกทางพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งนำไปสู่การแสดงความสามารถในด้านความเป็นผู้นำ ซึ่งผู้นำจำเป็นต้องมีความสามารถในด้านต่าง ๆ ดังที่จะกล่าวต่อไป

3. คุณลักษณะผู้นำด้านความสามารถ (Ability) ความสามารถ หมายถึง ทักษะต่างๆที่ผู้นำควรมีเพื่อทำให้ผู้นำสามารถนำองค์กรเพื่อไปสู่เป้าหมายขององค์กรได้ ยุคส์ (Yukl, 1998) ได้กล่าวถึงทักษะของผู้นำที่มีประสิทธิผล ดังนี้

3.1 มีทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Skill) ผู้นำที่ดีจะมีความสามารถในการจูงใจ ใช้วาทศิลป์เพื่อจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงาน มีความสามารถในการสร้างเครือข่าย สร้างความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา คู่ค้า เพื่อให้เกิดความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกองค์กร ทำให้องค์กรเติบโตไปสู่เป้าหมายขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในสุภาษิตพระร่วงมีส่วนที่กล่าวถึง ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ดังนี้

1) อย่ามีปากว่าคน หมายถึง พูดจาในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ไม่พูดให้ร้ายผู้อื่น ผู้นำที่ดีควรมีวาทีศิลป์ในการพูด ทั้งเรื่องการสั่งและควบคุมงาน รวมไปถึงการให้รางวัลและทำโทษ ไม่ใช่วาจาที่ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชารู้สึกไม่ดี เนื่องจากอาจทำให้ผู้ฟังเกิดความท้อแท้ใจ และรำคาญใจ ทำให้เกิดความขัดแย้งในองค์กร การดำเนินงานต่าง ๆ ขององค์กรก็จะไม่ราบรื่น

2) โอบอ้อมเอาใจคน หมายถึง ให้มีความเมตตากรุณา ผู้นำที่ดีต้องมีความเมตตาต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งหากมีความเมตตากรุณาแล้ว ก็จะสามารถทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชารัก และสามารถสร้างเครือข่ายความร่วมมือในองค์กรได้ง่ายขึ้น ทำให้องค์กรเกิดความเข้มแข็ง และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สามารถบรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กรที่องค์กรได้ตั้งเป้าหมายไว้

3) พรรคพวกพึงทำนุถุ่ ปลูกเอาแรงทั่วตน ยอเข้าเมื่อแล้วกิจ อย่ารักห่างกว่าชิด หมายถึง ให้ดูแลคนใกล้ตัวก่อน ผู้นำที่ดีจะต้องดูแลผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นอย่างดี ทั้งทางด้านการงาน โดยเป็นที่ปรึกษาในด้านการทำงาน และในด้านจิตใจ คอยสังเกตว่าบุคลากรในองค์กรทำงานด้วยความสุขหรือไม่ จัดสวัสดิการตามความเหมาะสม ชมเชยเมื่อปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมาย ให้รางวัลตามความเหมาะสมเมื่อถึงเวลา จะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาตั้งใจปฏิบัติงาน และมีความจงรักภักดีต่อองค์กรสูง มีโอกาสที่จะรักษาคนดีที่มีฝีมือไว้ในองค์กร

3.2 มีทักษะด้านมโนทัศน์ (Conceptual Skill) มีความสามารถในการรวบรวมและเข้าใจความสัมพันธ์ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในองค์กรและนำเสนอเป็นประเด็นที่สำคัญเพื่อพัฒนาองค์กรได้ ในสุภาษิตพระร่วง มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับทักษะด้านมโนทัศน์ ดังนี้

1) อย่ายลเหตุแต่ใกล้ คิดข้างหน้าอย่าเบา หมายถึง ให้เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ ผู้นำที่มีประสิทธิภาพ จะต้องมโนทัศน์ในการมองไปข้างหน้า โดยรวบรวมข้อมูลที่มีอยู่ในปัจจุบัน คาดการณ์ความเป็นไปได้ในอนาคต ตั้งเป้าหมาย วางแผนงาน กำกับดูแลเพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามแผนเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ (ประคัลภ์ ปัทมพลงกูร, 2558)

2) เข้าเถื่อนอย่าลืมหู หน้าคิกอย่าอนใจ หมายถึง อย่าประมาทเมื่อเกิดศึกสงคราม หรือไปในที่ที่อันตราย ในบทความนี้จะกล่าวถึง ผู้นำต้องมีแผน

สำรองในการปฏิบัติงาน หรือมีการบริหารจัดการความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นทั้งปัจจัยภายในองค์กรอย่าง การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างขององค์กร การเปลี่ยนแปลงนโยบายองค์กร หรือปัจจัยภายนอกองค์กร เช่น สภาพเศรษฐกิจ ภัยพิบัติต่าง ๆ หรือเหตุการณ์ทางการเมืองต่างๆ

3.3 ทักษะทางด้านเทคนิค (Technical Skill) หมายถึง มีความรู้ความสามารถในการใช้ทักษะเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ผู้นำจำเป็นต้องมีทักษะเฉพาะที่เชี่ยวชาญอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้สามารถนำองค์กรและให้คำปรึกษาแก่องค์กรได้ สุภาจิตพระร่วงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับทักษะด้านเทคนิค คือ ผิจะหมายหมายจงแท้ หมายถึง หากจะทำการสิ่งใด หรือเรียนรู้สิ่งใดให้ตั้งมั่นตั้งใจเรียนรู้ และปฏิบัติจนเป็นผู้เชี่ยวชาญ ผู้นำที่ดีจะต้องมีความเชี่ยวชาญอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ผู้นำระดับสูง อาจจะเชี่ยวชาญด้านการนำองค์กรและการบริหารงาน หรือผู้นำระดับต้นและระดับกลางอาจจะเชี่ยวชาญด้านสายงานเฉพาะของตน เช่น การเงิน การบัญชี ไอที กฎหมาย การตลาด เป็นต้น

3.4 มีทักษะในการเกลี้ยกล่อม ชักชวน (Persuasive Skill) หมายถึง ทักษะการเจรจาโน้มน้าวเพื่อให้เป้าหมายเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ หรือพฤติกรรมต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น แนวคิด ผลิตภัณฑ์ หรือต่อตัวบุคคล โดยสุภาจิตพระร่วงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับทักษะในการเกลี้ยกล่อมชักชวน คือ คนโหดให้เอ็นดู ซึ่งคนโหดในสุภาจิตพระร่วงหมายถึง คนโง่เขลาเบาปัญญา ย่อมไม่รู้สิ่งที่ถูกที่ควร ผู้นำที่มีประสิทธิภาพจึงควรใช้ทักษะในการเกลี้ยกล่อมชักชวนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาที่ทำงานผิดพลาด หรือไม่เข้าใจวัฒนธรรมองค์กร ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ดีขึ้น เพื่อให้เกิดผลดีแก่องค์กรในด้านการปฏิบัติงานและการพัฒนาองค์กรต่อไปในอนาคต

สุภาจิตพระร่วงนอกจากจะเป็นวรรณกรรมคำสอนของไทย ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อสอนประชาชนแล้ว สุภาจิตพระร่วงยังมีการกล่าวถึงคุณลักษณะผู้นำที่มีประสิทธิภาพอยู่ในเนื้อหาของสุภาจิตพระร่วง 3 ด้านคือ ด้านบุคลิกภาพ (Personality) ด้านความสามารถ (Ability) และด้านแรงจูงใจ (Motivation) ซึ่งเป็นวรรณกรรมที่สามารถปรับให้เข้ากับยุคสมัยและสามารถนำไปใช้ในองค์กรใน

ประเทศไทยได้ เนื่องจากมีพื้นฐานวัฒนธรรมที่ใกล้เคียงกัน และสามารถเป็นตำรา
การสอนผู้นำในองค์กรต่างๆได้

เอกสารอ้างอิง

ชลดา เรืองรักษ์ลิขิต. (2549). *อ่านสุภาษิตพระร่วง ฉบับวิเคราะห์และถอดความ*.

กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประคัลภ์ ปั่นทพลังกูร. (2558). 8 คุณสมบัติของผู้นำชั้นเลิศ. สืบค้นจาก

<https://prakal.wordpress.com/2015/03/02/8-คุณสมบัติของผู้นำชั้นเลิศ>

ประคัลภ์ ปั่นทพลังกูร. (2559). ด้านมืดของภาวะผู้นำ. สืบค้นจาก

<https://prakal.wordpress.com/2016/05/12/ด้านมืดของภาวะผู้นำ>

วาทาสีทธิ ลอเสรีวานิช. (2552). วุฒิภาวะทางอารมณ์: ปัจจัยสำคัญของคน

ทีมงาน และองค์กร ที่จะประสบความสำเร็จ (ตอนที่ 1). *Go Training*

Magazine, 24(12).

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2544). *ภาวะผู้นำ: ทฤษฎีและปฏิบัติ*. (พิมพ์ครั้งที่ 1).

เชียงใหม่: สถาบันราชภัฏเชียงใหม่

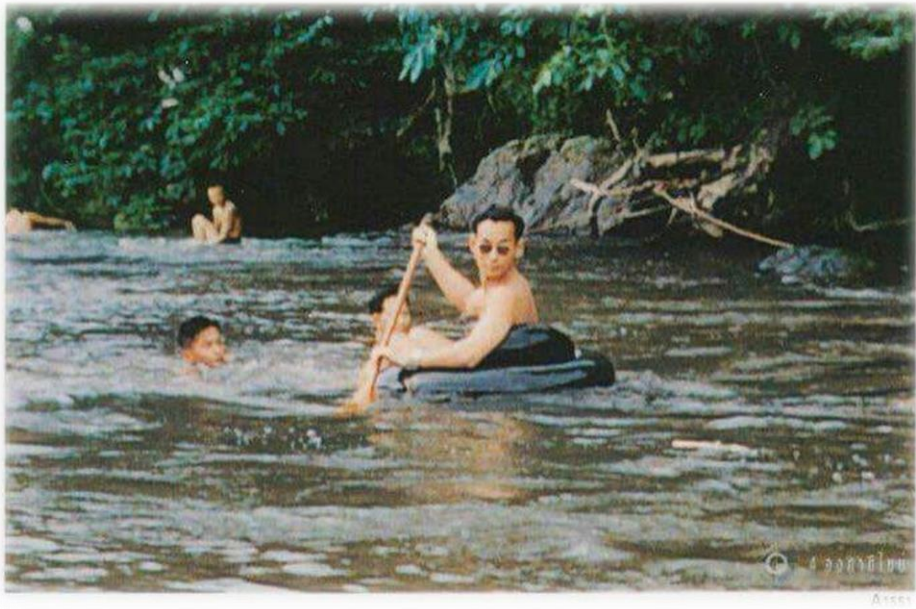
อุทัย ไชยานนท์. (2549). *สุภาษิตพระร่วง*. กรุงเทพฯ: แสงดาว.

Nugent, P. M.S. (2013). Stress Tolerance. สืบค้นจาก

<https://psychologydictionary.org/stress-tolerance/>

Yukl, G. (1998). *Leadership in organizations*. (4th ed). Englewood Cliffs, NJ:

Prentice Hall.

สถานการณ์การใช้ตัวช่วยชี้ ‘ㅇ/가’, ‘은/는’ ในภาษาเกาหลีของ
ผู้เรียนชาวไทย

Korean Language Subjects Pointer for ‘ㅇ/가’, ‘은/는’ Usage Of
Thai Learners

อจลา เตชะพิชญรักษ์ดี ประภารัตน์ ทองสัน พันธ์นิน พัวบัณฑิตกุล

Kim Youngran และ Cho Hyunjee

Ajala Techapichayapakdee, Praparat Thongsan,

Puntanin Puabunditkul, Kim Yongran, and Cho Hyunjee

ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

Department of East Languages, Faculty of Humanities and Social Sciences

E-mail: ajala_tec@cmru.ac.th, praparat_ton@cmru.ac.th,

puntanin_pua@cmru.ac.th, yongran_kim@cmru.ac.th, hyunjee_cho@cmru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้ศึกษาเกี่ยวกับสถานการณ์การใช้ตัวช่วยชี้ ‘ㅇ/가’, ‘은/는’ ในภาษาเกาหลีของนักศึกษาชาวไทยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแผนการเรียนรู้ตัวช่วยชี้ ในภาษาเกาหลีให้เข้าใจและมีประสิทธิภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ นักศึกษาไทยที่เรียนภาษาเกาหลีในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จำนวน 60 คน โดยแบ่งเป็นระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง ระดับละ 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความหมาย และหน้าที่ของ ‘ㅇ/가’ และ ‘은/는’ ที่ผู้เรียนในระดับต้น ระดับกลาง ระดับสูงสามารถเข้าใจได้คือ สภาพหน่วยพื้นฐานของเสียง ตัวชี้ช่วย ประธาน ช้าซ้อน 2) ความหมายและหน้าที่ของ ‘ㅇ/가’ และ ‘은/는’ ผู้เรียนในระดับต้น ระดับกลางสามารถเข้าใจได้มากกว่า

ผู้เรียนระดับสูง คือ หัวเรื่องและชื่อรวม 3) ความหมายและหน้าที่ของ ‘이/가’ และ ‘은/는’ ที่ผู้เรียนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจคือ การระบุ การเปรียบเทียบข้อมูลเก่า-ข้อมูลใหม่ และประโยคใน-อนุพากษใน

คำสำคัญ: ผู้เรียนชาวไทย ภาษาเกาหลี ตัวช่วยชี้ 은/는 이/가

Abstract

This research studied the usage status of subject pointer ‘이 / 가’, ‘은 / 는’ of Thai learners in order to propose effective educational plan in Korean language. The sample was 60 Thai students who study Korean language at Chiang Mai Rajabhat University, divided into 20 beginners, 20 intermediate and advanced learners. The research results were as follows. Firstly, the beginner, intermediate, advanced learners can be well understand the meaning and function of ‘이/가’ and ‘은/는’ about Phonological environment, complement case marker, and duet linguistic. Secondly, the beginner and intermediate learners are better understood the meanings and functions of ‘이/가’ and ‘은/는’ for main subject and generality than advanced learners. Lastly, most learners do not understand the meanings and functions of ‘이/가’ and ‘은/는’, in designation, contrast, new information – phrase information and sentence – phrase with latent meaning.

Keyword: Thai learners, Korean language, subject pointer, 은/는, 이/가

국문초록

본 연구는 한국어 조사의 효율적인 교육 방안을 제시하기 위한 기초 연구로서 태국인 한국어 학습자의 조사·이/가와·은/는의 사용 현황을 알아보는 것을 목적으로 한다. 라차팻치앙마이대학교에서 한국어를 공부하는 60명의 태국인 학습자(초·중·고급 각 20명)를 대상으로 설문조사를 실시하였다. 그 결과는 다음과 같다. 첫째, 초, 중, 고급 학습자들이 잘 이해할 수 있는 이/가와·은/는의 의미와 기능은 음운환경, 보격조사, 이중주어문이다. 둘째, 고급 학습자들보다 초, 중급 학습자들이 잘 이해할 수 있는 이/가와·은/는의 의미와 기능은 주제 및 총칭성이다. 셋째, 대부분 학습자들이 이해하지 못한 이/가와·은/는의 의미와 기능은 지정, 대조,

신정보·구정보, 내포문·내포절이다.

서론

태국어와 한국어의 조사는 체계와 기능이 다르기 때문에 태국인이 한국어의 조사를 학습하는 데에 어려움이 있다. 태국어는 고립어²이기 때문에 조사가 없으며 대신·전치사·가 조사의 역할을 한다. 한국어 조사란 단어 뒤에 붙어서 문장 내에 있는 다른 단어와의 관계를 나타내거나, 일정한 뜻을 더해 주는 구실을 하는 단어이다. 조사·이가·와·은·는·은 문법적인 관계를 나타내는데, ‘이가·는’ 문장의 주격조사로서 역할하고 ‘은·는·은’ 문장의 주제나 보조조사로서 역할을 한다. 태국인 학습자들은 조사·이가·와·은·는·은의 특징을 정확히 이해하지 못해서 이를 생략하는 경향이 있는데 이 경우 문장의 의미전달에 심각한 영향을 미칠 수 있다. 주격조사와 보조사를 생략하거나 사용할 때 오류가 발생하면 듣는 사람은 문장의 의미를 정확하게 이해하지 못 할 수도 있다. 이렇게 ‘이가·와·은·는·은’이 사용된 문장의 의미를 이해하지 못 하거나 조사·이가·와·은·는·은을 사용할 때 오류가 발생하면 의사소통에 어려움이 발생한다. 그런데 실제 의사소통 상황에서 ‘이가·와·은·는·은’ 중 어느 것을 어떤 맥락에서 적절하게 선택, 사용하느냐 하는 문제는 태국인 한국어 학습자에게 쉬운 일이 아니다. 실제로 태국인 한국어 학습자가 조사·이가·와·은·는·은을 사용하는 모습을 보면 오류가 자주 발생하는 것을 알 수 있다.

연구 목적

본 연구는 한국어 조사의 효율적인 교육 방안을 제시하기 위한 기초 연구로서 태국인 한국어 학습자의 조사·이가·와·은·는·은의 사용 현황을 알아보는 것을 목적으로 한다.

조사대상자 및 조사방법

태국인 학습자를 위한 한국어 조사·이가·와·은·는·은의 효과적인 교육 방안을 제안하기 위해서 라차팻치앙마이대학교 한국어를 공부하는 60명의 태국초, 중, 고급³ (각 20명) 학습자를 대상으로 설문조사를 실시하였다. 설문을 통해서

- ① 태국어는 어말에 접사를 붙이지 않고 그대로 배열하여 문장을 이룬다.
- ② 기본어순에 있어서·주어·서술어·목적어·의 순서를 가진다.
- ③ 태국어의 단어는 완성된 형태를 가지고 있어서 문장 안에서의 기능이나 위치가 변하더라도 더 이상의 어형의 변화가 없다.
- ④ 태국어에서는 단어가 문장을 구성할 때 그 위치 여하에 따라서 단어의 기능과 의미가 달라진다.
- ⑤ 음운면에서는 성조에 의해 의미가 분화되는 성조어로서, 모두 다섯 개의 성조를 가지고 있다.
- ⑥ 태국 사회에서 아랫사람은윗사람을 공경하고 직위에 따라 어휘도 다른 것을 사용한다.

³ 초급은 1학년과 2학년을 대상으로 한다. 라차팻치앙마이대학교 개강은 1학기는 8월·12월이며,

태국인 학습자들이 조사·이/가와·은/는·사용 시 발생하는 오류 양상을 고찰하고 그 오류 분석을 바탕으로 효과적인 급별 교육 내용을 제시하고자 한다.

태국인 학습자들의 조사·이/가와·은/는·의 사용 오류를 고찰하기 위해서 설문조사를 초, 중, 고급으로 나누어 실시하였다. 학습자들의 조사를 사용 양상을 파악하기 위해서 설문조사의 문항은 빈 칸에서 이/가와·은/는·을 쓰는 문제, 선택형 문제와 텍스트 완성 문제 3 형으로 구성하여 설문 조사를 실시하였다. 그리고 오류 양상 조사를 위한 설문지 내용은 다음과 같다.

빈 칸에서 이/가와·은/는·을 쓰는 문제 부분은 이/가와·은/는·을 음운 환경에 따라 선택하여 빈 칸에서 쓸 수 있고 이/가와·은/는·을 서로 구별할 수 있는지 고찰하기 위해서 문항이다. 이 부분은 문항 중 1 번부터 5 번까지 문항이다.

선택형 문제 부분은 선택형으로 총 7개의 문항 중 6번부터 13번까지이다. 이 부분은 '보격조사', '주제', '지정', '대조', '신정보와 구정보', '이중주어문', '총칭성', '내포문과 내포절' 등의 의미와 기능을 분석하기 위해서 문항이다.

텍스트 완성 문제 부분은 텍스트 2개를 제시하였다. 이 부분은 '은/는·이·구정보, 대조, 총칭성, 내포문, 이중주어문'의 의미와 이/가가·신정보, 내포절·등 의미와 기능을 분석할 것이다. 이 장에서 태국인 학습자가 이/가와·은/는·의 의미와 기능을 분석하기 위해서 문항이다.

처음에는 1 번부터 5 번까지 문항은 초급이며, 6 번부터 8 번까지 문항은 중급이며, 9 번부터 13 번까지 텍스트는 고급으로 나누어 분석하려고 했지만 학습자들은 급별에 따라 조사 사용 양상에서 눈에 띄는 차이를 보이지 않았다. 즉 태국인 학습자들이 고급에 가도 이/가와·은/는·을 올바르게 사용하지 못한다는 것을 알 수 있었다. 따라서 전체 학습자를 대상으로 사용 양상을 분석하였다.

분석 결과

태국인 이/가와·은/는·의 사용 오류 분석을 통하여 알 수 있는 사항은 다음과 같다. 첫째, 초, 중, 고급 학습자들이 잘 이해할 수 있는 이/가와·은/는·의 의미와 기능은 음운환경, 보격조사, 이중주어문이다. 음운환경의 명사가 모음으로 끝나면 '는', '가'를 쓰고 자음으로 끝나면 '은', '아'를 써야 한다. 위의 결과를 보면 대부분 초, 중, 고급 학습자들이 조사 이/가와·은/는·을 음운환경에 따라 쓸 수 있고 이/가와·은/는·은 서로 구별할 수 있는지 볼 수 있다. 보격조사는 '되다' 서술

2학기는 1월-5월까지이다. 이 설문조사를 실시했을 때 1학기를 맞아 1학년 학생들이 보통 한국어 배운 적이 없다. 그래서 초급은 2학년 학생을 대상으로 실시하였다. 중급은 3학년의 학생이고 고급은 4학년의 학생이다.

어 앞에 오는 명사에 붙어 사용되는 **·이/가**를 말한다. 명사가 모음으로 끝나면 **·가**를 쓰고 자음으로 끝나면 **·이**를 써야 한다. 결과를 보면 대부분의 학습자들이 보격조사의 **·이/가** 정답률이 높고 학습자 간의 정답률에 큰 차이가 없었다. 따라서 초, 중, 고급 학습자들이 보격조사에 대해 잘 이해하는 것을 확인할 수 있다. 이중주어문에서 **·은/는**의 주제에 대해 논의하고 있으므로, NP1-은/는 NP2-이/가를 사용해야 한다. 결과를 보면 대부분 학습자들이 정확하게 선택한 것으로 나타났고 학습자들이 이중주어문의 의미를 잘 파악한다는 사실을 알 수 있다.

둘째, 고급 학습자들보다 초, 중급 학습자들이 잘 이해할 수 있는 **·이/가**와 **·은/는**의 의미와 기능은 주제 및 총칭성이다. 주제는 문장의 주제이기 때문에 **·은/는**이 붙여야 된다. 명사가 모음으로 끝나면 **·는**을 쓰고 자음으로 끝나면 **·은**을 써야 한다. 초, 중급 학습자의 정답률이 고급보다 더 높은 것으로 나타났다. 이는 교재를 통해 이야기에서 처음 언급된 명사구 뒤에 **·은/는**을 사용한다. **·는**명시적인 설명으로 강조되었기 때문에 대부분의 학습자들이 이런 규칙에 대해 잘 파악하고 있는 것으로 생각된다. 하지만 고급으로 올라갈수록 고급 학습자가 더 다양한 내용을 배우기 때문에 혼동을 느끼게 될 수 있다. 그러므로 초급부터 **·은/는**의 주제의 의미를 명확히 학습할 필요성이 있다. 총칭성은 변할 수 없는 사실을 서술할 때 **·은/는**을 붙여야 하는데 조사 결과를 살펴보면 초급 학습자들이 정확하게 선택하였다. 초급은 중, 고급보다 정답률이 높은 것으로 나타났다. 이는 총칭성의 문장 모형과 주제의 문장 모형이 비슷하기 때문에 정답률이 높은 것으로 볼 수 있다. 대부분 학습자들이 정확하게 선택하였다. 따라서 태국인 학습자에게 총칭성의 의미를 정확히 보여줄 수 있는 문항을 제시해주는 것이 필요하다.

셋째, 대부분 학습자들이 이해하지 못한 **·이/가**와 **·은/는**의 의미와 기능은 지정, 대조, 신정보-구정보, 내포문-내포절이다. 지정은 여러 가능한 것 가운데서 특히 하나를 골라서 지정하여 서술할 경우, 그 지정된 사람이나 사물을 가리키는 체언을 표지한다. 결과를 보면 태국인 학습자들이 주제의 **·은/는**과 지정의 **·이/가**에 대한 혼동을 느끼게 되었다. 이는 이 둘에 관한 의미적 차이가 충분히 설명되어 있지 않다면 학습자가 주제의 **·은/는**과 지정의 **·이/가**를 습득하지 못하거나 자세히 알지 못하므로 잘못 선택하는 것을 알 수 있다. 그러므로 같은 문장을 통해 주제의 **·은/는**과 지정의 **·이/가**의 교체하여 제시하는 방법이 잘 활용된다면 두 조사의 차이를 알 수 있게 하는 좋은 방법이 될 수 있다. 학습자는 주제의 **·은/는**과 지정의 **·이/가**의 쓰임을 구분할 수 있는 조금 더 명확하게 가르쳐야 한다. 대조는 서로 비교할 때 대조의 의미와 기능을 담당하는 **·은/는**이 붙어야 한다. 결과를 보면 대조의 **·은/는**을 대화와 하나의 문장으로 제시하면 학습자들이 보격조사와 주격조사의 **·이/가**와의 구분이 어렵게 되므로 이를 제시할 때 대조의 대화

상황에 대해 의미를 정확히 보여줄 수 있는 문장을 제시해 주는 것이 필요하다. 신정보·구정보는 신정보로서 문장에서 처음 언급될 때는 신정보의 의미와 기능을 담당하는 **·이/가**가 붙어야 하고 구정보로서 문장에서 이미 언급될 때 **·은/는**이 붙어야 한다. 결과를 보면 대부분 학습자들이 신정보의 **·이/가**와 구정보의 **·은/는**을 아직 잘 파악하지 못한다는 사실을 볼 수 있다. 따라서 대화 상황에서 **·이/가**와 **·은/는** 중 문장 하나를 보여주기 보다 신정보의 **·이/가**와 구정보의 **·은/는**이 같이 출현하는 대화 상황을 제시해주는 것이 효과적이다. 내포문·내포절은 내포문의 주어에는 **·은/는**가 붙이고 내포절의 주어에는 **·이/가**를 사용해야 한다. 결과를 보면 내포문의 주어에는 **·은/는**과 내포절의 주어에는 **·이/가**를 습득하지 못하거나 자세히 알지 못하므로 잘못 선택하는 것을 알 수 있다. 이는 한국어에서 가장 복잡한 문장 구조를 갖는 내포문 구성에서 **·이/가**와 **·은/는**의 의미와 기능의 문장을 제시하여 태국인 학습자가 이를 내포문·내포절에 대해 정확하게 이해할 수 있게 한다.

결과를 보면 태국인 학습자들이 **·이/가**와 **·은/는**을 단독으로 쓰는 경우는 대부분 학습자들이 이해하였다. 그러나 한 문장에서 **·이/가**와 **·은/는**을 함께 쓰면 혼란을 느낀다. 이를 돕기 위해 장에서는 **·이/가**와 **·은/는**의 의미와 기능을 정확하게 파악하여 이해하고 정확하게 사용할 수 있도록 교육 방안을 제시할 것이다. 태국인 학습자를 위한 **·이/가**와 **·은/는**의 효과적인 교육 방안을 제시하기 전에 각 급별로 **·이/가**와 **·은/는**의 의미와 기능 내용을 <표 1>과 같이 제시하도록 한다.

<표 1> 급별 **·이/가와 **·은/는**의 의미와 기능 내용**

급수	의미와 기능	
	·이/가	·은/는
초급	음운환경, 보격조사	음운환경, 주제
중급	지정	총칭성, 대조
고급	신정보, 내포절	구정보, 내포문, 이중주어문

초급 학습자는 한국어에 대한 문법적 지식이 부족하며 체계적이지 못하기 때문에 학습자들이 조사 **·이/가**와 **·은/는**을 음운환경에 따라 구별하여 쓸 수 있는 것에 목적을 두고 교수 학습이 이루어져야 한다. 즉 **·이/가**와 **·은/는**을 받침의

존재 여부에 따라 적절하게 선택해 쓸 수 있는지 배워야 한다. 그리고 초급 교재에서 **이/가**와 **은/는**의 주제와 보격조사를 많이 제시하기 때문에 **이/가**와 **은/는**의 주제와 보격조사를 배워야 한다.

중급 학습자는 **지정**의 **이/가**와 **총칭성**, **대조**의 **은/는**의 의미와 기능을 배우지만 의미와 기능을 구별하는 것은 배우지 않는다. 중급 학생들이 조사 **이/가**가 **지정**과 **은/는**이 **총칭성**, **대조**의 의미와 기능을 이해해야 한다. **총칭성**, **대조**의 문장과 **주제**의 문장이 비슷하고 **지정**의 문장은 **보격조사**처럼 **이/가**를 사용하기 때문이다. 중급 학습자가 어려움을 느끼지 않고 이해할 수 있게 **이/가**가 **지정**, **은/는**이 **주제**의 의미를 가진다는 것을 배워야 한다.

고급은 진로에 따라 선택할 수 있는 선택과목이 집중되어 있다. 이러한 선택과목은 통역, 번역, 비서, 관광 등이다. 이 단계에서 **은/는**이 구정보, 내포문, 이중주어문의 의미를 가지고 있고 **이/가**는 신정보, 내포절, 의미를 가진다는 것을 이해하고 궁극적으로 의사소통 상황에서 맥락에 따라 두 조사를 의도에 맞게 선택할 수 있도록 가르쳐야 한다. 고급에서 초, 중급보다 어려운 문장을 배우기 때문에 **은/는**이 구정보, 내포문, 이중주어문의 의미를 가지고 있고 **이/가**는 신정보, 내포절, 의미와 기능을 가르치는 것이 적당하다.

결론

한국어와 태국어는 차이점이 크기 때문에 태국인 학습자들이 한국어를 학습할 때 어려움을 느낀다. 특히 한국어의 **조사**는 쓰임과 의미가 많이 다양하기 때문에 태국인 학습자들이 어려움을 느낀다. 태국인 한국어 학습자가 **조사** **이/가**와 **은/는**을 사용할 때 오류가 자주 발생한다.

태국인 학습자를 위한 한국어 **조사** **이/가**와 **은/는**의 효과적인 교육방안을 제안하기 위해서 라차팻치앙마이대학교에서 한국어를 공부하는 60명의 초, 중, 고급(각 20명) 학습자를 대상으로 설문조사를 실시한 결과 초급단계는 학습자가 한국어 초보자로서 한국어에 대한 문법적 지식이 아주 부족하며 체계적이지 못했다. 따라서 처음 배울 때부터 **조사** **이/가**와 **은/는**의 기본적인 의미를 이해하는 것과 구별할 수 있도록 교육이 이루어져야 한다.

중급단계는 **조사** **이/가**와 **은/는**의 사용 오류가 많이 발생한다. 이 단계에서는 특정 상황이나 맥락에 따라 어느 조사가 사용되어야 하는지 알고, 다양한 용법의 이해하고, 적절한 조사를 선택하고 자신의 의도에 맞게 상대방에게 정확히 전달할 수 있게 교육해야 한다.

고급단계는 진로에 따라 선택할 수 있는 선택과목이 집중되어 있다. 통역, 번역, 비서, 관광 등의 과목이다. 이 단계에는 **조사** **이/가**와 **은/는**에 대한 의미 기능을 제대로 이해하는 것에서 그치는 것이 아니라, 궁극적으로 의사소통 상황에

서 맥락에 따라 조사·이/가와 은/는을 의도에 맞게 선택하여 사용할 수 있는 능력을 기르게 하는 것이 교육 목적이다. 학습자가 조사·이/가와 은/는의 기능과 차이를 인식하고 나아가 그것들을 자신이 실제로 사용할 수 있어야 한다.

참고문헌

- Prajuab Yinsen. (2000). 「한국어와 태국어의 문장구조 대조 분석 연구」. 전주 대 학교 석사학위논문.
- Thombury. S. (1999). 「How to Teach Grammars」. 이관규 외 역 (2004). 「문법을 어떻게 가르칠 것인가」. 한국문화사.